

TỔNG CỤC PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

Trụ sở: Nhà A4, số 2 Ngọc Hà, Quận Ba Đình, Hà Nội

Điện thoại: 0243 7335697 | Fax: 0243 7335701

Email: pcttvietnam@mard.gov.vn

Phongchongthientai.mard.gov.vn - Facebook: Thông tin Phòng chống thiên tai

ISBN 978-604-325-453-2
SÁCH KHÔNG BÁN

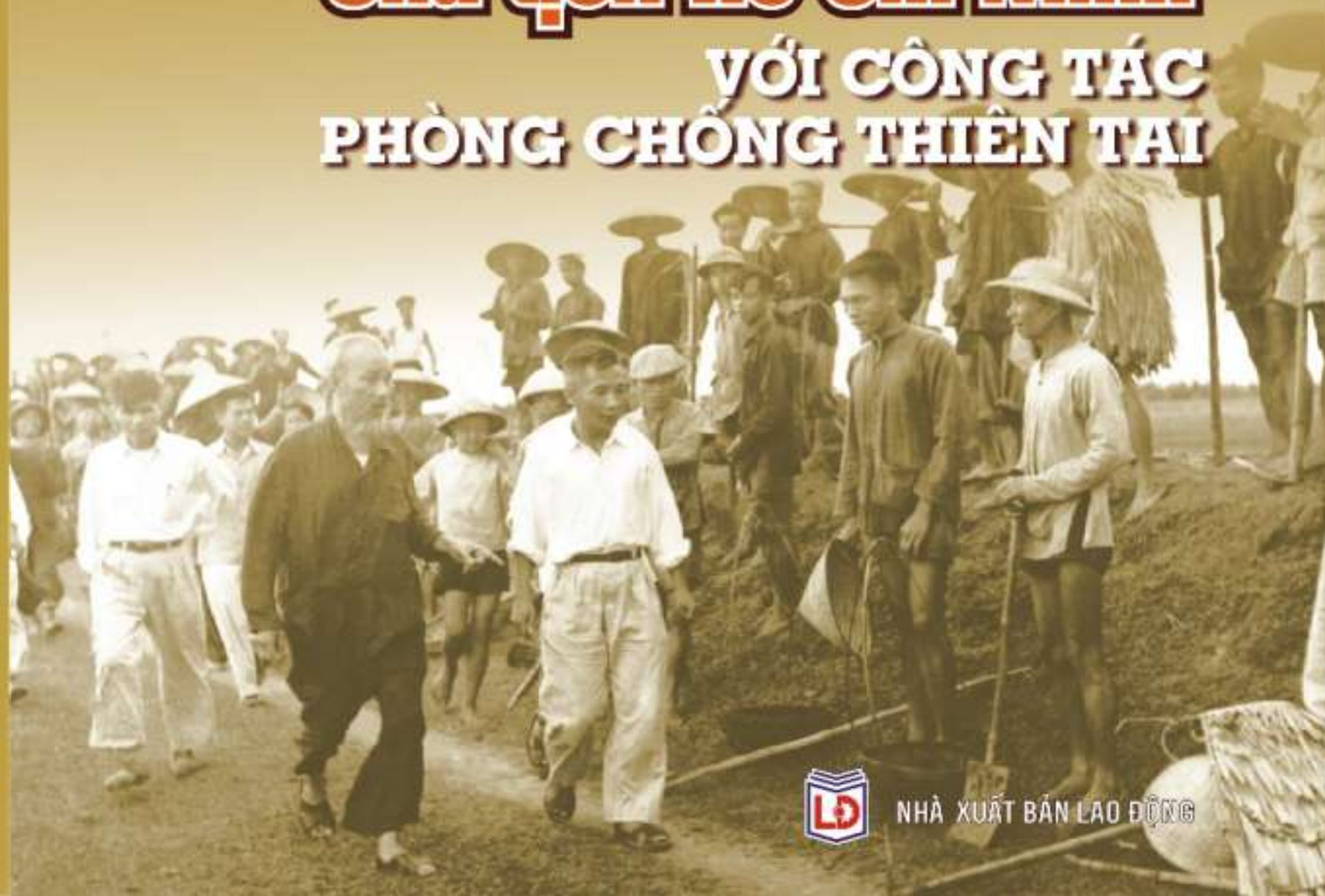

Chủ tịch Hồ Chí Minh
VỚI CÔNG TÁC PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

TỔNG CỤC PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI
KHU DI TÍCH CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TẠI PHỦ CHỦ TỊCH

Chủ tịch Hồ Chí Minh VỚI CÔNG TÁC PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

NHÀ XUẤT BẢN LAO ĐỘNG

TỔNG CỤC PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI
KHU DI TÍCH CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TẠI PHỦ CHỦ TỊCH

Chủ tịch Hồ Chí Minh

VỚI CÔNG TÁC PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

"Người xưa có câu "Thủy, Hỏa, Đạo, Tặc".
Nghĩa là phải đề phòng lụt như đề phòng giặc.
Chúng ta kịp thời chuẩn bị đầy đủ, sẵn sàng,
thì dù bão, lụt to mấy cũng không sợ".

- HỒ CHÍ MINH -

NHÀ XUẤT BẢN LAO ĐỘNG

Việt Nam ta có hai tiếng Tổ quốc, ta cũng gọi Tổ quốc là Đất nước, có đất và có nước, thì mới thành Tổ quốc. Có đất lại có nước thì dân giàu nước mạnh.

Nước cũng có thể làm lợi nhưng cũng có thể làm hại, nhiều nước quá thì úng lụt, ít nước quá thì hạn hán.

Nhiệm vụ của chúng ta là làm cho đất với nước điều hoà với nhau để nâng cao đời sống nhân dân, xây dựng chủ nghĩa xã hội".

- HỒ CHÍ MINH -

Lời nói đầu

Thủ tịch Hồ Chí Minh - Vị lãnh tụ vĩ đại - danh nhân văn hóa thế giới, nhà chính trị thiên tài - Người đã cống hiến trọn đời mình cho sự nghiệp Cách mạng Việt Nam và cho công cuộc giải phóng các dân tộc bị áp bức trên toàn thế giới. Quan tâm đến việc phòng chống thiên tai, ngay từ khi còn dang dở ba trong hành trình tìm đường cứu nước, Người đã từng chỉ rõ: Không chỉ áp bức bóc lột người dân thuộc địa, những kẻ “khai hóa văn minh” còn không quan tâm phòng chống thiên tai, khiến cho thiên tai cùng với ách thống trị của chúng đã là những nguyên nhân quan trọng, gây ra nạn đói và cảnh khốn cùng cho người dân thuộc địa, đẩy cuộc sống của “những kẻ nô lệ” vốn đã lâm lổm lai rơi vào cảnh khốn cùng hơn.

Lãnh đạo cuộc Cách mạng Tháng Tám năm 1945 thành công và sáng lập Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, Chủ tịch Hồ Chí Minh nhấn mạnh rằng, công tác phòng chống thiên tai là một cuộc chiến hết sức gay go, gian khổ, và để chống lại “thứ giặc ghê gớm” đó, Người và Chính phủ đã đặc biệt quan tâm vấn đề phòng chống thiên tai. Chủ tịch Hồ Chí Minh không chỉ chủ trì các cuộc họp của Trung ương Đảng, của Hội đồng Chính phủ về thiên tai, thủy lợi, Người rất coi trọng và thường dành thời gian đi kiểm tra, đôn đốc việc xây dựng, sửa chữa các công trình thủy nông, đê điều, chống hạn, chống úng với bà con nông dân và cán bộ tại các

tỉnh. Trong suốt 25 năm, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã 179 lần đi thăm và nói chuyện, phát biểu tại địa phương. Về tư tưởng, quan điểm của Người đối với công tác phòng, chống thiên tai Việt Nam thật toàn diện, đa dạng nhưng cũng thật giản dị, gần gũi, thể hiện trong nhiều bài viết, bài nói chuyện cùng những bức thư của Người gửi các lực lượng, nhân dân vùng bị ảnh hưởng. Đây là kim chỉ nam cho các chính sách và các giải pháp phòng chống thiên tai không những chỉ lúc sinh thời mà còn cho các thế hệ mai sau.

Thực hiện những lời răn dạy của Người, trải qua 75 năm, với bàn tay chèo lái của các thế hệ lãnh đạo dày dạn kinh nghiệm, công tác phòng chống thiên tai Việt Nam ngày nay đã thực sự lớn mạnh, bộ máy quản lý ngày càng hoàn thiện hơn. Đến nay, chúng ta đã có cơ quan chuyên trách về phòng, chống thiên tai, có khả năng ứng phó với loạn bố các loại hình thiên tai xuất hiện lại Việt Nam, góp phần vì sự an toàn của nhân dân, đúng với mong muốn của Bác lúc sinh thời. Cuốn sách kèm theo hình ảnh: “**Chủ tịch Hồ Chí Minh với công tác phòng chống thiên tai**” hy vọng góp phần cung cấp cho người đọc những tư tưởng và tình cảm lớn, những niềm vui, nỗi trăn trở, ước mong của Người đối với sự nghiệp phòng chống thiên tai.

Xin trân trọng giới thiệu cùng bạn đọc!

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VỚI SỰ NGHIỆP PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI BẢO VỆ BÌNH AN CUỘC SỐNG CỦA NHÂN DÂN

Kỷ niệm 75 năm ngày truyền thống phòng chống thiên tai Việt Nam (22/5/1946-22/5/2021), chúng ta vừa trải qua những tháng, ngày chiến đấu với trận thiên tai lịch sử ở Miền Trung, cùng lúc phải đối phó với lũ hợp thiên lai: bão, lũ, sạt lở đất dồn dập nhiều đợt nối tiếp nhau liên tục gây nên thảm họa thiên tai hết sức nặng nề, càng hiểu sâu sắc bài học về tầm nhìn của minh triết Hồ Chí Minh về an sinh của con người và sự phát triển bền vững trong thiên tai.

Đắp đê, phòng lụt-dẩy lùi nguy cơ đói, nghèo

Phấn đấu cho một xã hội mà ở đó dân tộc được độc lập, dân quyền được tự do, dân sinh được hạnh phúc là sự nghiệp cả cuộc đời Chủ tịch Hồ Chí Minh mong đạt tới. Người khẳng định: *"Tôi chỉ có một ham muốn, ham muốn tột bậc, là làm sao cho nước ta được hoàn toàn độc lập, dân ta được hoàn toàn tự do, đồng bào ai cũng có cơm ăn áo mặc, ai cũng được học hành"*^[1]. Từ khi sinh ra cho đến tuổi học trò Người sống ở làng quê Nghệ An giữa những người dân nghèo khổ một nắng hai sương ngoài đồng nên Người hiểu sâu sắc nỗi khổ, nỗi vất vả của người nông dân. Vì thế trong rất nhiều công việc để xây dựng chính quyền non trẻ vừa giành được sau cách mạng tháng Tám 1945, Trung ương Đảng và Chính phủ mà đứng đầu là Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đề ra ngay nhiệm vụ phải chống 3 lũ giặc là giặc đói, giặc dốt và giặc ngoại xâm, trong đó giặc đói được xếp ở hàng đầu. Bởi nạn đói do phát xít Nhật gây ra đầu năm 1945 đã cướp đi cuộc sống của hơn 2 triệu người dân và làm cho hàng triệu triệu người khác vẫn lâm vào cảnh đói khổ. Trên cương vị Chủ tịch nước, Người thường xuyên đi đến các địa phương như Hà Đông, Hưng Yên, Ninh Bình, Thái

Bình,... để dồn đốc việc cứu đói, tổ chức tang gia sản xuất, giữ đê, đắp đê, phòng chống lụt bão, bảo vệ mùa màng... Ngày 22/5/1946, Chủ tịch Hồ Chí Minh ký Sắc lệnh 70/SL thành lập Ủy ban Trung ương Hộ đói. Sắc lệnh được công bố đã khẳng định trách nhiệm và ý chí của nhà nước cách mạng trước dân tộc, trước đời sống dân sinh và sự an toàn của nhân dân, khẳng định sức sống mãnh liệt và chủ quyền của nhà nước cách mạng non trẻ trước nguy cơ cuộc chiến tranh xâm lược trở lại của thực dân Pháp sẽ nổ ra chỉ còn tính từng giờ.

Sự bắt nguồn, gốc rễ của Sắc lệnh 70/SL đã thấm đẫm trong Chủ tịch Hồ Chí Minh từ hồn Minh triết Việt ngay từ buổi đầu đi tìm đường cứu nước, bởi dân tộc ta đã đứng lên từ đất và bên bị phát triển từ tiến trình trị thủy. Lịch sử hàng nghìn năm của dân tộc cho thấy, bên cạnh những thuận lợi về đất đai, tài nguyên, môi trường sông nước với hệ thống sông ngòi dày đặc thuận lợi cho nền nông nghiệp lúa nước, chúng ta cũng phải đối mặt với không ít khó khăn, thách thức của thiên nhiên (nắng nóng, hạn hán, lũ lụt, bão lũ lũ biển Đông đổ bộ vào) gây nên những tổn thất to lớn về người và của: "Lụt thì lụt cả làng", "Đồng chết se, hè chết lụt", "Tháng bảy heo may, chuồn chuồn bay thì bão", "Tháng bảy kiến đàn, đại hàn hồng thủy". Điều đó đã góp phần hình thành ở nhân dân ta tinh thần đoàn kết cộng đồng để cùng chống chọi với khó khăn, thử thách, cùng nhau đắp đê, làm thủy lợi để chống lụt, chống hạn. Để rồi *"bây giờ ta được độc lập, công việc đắp đê không phải là việc riêng của Chính phủ, mà là của tất cả mọi quốc dân"*^[2]. Với Chủ tịch Hồ Chí Minh, đây không phải là lời kêu gọi hiệu triệu của nhà chính trị mà đó là luận điểm minh triết tìm vào sức mạnh của nhân dân, được đúc kết từ thực tiễn của dân tộc mình để tồn tại và phát triển trong hoàn cảnh thiên tai. Minh chứng là hệ thống đê điều đồng bằng sông Hồng cha ông ta đã bền bỉ xây dựng trong suốt mười thế kỷ dựng nước và giữ nước của dân tộc.

Trở về với gần một nam trước ngày Sắc lệnh 70/SL ra đời, vào những giờ phút quyết định của Cách mạng Tháng Tám, lũ sông Hồng ngày càng lên cao vượt mức nước tất cả các trận lũ lớn nhất từ trước đến nay: Ngày 17/8/1945 mức nước lũ sông Hồng lại Hà Nội đã đến mức nguy kịch 11,86 m (khí mực tiêu mà các chuyên gia thủy lợi người Pháp đặt ra những năm tới Hà Nội mới có thể chống đỡ được mức nước 12m) đe dọa sự an toàn của

[1] - Hồ Chí Minh: *Tư tưởng, Nhà CTQG, 11/2011, t.12, tr.501*

[2] - Hồ Chí Minh: *Biên niên tiểu sử, Nhà CTQG, 11/2007, t.3, tr.126-127*

Thù lũ và nhiều vùng phụ cận; chính quyền cách mạng mới đang hình thành đã kịp thời huy động các nhà chuyên môn và nhân viên quản lý vận hành công trình phân lũ đập Đáy, nhưng công trình xảy ra sự cố, mục tiêu phân lũ không thành. Ngày 20/8/1945 mức nước lũ tại Hà Nội lên đến đỉnh điểm 11,92 m là mức nước lũ lớn nhất từ trước tới nay, hệ thống đê sông Hồng bị vỡ 79 chỗ, làm ngập lụt gần hết các tỉnh đồng bằng Bắc Bộ, diện tích bị ngập lụt lên đến 260 ngàn ha. Cách mạng vừa mới giành được chính quyền đang phải lo đối phó với thù trong, giặc ngoài, hậu quả nạn đói vừa mới xảy ra mấy tháng đầu năm 1945 (do chính sách tàn bạo của phát xít Nhật làm 2 triệu đồng bào ta chết đói) vẫn còn nặng nề thì giặc lụt lại bồi thúc thêm tình thế nguy nan gấp bội. Nhờ uy tín của Chủ tịch Hồ Chí Minh và sự chăm lo quên mình của chính quyền cách mạng, toàn dân đã tích cực hưởng ứng, vượt qua mọi khó khăn, khắc phục hậu quả lũ lụt. Chỉ trong thời gian ngắn (chưa đầy một tháng) đã hàn khẩu được toàn bộ đê vỡ và kịp thời sản xuất cứu đói. Sự kiện này đã mở ra dấu mốc quan trọng trong lịch sử đê điều Việt Nam. Ngay sau đó, ngày 11/10/1945, khi tất cả các chỗ đê vỡ vừa hàn khẩu xong, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã chủ tọa phiên họp Hội đồng Chính phủ, chương trình tu sửa đê điều là một trong những chương trình nghị sự quan trọng. Chính phủ quyết định vừa dốc kinh phí nhà nước, vừa kêu gọi toàn dân đóng góp để sửa đê và đích thân Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng Bộ trưởng Giao thông công chính Đào Trọng Kim đi kiểm tra một số nơi đang sửa đê. Ngày 29/10/1945, Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp tục chủ tọa phiên họp của Hội đồng Chính phủ để thảo luận việc sửa chữa các quảng đê bị vỡ, phân phối kinh phí cho các nơi. Các cuộc họp Hội đồng Chính phủ liên tiếp trong các ngày 19/11, 21/11, 24/11 và 3/12/1945 đều có bàn về vấn đề đê điều.

Ngày 01/01/1946, Chính phủ liên hiệp lâm thời được thành lập. Chỉ sau đó 10 ngày, sáng ngày 10/1/1946, sau khi chủ tọa phiên họp Hội đồng Chính phủ đến 10h, Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng với Chủ tịch Ủy ban hành chính Bắc Bộ đã đi kiểm tra tình hình hàn khẩu các đoạn đê bị vỡ ở hai tỉnh Hưng Yên và Thái Bình, nhưng không báo trước cho địa phương. Tại thị xã Hưng Yên, sau khi thăm nhà một số bà con nghèo, Người tiếp chuyện các đồng bào tới chào mừng và nói: "Chúng tôi xuống đây có hai việc: trước là để thăm đồng bào Hưng Yên, thứ hai là để thăm đê... Bây giờ ta được độc lập, công việc đắp đê không phải

là việc riêng của Chính phủ, mà là của tất cả mọi quốc dân...cho nên mọi người đều phải sốt sắng giúp vào việc đắp đê. Vậy các thân hào phải hăng hái giúp đỡ những đồng bào khác đi đắp đê..., phải giúp cho họ ăn, phải góp tiền, thóc nuôi họ. Chỉ có cách đó là có thể ngăn ngừa được nạn đói vỡ. Nước sông cao bao nhiêu đi nữa, mà lòng nhiệt tâm của các ban cao hơn thì không bao giờ có lụt nữa". Sau buổi nói chuyện với các thân hào, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đến thăm dân công đang đắp lại đoạn đê bị vỡ ở Hưng Nhân, cách thị xã 6 km. Người lội nước, đi thăm hỏi từng người và căn dặn những người hậu cần: "phải làm sao cho từng hột gạo tới được "bao tử" của anh em đắp đê. Dân chúng có quyền kiểm soát việc làm đê, để phòng những lạm dụng có thể xảy ra". Chiều cùng ngày, Người về thăm và kiểm tra việc tu bổ lại những đoạn đê bị hư hỏng trong trận lũ 1945 ở tỉnh Thái Bình. Tại Ủy ban hành chính tỉnh, Người nhắc lại nhiệm vụ thứ hai của chuyến công tác là xin thóc, tiền để nuôi các anh em đắp đê phòng lụt. Ngày 28/4/1946, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến dự lễ hoàn thành công tác sửa và đắp đê ở Mỹ Lộc và Hưng Nhân tỉnh Thái Bình.

Nhờ sự quan tâm chỉ đạo của Chủ tịch Hồ Chí Minh và của Đảng ta, sự nỗ lực của chính quyền từ Trung ương tới địa phương và nhân dân, trong mùa khô năm 1945-1946, các tỉnh Bắc Bộ đã đắp được 2.814.000 m³, sửa chữa công trình phân lũ đập Đáy, các tỉnh Thanh Nghệ Tĩnh cũng đắp được 1 triệu m³ đất, nhân dân đóng góp hàng triệu ngày công và ngân sách nhà nước cách mạng chỉ tới 38 triệu đồng, đó là số tiền rất lớn đối với nguồn ngân sách lúc bấy giờ. Kết quả đó nếu đem so sánh với ngày nay, khi chúng ta vận hành một bộ máy quản lý từ huyện, tỉnh đến Trung ương với kinh phí hàng trăm tỷ đồng, với phương tiện máy móc thì công hiện đại mà mỗi năm cũng chỉ làm được chừng 3 triệu m³ đất đắp đê thì mới thấy hết sự vĩ đại phi thường của nhân dân và sự truyền cảm, đồng viên nỗ lực mọi tầng lớp nhân dân của Chủ tịch Hồ Chí Minh và chính quyền cách mạng lúc bấy giờ. Sức mạnh phi thường của nhân dân trong bối cảnh sức dân tương như đã cạn kiệt, khi được động viên lòng yêu nước thương nơi đã bừng lên thành sức mạnh dời non lấp biển: vừa giành chính quyền từ tay phát xít Nhật và bẻ lũ tay sai vừa khắc phục hậu quả lũ lụt, nạn đói. Từ bài học này, mỗi cấp, mỗi ngành, mỗi người chúng ta suy nghĩ để ngày nay vươn lên trước những thử thách của công cuộc đổi mới của Đảng ta xây dựng

một nước Việt Nam giàu mạnh, xã hội dân chủ, công bằng, văn minh.

Ngày 19/12/1946, cuộc kháng chiến toàn quốc bùng nổ. Chủ tịch Hồ Chí Minh và Chính phủ lên chiến khu Việt Bắc để chỉ đạo toàn dân kháng chiến. Trong những năm kháng chiến chống thực dân Pháp, công tác thủy lợi, phòng chống thiên tai, bảo vệ mùa màng vẫn được duy trì và nổi lên như một công tác lớn của hậu phương. Người vẫn quan tâm đến công tác này và dành cho ngành những chỉ dẫn quý báu. Từ chiến khu Việt Bắc (tháng 6 năm 1947), Người viết thư gửi đồng bào trung du và hạ du chống lụt, tha thiết kêu gọi mọi người đều phải coi việc canh đê, phòng lụt là việc thiết thân của mình. Chỉ trong một bức thư ngắn nhưng đã hội đủ tất cả công việc mà đến nay chúng ta vẫn đang phải cố gắng làm tròn vẹn: *"Ai cũng phải tham gia công việc sửa đê, canh đê. Hễ chỗ nào sạt thì phải dồn tất cả lực lượng đến đó mà sửa chữa ngay. Làng này phải giúp làng khác. Vùng này phải giúp vùng khác. Mỗi nhà lại cần dân thuyền và bắc sào ngay. Chớ để nước đến chân mới nhảy. Các bộ đội, dân quân, tự vệ phải cố gắng giúp đồng bào những công việc đó. Các Ủy ban kháng chiến, Ủy ban hành chính, các đoàn thể phải phụ trách tuyên truyền, cổ động, khuyến bảo, nhắc nhở đồng bào làm những công việc đó. Các anh em nhân viên Công chánh phải hăng hái chịu khó, thiết thực hợp tác với các cơ quan, các đoàn thể để bày vẽ và kiểm soát những công việc đó"*⁽³⁾. Những việc mà ngày nay chúng ta cụ thể thành phương châm bốn tại chỗ, chăm lo đến cuộc sống của nhân dân. Bức thư còn bày tỏ sự tin tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh vào sức dân, dựa vào dân để nâng cao sự tự nguyện làm chủ của dân.

Với Chủ tịch Hồ Chí Minh, phòng chống thiên tai là cuộc chiến đấu bền bỉ, liên tục và luôn luôn sẵn sàng, vì vậy trong sự bộn bề gian nan của cuộc kháng chiến trường kỳ, năm nào Người cũng gửi thư nhắc nhở về việc chống lũ, chống hạn, không được chủ quan. Nội dung các bức thư thật sâu sắc, có sức cuốn hút động viên đến lạ kỳ, khi thì nêu kinh nghiệm và biểu dương một địa phương để làm bài học chung (Thư khen ngợi đồng bào Ninh Bình, ngày 20/11/1948), khi thì cần trọng nhắc nhở: *"Nam nay, mực nước có thể to hơn"* (Thư gửi đồng bào các tỉnh có đê, tháng 5 năm 1949), khi cuộc kháng chiến chuẩn bị chuyển sang giai đoạn tổng phản công thì *"Giữ vững đê điều để chống giặc lụt cũng là một*

việc chuẩn bị. Việc ấy năm nay khó khăn hơn mấy năm trước. Đồng bào sẽ quyết tâm vượt qua những khó khăn ấy dù phải hy sinh cũng vui lòng" (Thư gửi đồng bào các tỉnh có đê, tháng 6 năm 1950), và dù có khó khăn vẫn tràn đầy niềm tin tưởng *"Công việc sẽ nặng nề, nhưng chúng ta chắc làm được"*. (Thư gửi đồng bào các tỉnh có đê, tháng 4 năm 1951). Thực dân Pháp thua to trên các chiến trường, âm mưu phá đê trong mùa lụt để gây nan đoi kháng chiến sẽ nguy nan, Người kêu gọi đồng bào nên tỉnh táo để phòng âm mưu của địch phá đê (Thư gửi đồng bào các tỉnh có đê, tháng 6 năm 1952), ... Và cứ liên tiếp như vậy, năm tiếp năm, chuẩn bị đến mùa lụt bão là Chủ tịch Hồ Chí Minh lại có thư nhắc nhở các địa phương, các cấp, các ngành và nhân dân nâng cao ý thức, tinh thần chuẩn bị, sát với tình hình diễn biến mới.

Đắp đê, giữ đê là để chống giặc lụt và giặc đói, cho nên cũng như một chiến dịch. Trong bài *"Ra sức giữ đê phòng lụt"* ngày 16/7/1953, đăng trên báo Nhân dân với bút danh CB, Người đã đề ra nhiệm vụ, biện pháp để thi hành việc đắp đê phòng lụt như: *"Trong việc đắp đê giữ đê, kế hoạch phải rất tỉ mỉ, phân công phải rất rành mạch, chuẩn bị phải rất chu đáo, lãnh đạo phải rất thống nhất... Phối hợp phải thật chặt chẽ. Chỉ đạo phải thật thiết thực. Tổ chức phải thật đầy đủ. Tuyệt đối chống cách khoán trắng, chống quan liêu, mệnh lệnh"*⁽⁴⁾. Người đặc biệt nhấn mạnh phải chú ý bồi dưỡng tinh thần và vật chất cho dân công cũng như hết sức tránh lãng phí ngày giờ, nhân lực và vật lực của đồng bào. Muốn thắng được giặc lụt phải lấy phòng là chính, phải đắp đê cho chắc và phải canh phòng cẩn thận. Đó cũng là tư tưởng mà Người căn dặn cán bộ, nhân dân Thanh Hóa trong chuyến thăm ngày 13/6/1957: *"Tha đắp đê cao một tấc, chuẩn bị nhà cửa trước, nếu không có lụt bão cũng không sao, nhưng nếu chủ quan không chuẩn bị thì thiệt hại lớn. Đắp đê chống lụt bão phải kịp thời"*⁽⁵⁾. Ngày 25/7/1960, Chủ tịch Hồ Chí Minh đi kiểm tra tình hình đê điều và công tác chuẩn bị phòng chống lụt ở tỉnh Bắc Ninh. Người đến thị sát các đoạn đê xung yếu, kiểm tra một số điểm canh đê và kê Thống Thượng xa Việt Thống, huyện Quế Võ. Tại thị xã Bắc Ninh, sau khi nghe Tỉnh ủy báo cáo tình hình chuẩn bị chống lụt, Bác yêu cầu: *"Cán bộ các ngành trong tỉnh phải tích cực động viên nhân dân tham gia, phải chuẩn bị chống*

(4) Báo Nhân dân, số 124, từ ngày 16 đến ngày 20/7/1953

(5) Thanh Hóa khắc sau lời Bác, Ban nghiên cứu lịch sử Đảng Thanh Hóa, 1975, tr.35-42

giặc lụt như trong thời kỳ kháng chiến chống giặc ngoại xâm, cần khắc phục tư tưởng chủ quan trong cán bộ, nhân dân, phải thường xuyên sẵn sàng đối phó kịp thời với bão lụt⁽⁶⁾.

Thấu hiểu sâu sắc nỗi khổ của nhân dân trước các thảm họa thiên tai, trong suốt 25 năm lãnh đạo đất nước, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã 179 lần đích thân chăm lo đến các vấn đề thiên tai bão lũ, hạn hán và cho đến phút cuối cùng của cuộc đời Người, tháng 8/1969, khi lũ sông Hồng, sông Thái Bình lên rất cao. Ngày 17/8, Chủ tịch Hồ Chí Minh bị mệt, nhưng Người vẫn theo dõi tình hình mực nước lũ đang uy hiếp các triển đề. Bác cho mời Bộ trưởng Thủy lợi Hà Kế Tấn đến báo cáo tình hình và an cần dân đồ, chỉ báo, động viên tổ chức giữ đê, bảo vệ dân, bảo vệ sản xuất. Trên giường bệnh, Bác từ từ mở mắt và rất mệt mỏi. Nhìn Thủ tướng Phạm Văn Đồng, Bác khẽ hỏi "lũ sông Hồng đã rút chưa? Cần phải lo cứu dân nếu đê vỡ", Thủ tướng không dám giấu Bác, báo cáo là lũ vẫn chưa rút hết. Rồi Thủ tướng mạnh dạn thưa với Bác: "Chính phủ muốn mời Bác lên khu an toàn để Bác được tỉnh dưỡng và đề phòng lũ lụt". Bác lắng nghe, rồi lắc đầu, thông thả nói: "Không! Bác không muốn đi đâu cả. Bác không thể bỏ dân. Dân ở đâu, Bác ở đó, dù lụt lội hơn nữa, dù Mỹ có ném bom Hà Nội trở lại...". Thủ tướng chỉ còn biết ứa nước mắt nhìn Bác và thầm kêu lên: "Bác ơi, đến cảnh ngộ này, Bác chớ nghĩ đến dân..."⁽⁷⁾.

Tâm nhìn chiến lược trong công tác trị thủy, phòng chống ngập lụt hạ du

Thời điểm sau năm 1954, khi miền Bắc vừa được giải phóng, hậu quả chiến tranh còn hết sức nặng nề. việc khôi phục các công trình thủy lợi để phục vụ kịp thời cho sản xuất là yêu cầu cấp bách nên đã được tập trung hoàn thành cơ bản. Ngày 11/12/1958, Chủ tịch Hồ Chí Minh dự họp Bộ Chính trị nghe báo cáo về công tác thủy lợi và ý kiến của đoàn chuyên gia Trung Quốc do bà Tiền Chính Anh (Thứ trưởng Bộ Thủy lợi Trung Quốc) dẫn đầu⁽⁸⁾. Theo ý kiến của đoàn chuyên gia Trung Quốc, trong điều kiện của Việt Nam phát triển thủy lợi theo phương châm ba chính: Giữ nước là chính, thủy lợi nhỏ là chính, dân làm là chính. Chủ tịch Hồ Chí Minh và Trung ương Đảng rất sớm nhận biết vai trò

(6) - Báo Nhân dân, số 2521, ngày 27-7-1960

(7) - Trang tin điện tử Ban Quản lý Lăng Chủ tịch Hồ Chí Minh

(8) - Biên bản Hội nghị Bộ Chính trị, lưu tại Cục Lưu trữ Trung ương Đảng, phòng Ban Chấp hành Trung ương, khóa II.

quyết định của công cuộc trị thủy và khai thác sông Hồng có tính quyết định đối với sự nghiệp xây dựng và phát triển bền vững của miền Bắc xã hội chủ nghĩa. Ban Bí thư Trung ương Đảng đã ra Chỉ thị số 164 CT/TW ngày 28/9/1959, quyết định Trị thủy tận gốc và Khai thác tổng hợp hệ thống sông Hồng. Đây là bước chuyển hướng tư duy độc lập, thể hiện tầm nhìn của Chủ tịch Hồ Chí Minh, Đảng và Nhà nước ta: Trị thủy và khai thác sông Hồng "là một vấn đề rất trọng yếu", có vị trí then chốt trong việc đẩy mạnh sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc. Không những diệt trừ tận gốc nạn lụt ở hạ du, mà còn tạo ra những khả năng to lớn về vận tải thủy, phát điện và tưới nước, thúc đẩy công cuộc khai thác các hầm mỏ, đất khoáng, lâm sản, trồng cây gây rừng, chăn nuôi v.v. ... Ở thượng du, mở ra những triển vọng to lớn cho việc phát triển toàn diện nền kinh tế quốc dân, nhất là trong việc công nghiệp hóa xã hội chủ nghĩa ở miền Bắc. Trị thủy và khai thác tổng hợp là hai mặt của vấn đề, có quan hệ mật thiết với nhau, cần phải được quán triệt đầy đủ trong đó việc phòng lụt, phát điện, vận tải thủy, tưới nước là tầm quan trọng chủ yếu. Riêng đối với hạ du nhiệm vụ phòng lụt rất quan trọng.

Trên tinh thần Chỉ thị này, tại phiên họp Hội đồng Chính phủ ngày 14/01/1960, do Chủ tịch Hồ Chí Minh chủ tọa, đã chủ trương thành lập Ủy ban Trị thủy và khai thác sông Hồng. Ngày 16/01/1961, Hội đồng Chính phủ ra Nghị định số 2/CP thành lập Ủy ban trị thủy và khai thác sông Hồng. Cùng từ thời điểm này, quy hoạch lấy nhiệm vụ trị thủy tức mục tiêu phòng chống thiên tai làm trụ cột cho tất cả các quy hoạch ở tầm cỡ quốc gia được chuẩn bị, tổ chức, chỉ đạo và tiến hành một cách tổng lực, khoa học do Ủy viên Bộ Chính trị, Phó Thủ tướng Nguyễn Duy Trinh làm chủ nhiệm, Bộ trưởng Bộ Thủy lợi Hà Kế Tấn, Bộ trưởng Nguyễn Văn Kha (UBKHNN) làm phó chủ nhiệm và quy tụ các nhà khoa học, chính trị, quân sự như Trần Đại Nghĩa, Nguyễn Hữu Mai, Nguyễn Văn Lộc, Thanh Phong v.v.,... làm ủy viên.

Cuối năm 1962, "Báo cáo Phương hướng quy hoạch trị thủy và khai thác sông Hồng" được trình lên Bộ Chính trị, tại cuộc họp do Chủ tịch Hồ Chí Minh chủ trì. Trước khi vào họp, Người đã xem kỹ các bản đồ và sơ đồ quy hoạch dự kiến trước khi nghe Bộ trưởng Hà Kế Tấn và chánh văn phòng Ủy ban trị thủy và khai thác sông Hồng Đinh Gia Khánh báo

cáo. Bộ Chính trị đã thảo luận, thông qua báo cáo và ra Nghị quyết số 65-NQ/TW ngày 02-01-1963, với những nội dung như sau:

"1. Các biện pháp phòng và chống lụt ở hạ du và trung du trong khoảng 10 năm gần đây chủ yếu là:

- *Tăng cường hệ thống đê đến mức chống được lũ lớn có mức nước +13m30 ở Hà Nội*
- *Xây dựng các khu tạm thời chứa nước lũ ở Tam Nông, Thanh Thủy (Phú Thọ) và Văn Cốc (Sơn Tây, I là Đông) để phối hợp với đê trong phòng và chống lũ.*

- Bảo vệ rừng, trồng rừng, giữ đất, giữ nước đi đôi với khai hoang, khai thác rừng và từng bước định cư đồng bào các dân tộc thiểu số ở miền núi, để giảm nhẹ lũ ở đầu nguồn và bảo vệ các nguồn lợi về đất và nước đang được khai thác.

Đây là những biện pháp rất thiết thực. Bộ Thủy lợi và điện lực phải có kế hoạch tăng cường, củng cố đê và xây dựng các khu chứa lũ tạm thời ở trung du. Các ngành có liên quan và các địa phương miền núi phải có kế hoạch giữ đất giữ nước ở thượng du.

2. Các biện pháp tưới nước..."

Trích dẫn những điều trên để chúng ta thấy tầm nhìn chiến lược và những bước đi, công việc cụ thể từng giai đoạn của Chủ tịch Hồ Chí Minh và Bộ Chính trị. Hơn sáu mươi năm đã qua, có thể nói Quy hoạch trị thủy và khai thác sông Hồng đã thực hiện trọn vẹn sự chỉ đạo của Chủ tịch Hồ Chí Minh và Bộ Chính trị Trung ương Đảng, để có một đồng bằng sông Hồng bền vững như ngày nay, để có nguồn điện có sức chi phối cả nước, và các đô thị cũng như một vùng núi tây bắc và đông bắc phen đầu của Tổ quốc thay da đổi thịt, phát triển ngày càng trù phú. Cả cuộc đời, trong muôn nỗi lo cho dân, cho nước, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn dành một nỗi lo lớn về thiên tai, mong ước của Người lo làm sao cho dân có cuộc sống ngày càng an toàn trước thiên tai. Đó cũng là nỗi niềm Người trao lại cho các thế hệ con cháu giữ nước và dựng nước ngày nay, chăm lo sự nghiệp phòng chống thiên tai, bảo vệ đất nước phát triển và cuộc sống của người dân ngày càng bền vững trước thiên tai và tác động của biến đổi khí hậu toàn cầu làm cho tình hình thiên tai ngày càng có xu hướng cực đoan và nặng nề hơn.

Trong công cuộc phòng chống thiên tai, tư tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn nhìn xa trông rộng, lấy phòng ngừa là chính, tin vào dân, dựa vào dân với sự hỗ trợ nòng cốt của lực lượng vũ trang là cơ bản, và sự chuẩn bị những dự án, quy hoạch, kế hoạch mang tầm chiến lược trên cơ sở khoa học của nhà nước mà kinh nghiệm quy hoạch trị thủy và khai thác sông Hồng là bài học về sự lãnh đạo của Đảng và nỗ lực của đội ngũ khoa học kỹ thuật cần được phát huy trong những yêu cầu ngày càng phức tạp và khó khăn mới của sự nghiệp phòng chống thiên tai và biến đổi khí hậu toàn cầu, đó cũng là bài học vô giá của 75 năm sự nghiệp phòng chống thiên tai để lại cho chúng ta.

TỔNG CỤC PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

PHẦN 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh VỚI CÔNG TÁC PHÒNG, CHỐNG THIÊN TAI

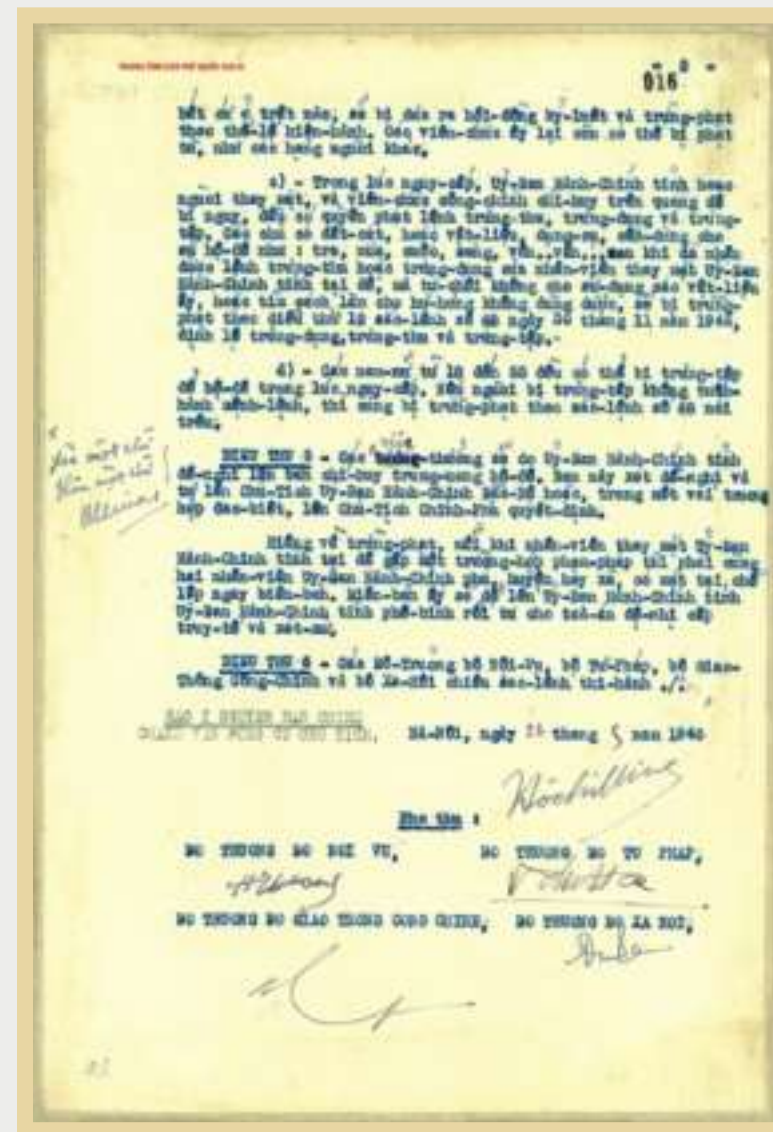
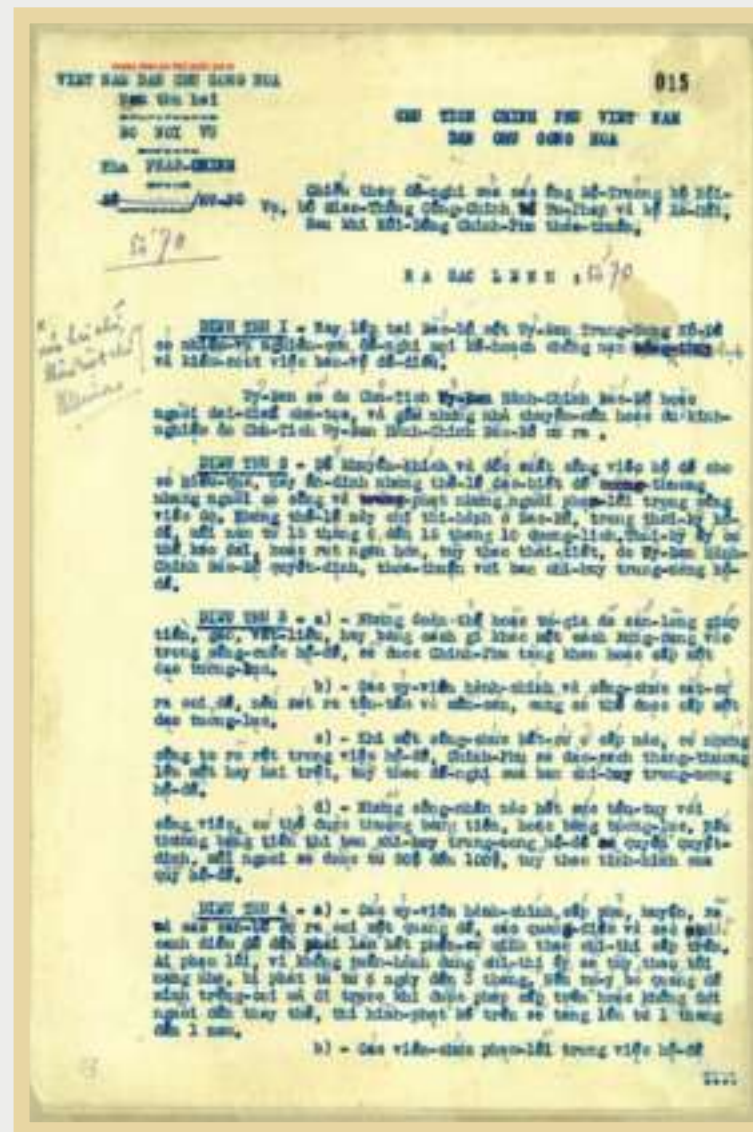
*Chủ tịch Hồ Chí Minh tham công trình đắp đê sông Đà,
xã Tân Lập, huyện Quảng Oai, Sơn Tây (08/07/1958)*

I. CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH - NGƯỜI ĐI ĐẦU TRONG CÔNG TÁC PHÒNG, CHỐNG LỤT

Lũ lớn năm 1945 đã khiến một số tuyến đê thuộc hệ thống sông Hồng và sông Thái Bình bị vỡ tại 79 vị trí, gây ngập lụt cho các tỉnh đồng bằng Bắc Bộ. Cùng với nạn đói vừa mới xảy ra, vỡ đê và lụt lội làm cho tình thế cách mạng càng thêm khó khăn, đời sống nhân dân thêm khốn khổ.

NGAY SAU ĐÓ, NGÀY 22/5 1946, CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH KÝ SẮC LỆNH SỐ 70/SL VỀ VIỆC THÀNH LẬP TẠI BẮC BỘ ỦY BAN TRUNG ƯƠNG HỘ ĐÊ CÓ NHIỆM VỤ NGHIÊN CỨU, ĐỀ NGHỊ MỌI KẾ HOẠCH CHỐNG NẠN LỤT VÀ KIỂM SOÁT VIỆC BẢO VỆ ĐÊ ĐIỀU. VÌ GIÁ TRỊ LỊCH SỬ CỦA SẮC LỆNH, NHÂN DỊP KỶ NIỆM LẦN THỨ 100 NGÀY SINH CỦA NGƯỜI, HỘI ĐỒNG BỘ TRƯỞNG QUYẾT ĐỊNH LẤY NGÀY 22 THÁNG 5 HÀNG NĂM LÀ NGÀY TRUYỀN THỐNG PHÒNG, CHỐNG THIÊN TAI CỦA VIỆT NAM

Sắc lệnh số 70/SL về việc thành lập tại Bắc Bộ Ủy ban Trung ương I đê đê

Chủ tịch Hồ Chí Minh sớm nhận ra phòng chống thiên tai, mà trong đó chống lụt là tiêu biểu, rất cần sự góp sức của toàn dân, sự quan tâm của toàn xã hội. Vì vậy, trong *Thư gửi đồng bào năm 1947*, Bác đã chỉ ra rằng: “Lụt thì lụt cả làng, muốn cho khỏi lụt thiếp chúng cùng lo” và yêu cầu mọi người: “Chúng ta phải thực hành câu ca dao đó”.

Thư gửi đồng bào năm 1947:

“I ời đồng bào yêu quý,

Mùa lụt đã đến gần. Nếu lụt thì đời. Lụt cũng là một thử giặc ghê gớm. Người ta thường nói “thủy, hoả, đạo, tặc”.

Chúng ta phải ra sức ngăn giặc lụt cũng như chống giặc ngoại xâm. Chính phủ đã cố gắng săn sóc để điều. Như thế cũng chưa đủ. Toàn thể đồng bào phải hăng hái giúp Chính phủ trong công việc hộ đê cũng như đang giúp Chính phủ trong công việc kháng chiến.

Tôi tha thiết kêu gọi đồng bào bất kỳ già trẻ, trai gái, mọi người đều phải coi việc canh đê, phòng lụt là việc thiết thân của mình.

“Lụt thì lụt cả làng,

Muốn cho khỏi lụt thiếp chúng cùng lo”.

Chúng ta phải thực hành câu ca dao đó. Ai cũng phải tham gia công việc sửa đê, canh đê. Hễ chỗ nào sạt thì phải dồn tất cả lực lượng đến đó mà sửa chữa ngay. Làng này phải giúp làng khác. Vùng này phải giúp vùng khác.

Mỗi nhà lại cần đàn thuyền và bắc sàl ngay. Chở đê nước đến chân mới nhảy. Các bộ đội, dân quân, tư vệ phải cố gắng giúp đồng bào những công việc đó. Các Ủy ban kháng chiến, Ủy ban hành chính, các thư gửi đồng bào trung du và hạ du chống lụt 189 đoàn thể phải phụ trách tuyên truyền, cổ động, khuyến bảo, nhắc nhở đồng bào làm những công việc đó.

Các anh em nhân viên Công chánh phải hăng hái chịu khó, thiết thực hợp tác với các cơ quan, các đoàn thể để bày vẽ và kiểm soát những công việc đó. Nơi nào làm những việc đó xong trước hết, chu đáo hơn hết, thì các cơ quan địa phương phải lập tức báo cáo lên, Chính phủ sẽ có khen thưởng.

Chúng ta phải kiên quyết tranh cho được thắng lợi trong việc chống giặc lụt. Thắng lợi sẽ giúp cho ta thắng lợi trong cuộc đánh giặc ngoại xâm. Mong toàn thể đồng bào gắng sức”.

Tháng 6 năm 1947

HỒ CHÍ MINH

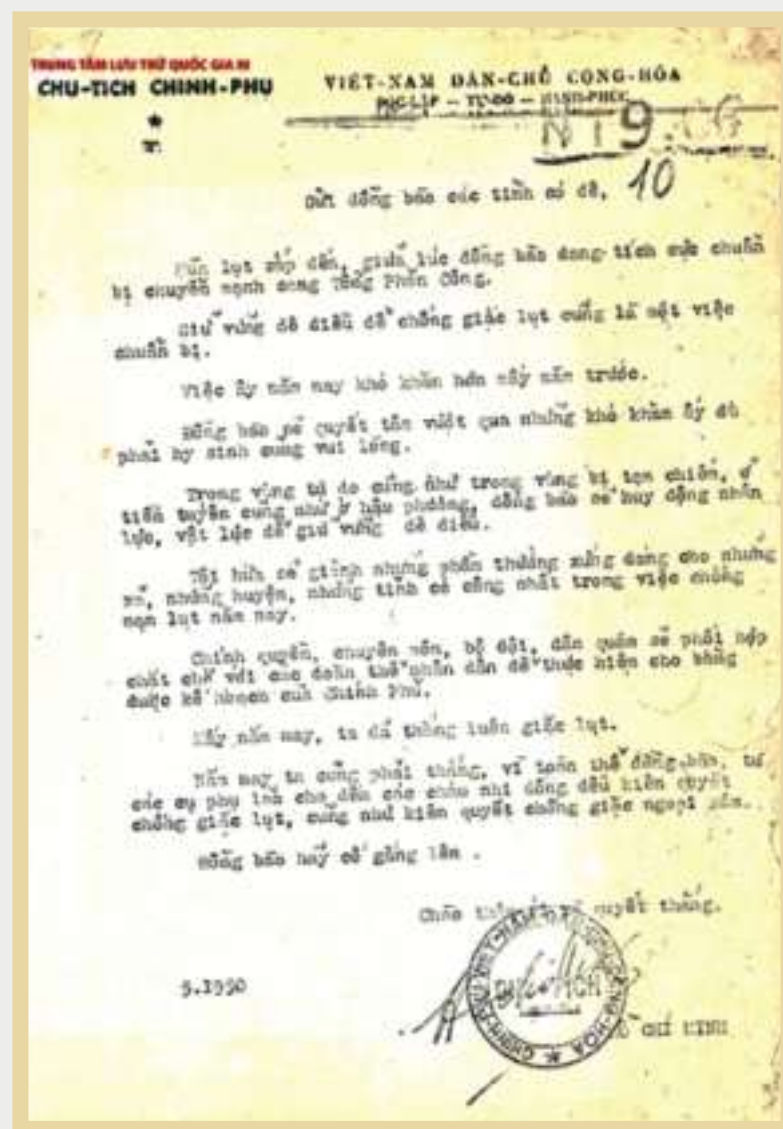

TỔNG CỤC PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

Chủ tịch Hồ Chí Minh VỚI CÔNG TÁC PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

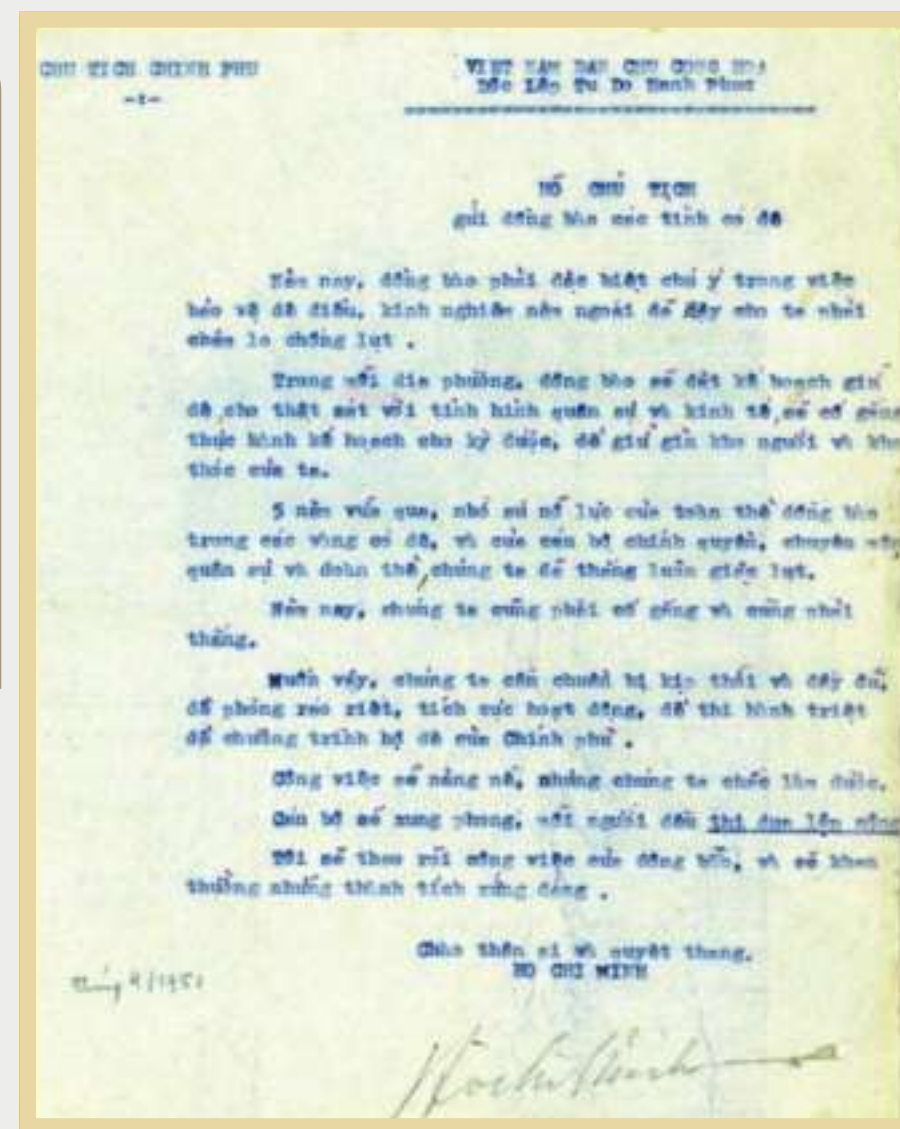

Thư Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi đồng bào có đê, tháng 5/1949

Thư Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi đồng bào có đê, tháng 5/1950

NHỮNG NĂM TIẾP SAU,
CHUẨN BỊ ĐẾN MÙA LỤT
BÀO, CHỦ TỊCH HỒ CHÍ
MINH THƯỜNG CÓ THƯ
NHẮC NHỞ CÁC ĐỊA
PHƯƠNG, CÁC CẤP,
CÁC NGÀNH VÀ NHÂN
DÂN NÂNG CAO Ý
THỨC, TINH THẦN
CHUẨN BỊ, SÁT VỚI TÌNH
HÌNH DIỄN BIẾN MỚI

Thư Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi đồng bào có đê, tháng 4/1951

TỔNG CỤC PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

Chủ tịch Hồ Chí Minh VỚI CÔNG TÁC PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

NỘI DUNG CÁC BỨC THƯ BÁC HỒ GỬI ĐỒNG BÀO RẤT SÂU SẮC VÀ CÓ SỨC CUỐN HÚT ĐỒNG VIÊN SÁU RỘNG ĐẾN MỌI TẦNG LỚP NHÂN DÂN. ĐÓ LÀ NHỮNG CÂU BIỂU DƯƠNG MỘT ĐỊA PHƯƠNG ĐỂ LÀM BÀI HỌC CHUNG, KHI THÌ CẦN TRỌNG NHẮC NHỞ

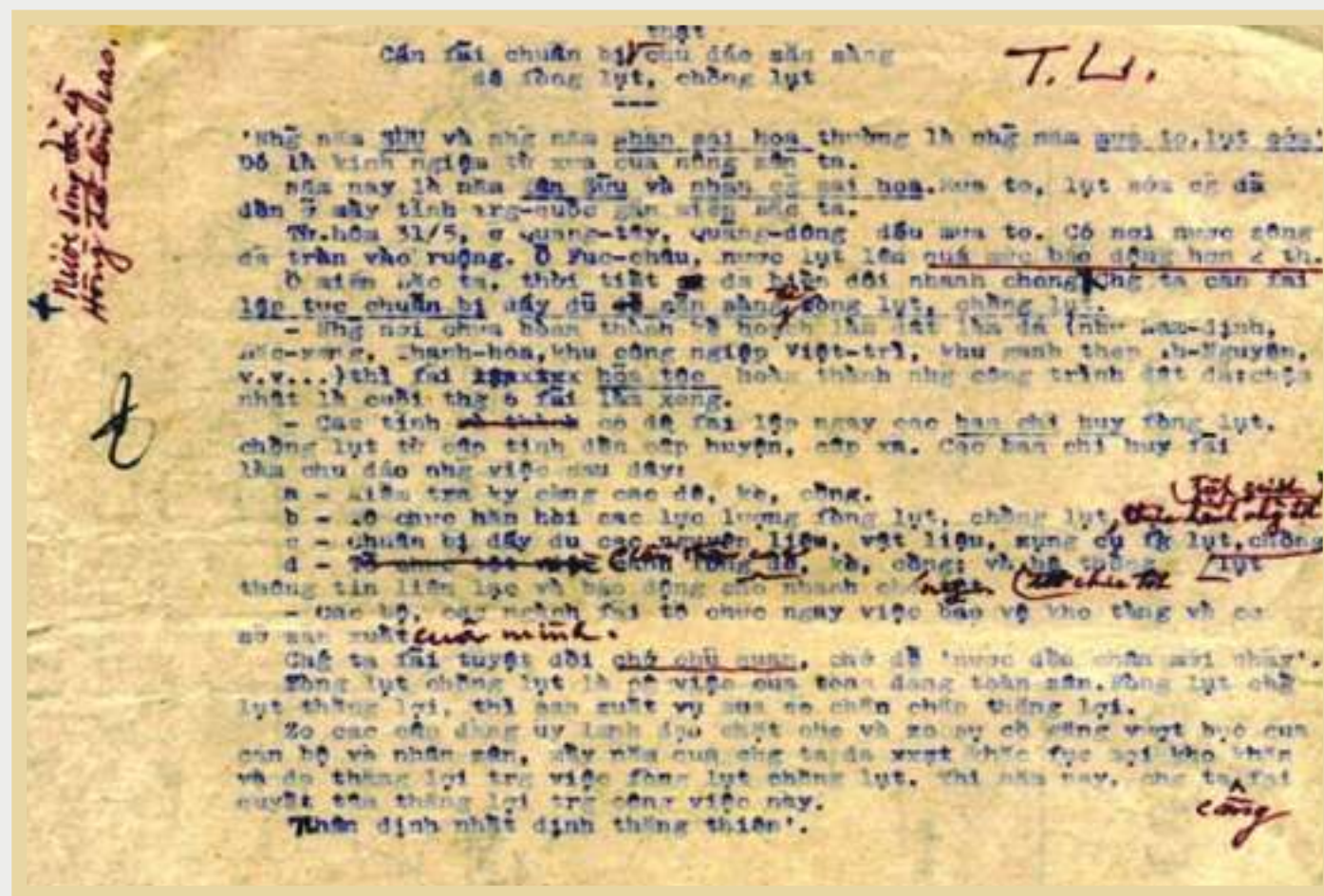
Bác Hồ đã vận dụng khéo léo những kinh nghiệm dân gian, bài học thực tế để cảnh báo các lực lượng, toàn dân, tránh tư tưởng chủ quan, nước đến chân mới nhảy “Những năm Sửu và những năm nhân sơ hoa là những năm mưa to, lụt sớm. Đó là kinh nghiệm từ xưa của nông dân ta”.

Chữ lịch Hồ Chí Minh gửi thư cho đồng bào các lĩnh có đề, tháng 5/1952

Chữ tích Hồ Chí Minh gửi thư cho đồng bào các lĩnh có đề, ngày 1/6/1955

Bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh: Cần phải chuẩn bị thật chu đáo, sẵn sàng để phòng lụt, chống lụt; ký bút danh Trần Lực đang trên Báo Nhân dân, số 2643, ngày 16/6/1961

II. BÁC HỒ VỚI CÔNG TÁC BẢO VỆ ĐÊ ĐIỀU

CHỈ 10 NGÀY SAU KHI THÀNH LẬP CHÍNH PHỦ LÂM THỜI, NGÀY 10/01/1946, CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH ĐÃ ĐI KIỂM TRA TÌNH HÌNH HÀN KHẨU CÁC ĐOẠN ĐÊ BỊ VỠ Ở HAI TỈNH HƯNG YÊN VÀ THÁI BÌNH. NGƯỜI LỘI NƯỚC, ĐI THĂM HỎI TỪNG NGƯỜI VÀ CĂN DẶN NHỮNG NGƯỜI HẬU CẦN: “PHẢI LÀM SAO CHO TỪNG HỘT GẠO TÓT ĐƯỢC “BAO TỬ” CỦA ANH EM ĐẮP ĐÈ. DÂN CHÚNG CÓ QUYỀN KIỂM SOÁT VIỆC LÀM ĐÊ, ĐỂ PHÒNG NHỮNG LẠM DỤNG CÓ THỂ XẢY RA”.

(Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử - Tập 3
NXB Chính trị Quốc gia, năm 2016, tr.126 - 127)

THƯ CỦA HỒ CHỦ TỊCH gửi đồng bào các tỉnh bị bão lụt ở miền Nam

Thân ái gửi đồng bào các tỉnh bị bão lụt ở miền Nam

VUA quạ, mấy tỉnh miền Nam bị bão lụt dồn dập. Hàng nghìn đồng bào bị hy sinh. Hàng vạn nhà cửa bị đổ nát. Láng mạc xơ xác, vườn ruộng bị bỏ.

Máu chảy ruột mềm, được tin tức đó, tôi và toàn thể đồng bào miền Bắc rất là đau xót như muối xát vào lòng.

Hội chợ thập đỏ của nước Việt-nam dân chủ cộng hòa chuẩn bị gửi tặng đồng bào bị nạn một số gạo, vải và thuốc

gọi là no đói có nhau, sẽ cơm nhường áo.

Đồng bào ta sẵn có truyền thống anh hùng, không vì tai họa mà nản chí. Tôi chắc rằng đồng bào sẽ đoàn kết chặt chẽ, giúp đỡ lẫn nhau, anh đứng vượt mọi khó khăn, mà chúng ta gần vết thương do bão lụt vùa qua gây nên, ổn định đời sống. Đồng thời đồng bào sẽ ra sức củng cố toàn thể nhân dân miền Nam kẻ vai sát cánh tiếp tục cuộc đấu tranh gian khổ và tất thắng để giải phóng miền Nam, tiến tới hòa bình thống nhất Tổ quốc, Bắc Nam sum họp một nhà.

HỒ-CHÍ-MINH

ĐỐI VỚI NHÂN DÂN VÙNG BỊ THIÊN TAI, CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH LUÔN DÀNH TÌNH CẢM, SỰ QUAN TÂM ĐẶC BIỆT. CHO ĐẾN NHỮNG GIẤY PHÚT NẪM TRÊN GIƯỜNG BỆNH, CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VẪN QUAN TÂM ĐẾN TÌNH HÌNH LŨ TRÊN SÔNG HỒNG VÀ NHẮC NHỞ PHẢI LO CỨU DÂN NẾU XẢY RA VỠ ĐÊ.

TỔNG CỤC PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

Chủ tịch Hồ Chí Minh **VỚI CÔNG TÁC**
PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm nhân dân Hưng Yên đang đắp đê phòng lụt, ngày 10/01/1946

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm nhân dân đắp đê tại huyện Hưng Nhân, Thái Bình, ngày 10/01/1946

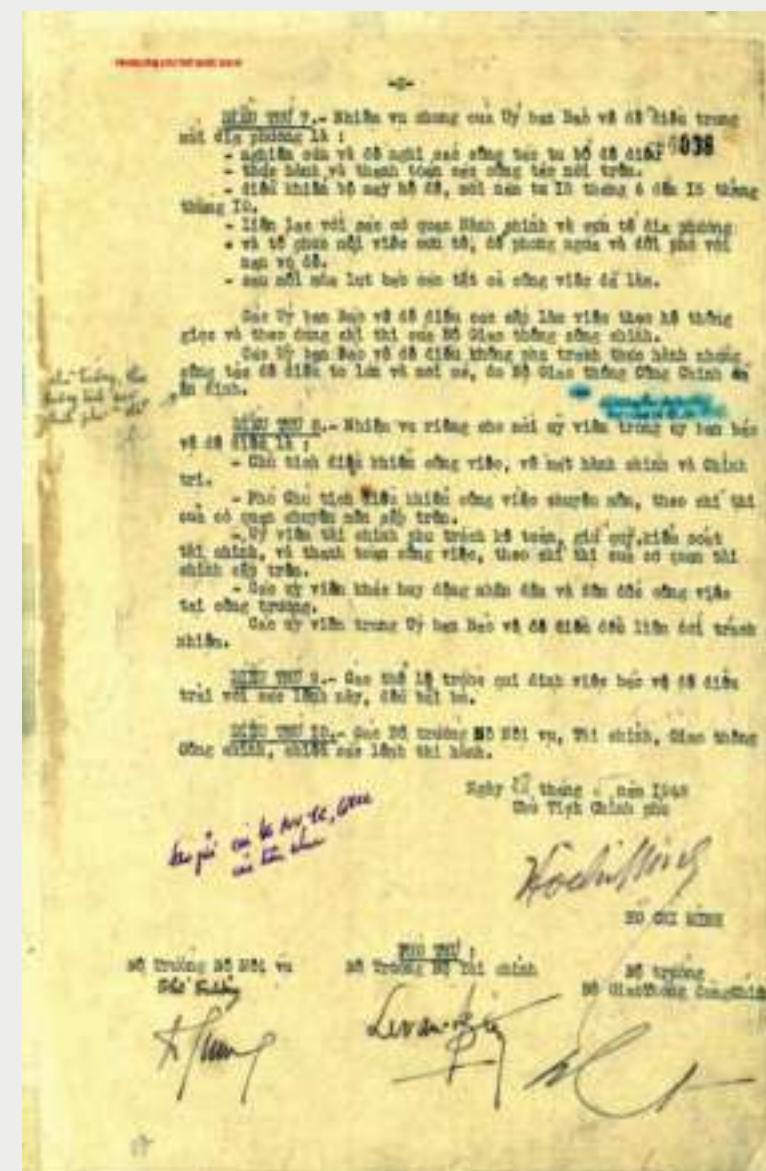
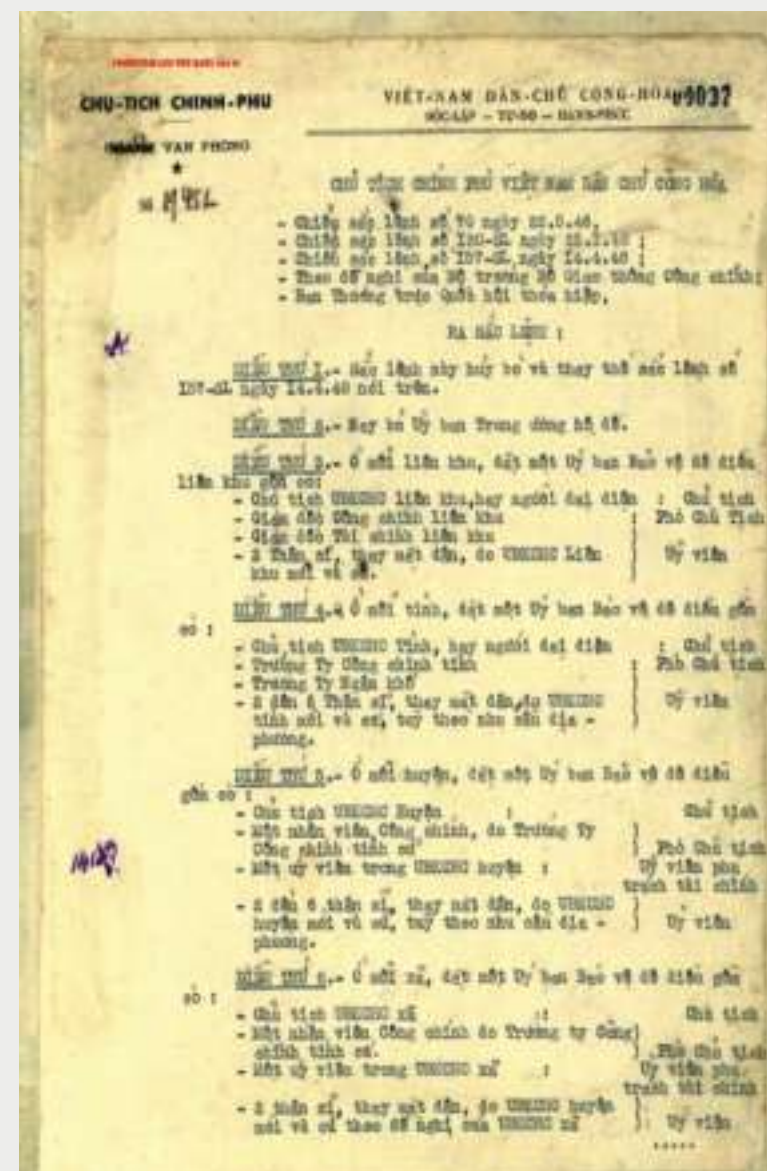
TỔNG CỤC PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

Liên tiếp trong các tháng 4 và 5 năm 1948, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã ký các Sắc lệnh số 157 ngày 14/4/1948 và Sắc lệnh số 194/SL ngày 28/5/1948, bãi bỏ Ủy ban hộ đê Trung ương và thành lập ở mỗi khu, tỉnh, huyện, xã một Ủy ban hộ đê gồm một chủ tịch, một phó chủ tịch và một ủy viên nhằm phù hợp với tình hình cuộc kháng chiến cứu nước. Đây cũng là tiền thân của mô hình phân cấp quản lý đê điều từ Trung ương đến cơ sở.

Sắc lệnh số 157/SL ngày 14/4/1948

Chủ tịch Hồ Chí Minh VỚI CÔNG TÁC PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

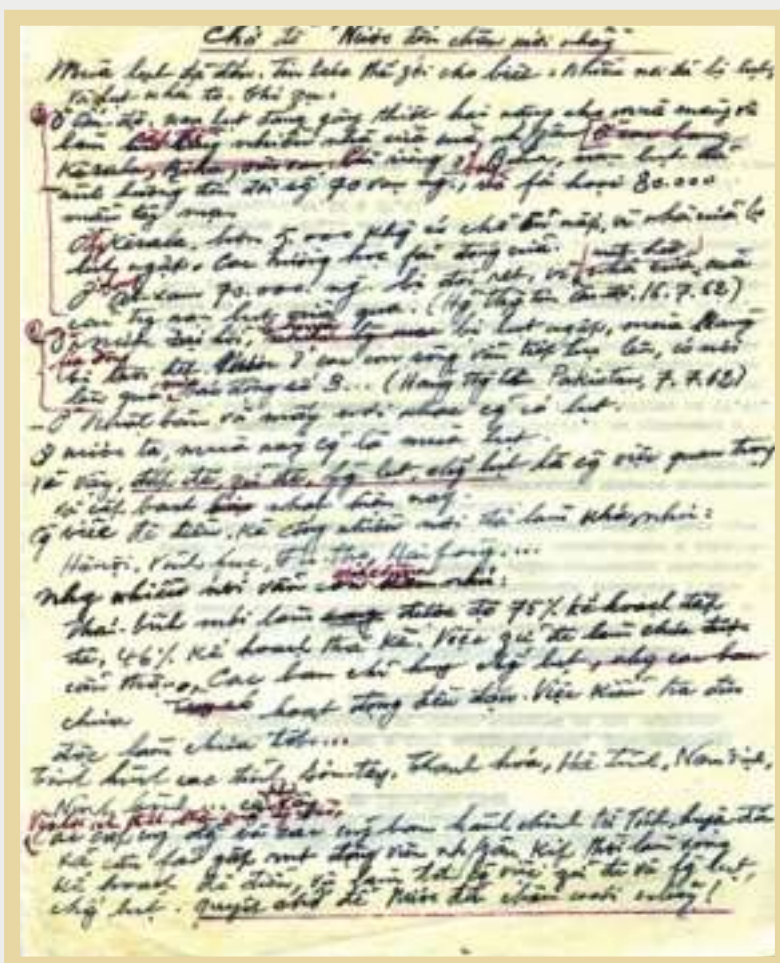
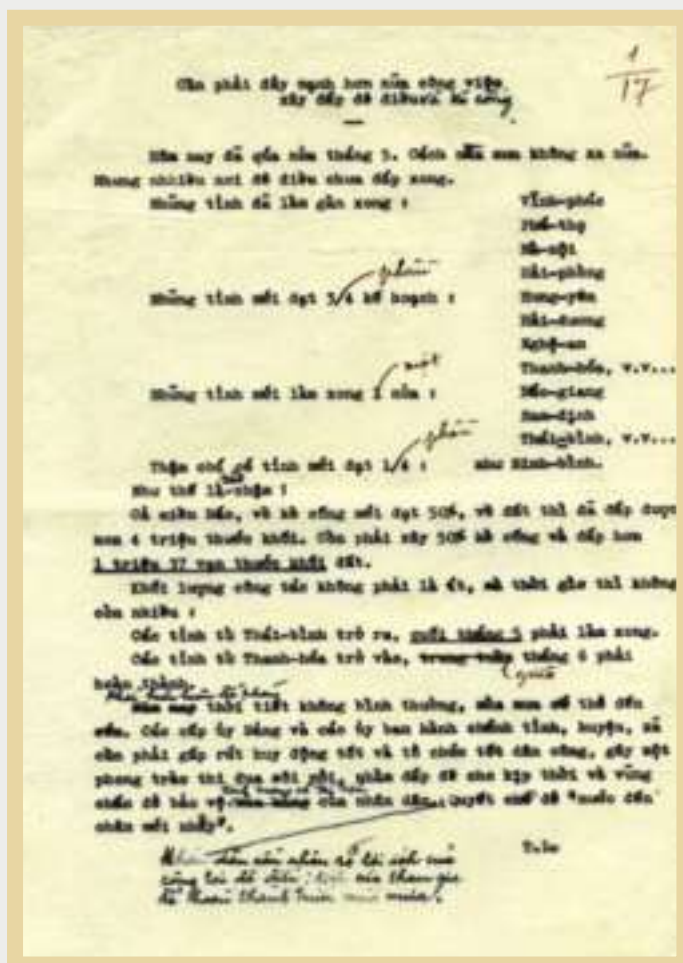

Sắc lệnh số 194/SL ngày 28/5/1948

TỔNG CỤC PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn coi việc đắp đê, giữ đê là công việc quan trọng để phòng lụt và chống lụt. Người đã viết nhiều bài về công tác này và đăng trên các báo đương thời, trong đó, Bác luôn nhấn mạnh, các ngành và các địa phương cần coi trọng hơn nữa việc phòng và chống lụt, bão, chống địch đánh phá đê, kè

Bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh: Cần phải dày mạnh hơn nữa công việc đắp đê điều; ký bút danh T.L. đăng trên Báo Nhân dân, số 2975, ngày 17/5/1962

Chủ tịch Hồ Chí Minh VỚI CÔNG TÁC PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

”

Người đã viết nhiều bài về công tác này và đăng trên các báo đương thời, trong đó, nhấn mạnh, các ngành và các địa phương cần coi trọng hơn nữa việc phòng và chống lụt, bão, chống địch đánh phá đê, kè.

PHẢI HOÀN THÀNH TỐT CÔNG TÁC PHÒNG VÀ CHỐNG LỤT, BÃO NĂM 1968

T.L.

MẤY năm gần đây, đến mùa này, ở miền Bắc nước ta thường có mưa lũ lớn, giặc Mỹ lại đánh phá đê, kè. Đồng bào, chiến sĩ và cán bộ ta đã anh dũng chiến đấu, vượt nhiều khó khăn, thêm nhiều kinh nghiệm và đã hoàn thành thắng lợi nhiệm vụ chống lụt, chống bão, chống địch.

Cả nước ta đang phấn khởi, tự hào vì miền Nam anh hùng đánh mạnh, thắng to, miền Bắc đã bắn rơi hơn ba nghìn máy bay Mỹ. Giặc Mỹ thua to nhưng vẫn rất ngoan cố, chúng vẫn dùng máy bay đánh phá các vùng đồng dân và có nhiều đê. Chúng ta không được chủ quan khinh địch, phải luôn luôn cảnh giác và sẵn sàng chiến đấu.

Hiện nay đang mùa mưa lũ. Ở một số nước châu Á đã xảy ra nạn lụt. Các ngành và các địa phương cần coi trọng hơn nữa việc phòng và chống lụt, bão, chống địch đánh phá đê, kè.

Nhiều nơi đã bồi đắp xong đê. Có nơi làm kè như Vĩnh Phú, Nam Hà, Hải Hưng, Hà Bắc, nhưng cũng có nơi làm còn chậm. Nhiều xã chưa th chức xong lụt

lượng phòng và chống lụt, bão; nhiều hợp tác xã nông nghiệp chưa chuẩn bị sẵn sàng.

Các cấp tỉnh, huyện phải kiểm điểm thật kỹ việc chuẩn bị ở địa phương.

Các đồng chí lãnh đạo tỉnh và huyện phải phân công nhau trực tiếp đi xuống các xã, hợp tác xã nông nghiệp để kiểm tra, đôn đốc, giúp đỡ việc chuẩn bị phòng, chống lụt, bão và đẩy mạnh sản xuất vụ mùa. Phải vận động đồng bào làm nhiều thuyền, mảng, u đất, sân gác, chông chống nứa cho vững, phòng khi lụt to, bão lớn. Phải giữ gìn và sửa sang hầm bô, phòng máy bay giặc Mỹ.

Các đơn vị bộ đội, các cơ quan phải có kế hoạch tích cực tham gia và giúp đỡ nhân dân chuẩn bị các mặt cho tốt.

Đồng bào, chiến sĩ và cán bộ ta phải có quyết tâm cao, phải chuẩn bị tốt, nhất định phải thắng thiên tai, địch họa trong mùa mưa lũ năm này, góp phần đẩy mạnh sản xuất và giành thắng lợi to lớn hơn nữa trong sự nghiệp chống Mỹ, cứu nước.

Trang 2

Nói mà nghe Đê điều

Xét ta từ tháng 6 trở đi thường có lụt.

Giặc lụt là đồng minh của giặc đói.

Muốn chống đói thì phải chống lụt.

Muốn chống lụt, thì phải kịp thời đắp đê, giữ đê.

Muốn đắp đê, giữ đê thì cấp khu, cấp tỉnh nhất định phải thiết thực phụ trách công việc ấy.

Cấp khu, cấp tỉnh cần phải giúp đỡ và hướng dẫn cán bộ kỹ thuật, nghiên cứu và chuẩn bị kế hoạch thật đầy đủ, động viên

nhân dân, tổ chức và lãnh đạo nhân dân. Phải luôn luôn đi sát với nhân dân từ lúc khởi công đến ngày hoàn thành.

Đồng bào ta rất tốt. Cán bộ ta khéo giải thích, khéo tổ chức và lãnh đạo, thì việc đắp đê nhất định thành công tốt đẹp.

Đối với nhân dân, đối với Đảng và Chính phủ, các khu ủy và tỉnh ủy phải kiên quyết đảm bảo việc đắp đê năm nay nhanh, tổ và tiết kiệm.

C. B.

Người dạy rằng: “Trong việc đắp đê giữ đê, kế hoạch phải rất tỉ mỉ, phân công phải rất rành mạch, chuẩn bị phải rất chu đáo, lãnh đạo phải rất thống nhất. Cán bộ quân, dân, chính, đồng, những vùng ấy phải xem việc đắp đê giữ đê là việc chính. Phối hợp phải thật chặt chẽ. Chỉ đạo phải thật thiết thực. Tổ chức phải thật đầy đủ. Tuyệt đối chống cách khoán trắng, chống quan liêu, mệnh lệnh”

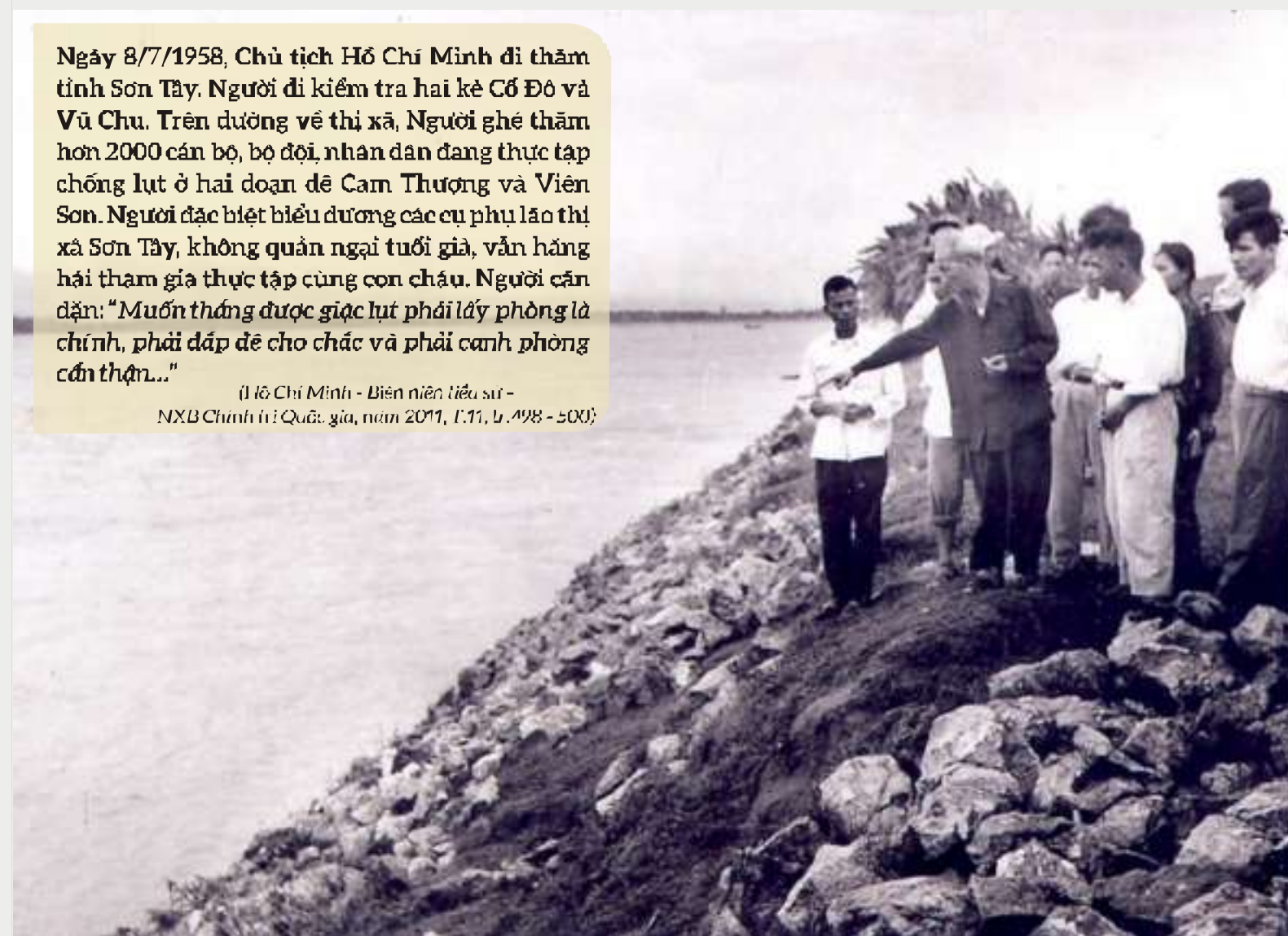
Chủ tịch Hồ Chí Minh đến tham công trình đắp đê sông Đà, xã Tân Lập, huyện Quảng Oai, tỉnh Sơn Tây (nay là Hà Nội), ngày 8/7/1958

Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm đê Mai Lâm, huyện Đông Anh, ngoại thành Hà Nội, ngày 5/9/1957

Ngày 8/7/1958, Chủ tịch Hồ Chí Minh đi thăm tỉnh Sơn Tây. Người đi kiểm tra hai kè Cổ Đô và Vũ Chu. Trên đường về thị xã, Người ghé thăm hơn 2000 cán bộ, bộ đội, nhân dân đang thực tập chống lụt ở hai đoạn đê Cam Thượng và Viên Sơn. Người đặc biệt biểu dương các cụ phụ lão thị xã Sơn Tây, không quản ngại tuổi già, vẫn hăng hái tham gia thực tập cùng con cháu. Người căn dặn: "Muốn thắng được giặc lụt phải lấy phòng là chính, phải đắp đê cho chắc và phải canh phòng cẩn thận..."

(Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử - NXB Chính trị Quốc gia, năm 2011, t.11, tr.498 - 500)

Chủ tịch Hồ Chí Minh kiểm tra kè Cổ Đô, tỉnh Sơn Tây, ngày 8/7/1958

Chủ tịch Hồ Chí Minh kiểm tra tuyến đê xung yếu xã Việt Thông, huyện Quế Võ, tỉnh Bắc Ninh, ngày 25/7/1960

Chủ tịch Hồ Chí Minh trao đổi với Thứ trưởng Đỗ Thủy Lợi, Trần Quý Kiên và lãnh đạo tỉnh Bắc Ninh sau khi kiểm tra tuyến đê sông Cầu, huyện Quế Võ, tỉnh Bắc Ninh, ngày 25/7/1960

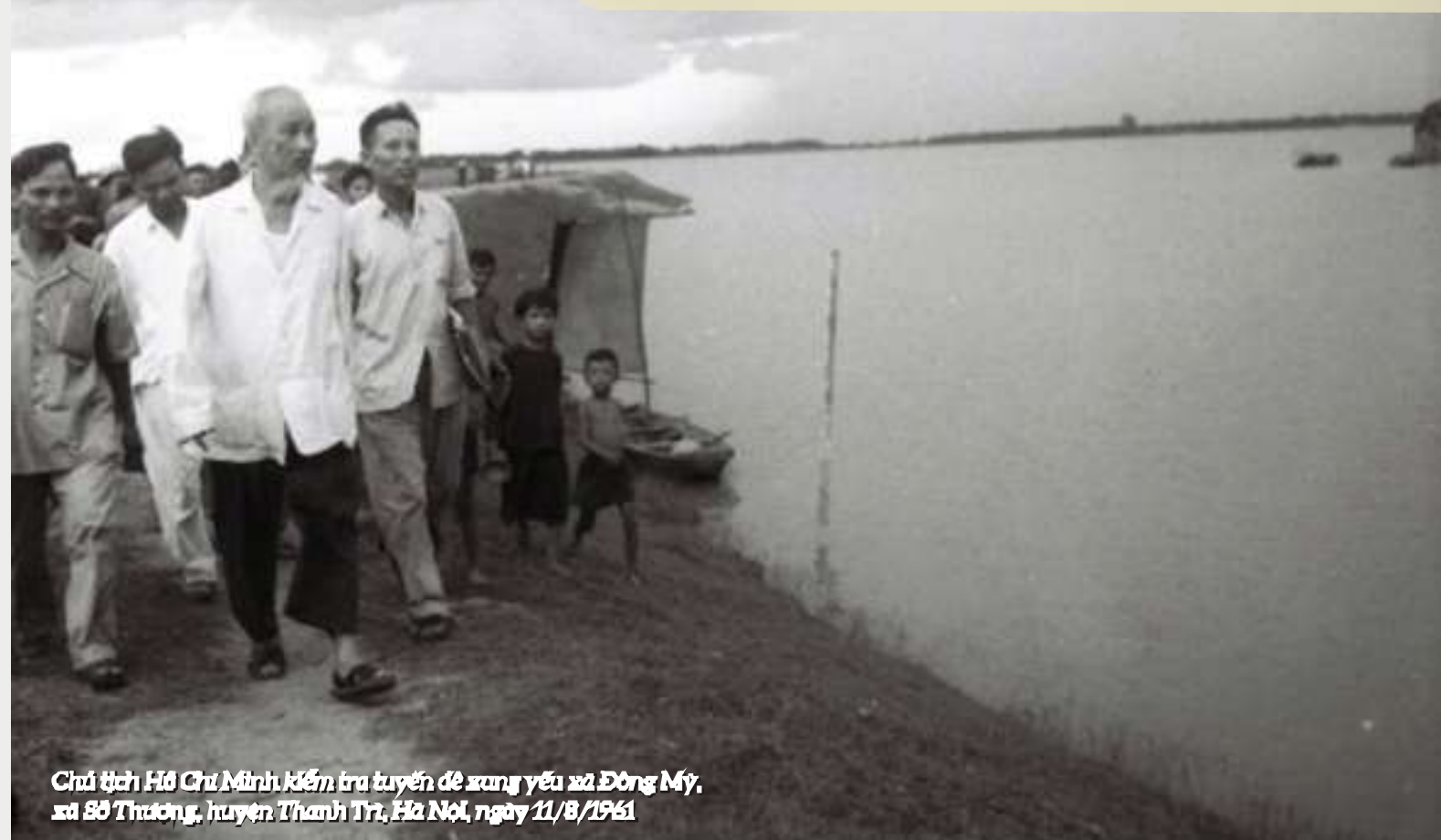
Người cán dân cán bộ các ngành trong tỉnh phải tích cực động viên nhân dân tham gia, phải chuẩn bị chống giặc lụt như trong thời kỳ kháng chiến chống giặc ngoại xâm, cần khắc phục tư tưởng chủ quan trong cán bộ, nhân dân, phải thường xuyên sẵn sàng đối phó kịp thời với bão lụt.

(Hồ Chí Minh- Biên niên tiểu sử, Nxb CTQG, tập 7, H.2008, tr.478)

Ngày 11/8/1961, Chủ tịch Hồ Chí Minh đi kiểm tra tuyến đê xung yếu xã Đông Mỹ, xã Sở Thượng, huyện Thanh Trì, Hà Nội, nói chuyện với anh chị em bảo vệ đê. Người căn dặn: "Dù nước to đến đâu, cũng phải giữ đê cho chắc. Phải đề phòng mực nước cao nhất, chờ chủ quan khi nước chưa rút hẳn. Phải bảo vệ tính mạng, tài sản của nhân dân và của cái của Nhà nước ở hai vệ sông".

(Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử, Nxb CTQG, tập 8, 11/2008, tr109)

Chủ tịch Hồ Chí Minh kiểm tra tuyến đê xung yếu xã Đông Mỹ, xã Sở Thượng, huyện Thanh Trì, Hà Nội, ngày 11/8/1961

Ngày 17/12/1962, trong chuyến đi kiểm tra tiến độ tu bổ đê điều ở các tỉnh Hà Đông, Sơn Tây và Hà Nội, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã căn dặn: "Thanh niên và dân quân phải làm nông cật trong các đội xung kích và đi đầu trong việc chuẩn bị phòng và chống lụt, bão. Các địa phương có đê cần tổ chức thực tập chống lụt. Ở các điểm canh đê, ngày đêm phải có người canh gác và khi có báo động phải loan báo ngay cho mọi người biết để sẵn sàng đối phó".

Bác Hồ thăm hồ Suối Hai, Sơn Tây, tháng 4/1964

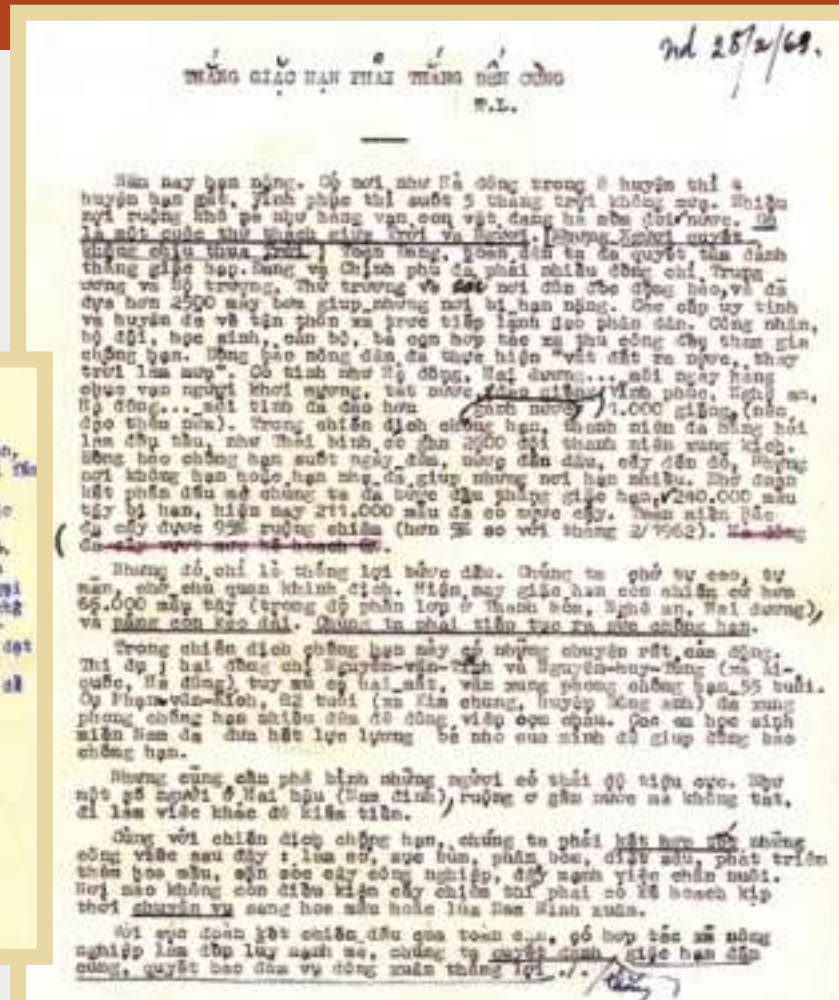
”

III. BÁC HỒ VỚI CÔNG TÁC CHỐNG RÉT VÀ CHỐNG HẠN, ĐẢM BẢO SẢN XUẤT NÔNG NGHIỆP CÙNG NHƯ ĐỜI SỐNG CỦA NHÂN DÂN.

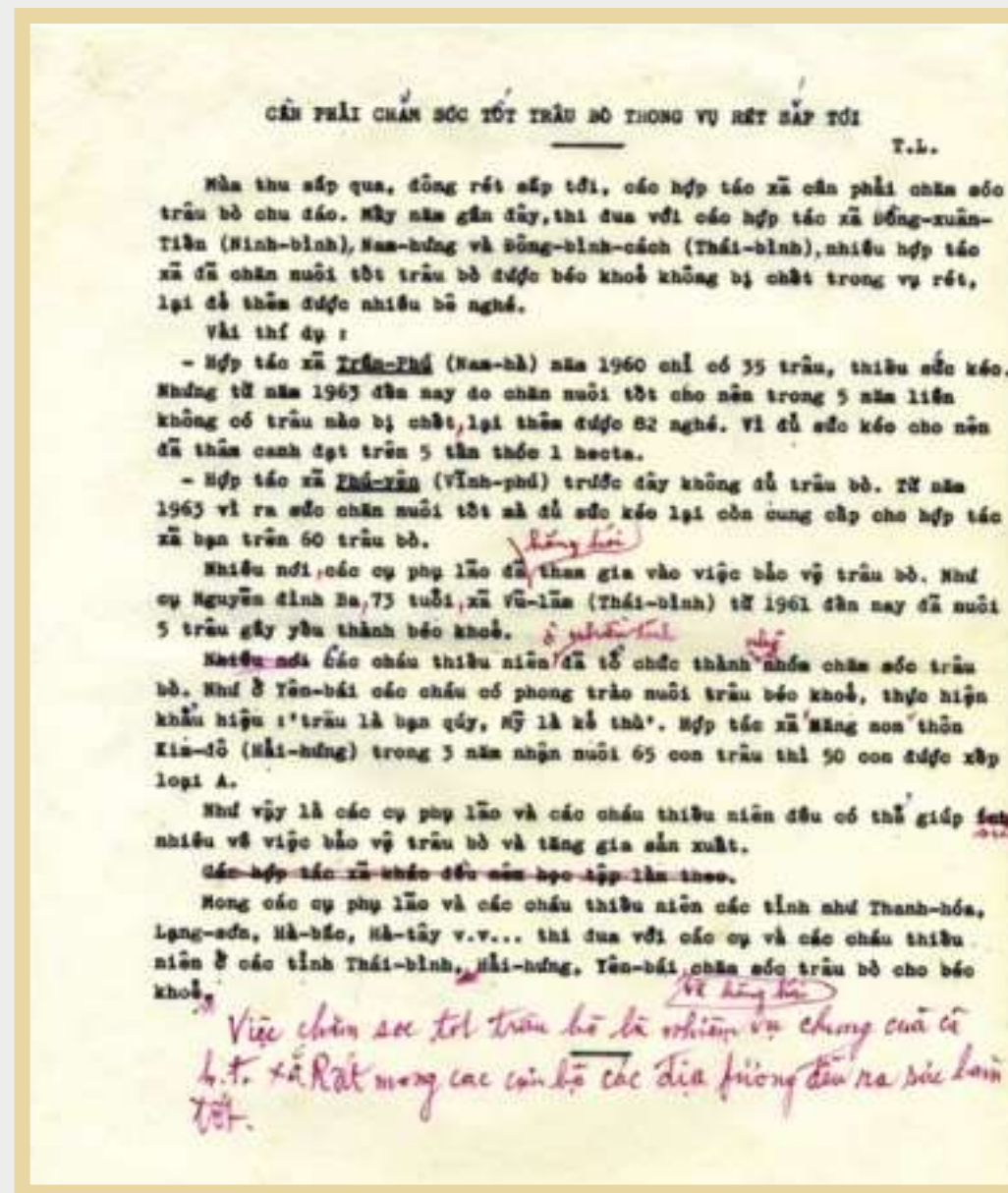
Người quan tâm, chỉ đạo quyết liệt ứng phó với hạn hán

Bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh: Cần phải tiếp tục cố gắng chống hạn; ký bút danh T.L đăng trên Báo Nhân dân, số 1874, ngày 3/5/1959

Bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh: Thống giặc hạn phải thống đến cùng; ký bút danh T.L đăng trên Báo Nhân dân, ngày 28/2/1969

Bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh: Cần chăm sóc tốt trâu bò trong vụ rét sắp tới; ký bút danh T.L đăng trên Báo Nhân dân, ngày 9/10/1968

”

Chủ tịch Hồ Chí Minh tham gia tát nước chống hạn với bà con xã Đại Thanh, huyện Thanh Trì, Hà Nội, ngày 12/1/1958

Cùng ngày Người dự Hội nghị chống hạn, đẩy mạnh sản xuất của tỉnh Hà Đông, nói chuyện về quyết tâm chống hạn với 3.000 cán bộ từ tỉnh đến xã về dự. Người chỉ rõ các nguyên nhân tỉnh Hà Đông đến nay chống hạn còn kém. Trước hết là vì còn tư tưởng bị quan, sợ khó, ỷ lại vào máy bơm, một số người chỉ thấy lợi ích trước mắt, lợi ích của cá nhân mà không thấy lợi ích lâu dài, lợi ích của tập thể. Người góp một số ý kiến cụ thể với Hà Đông trong việc tổ chức chống hạn và tin tưởng rằng: "Làm tốt những việc nói trên, khắc phục khuyết điểm, phát huy ưu điểm và truyền thống sẵn có, giúp đỡ nhau đoàn kết thi đua thì chống hạn nhất định thắng lợi".

(Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia, II.2011, t. 11, tr. 234.)

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm và kiểm tra công tác chống hạn tại khe Lũ Yên, xã Đào Xá, huyện Phú Bình, tỉnh Bắc Thái (nay là tỉnh Thái Nguyên), ngày 02/3/1958

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm nông dân huyện Mỹ Đức - Hà Tây (nay thuộc Hà Nội) chống hạn làm vụ mùa, ngày 07/6/1960

Ngày 20/9/1958, Bác Hồ đã đến thăm công trường thủy lợi Bắc-Hưng-Hải và nhận mạnh ý nghĩa của nó đối với công việc chống hạn. Người mong đồng bào và cán bộ 3 tỉnh: Bắc Ninh, Hưng Yên, Hải Dương cố gắng khắc phục mọi khó khăn, để hoàn thành thắng lợi công trình. Người nói rằng "Công trình Bắc-Hưng-Hải thành công thì mỗi năm đồng bào đỡ mấy triệu công chống hạn, thu hoạch lại càng tăng thêm. Bây giờ chịu khó phấn đấu trong mấy tháng. Sau này sẽ hưởng hạnh phúc lâu dài hàng trăm năm"

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm 2 tỉnh Bắc Ninh, Hưng Yên đào mới kênh dẫn nước Gia Thuận trong hệ thống thủy nông Bắc Hưng Hải, 16/10/1958.

Chủ tịch Hồ Chí Minh nói chuyện với Hội nghị thủy lợi toàn miền Bắc họp tại xã Hiền Văn, huyện Tiên Du, tỉnh Bắc Ninh, ngày 14/9/1959

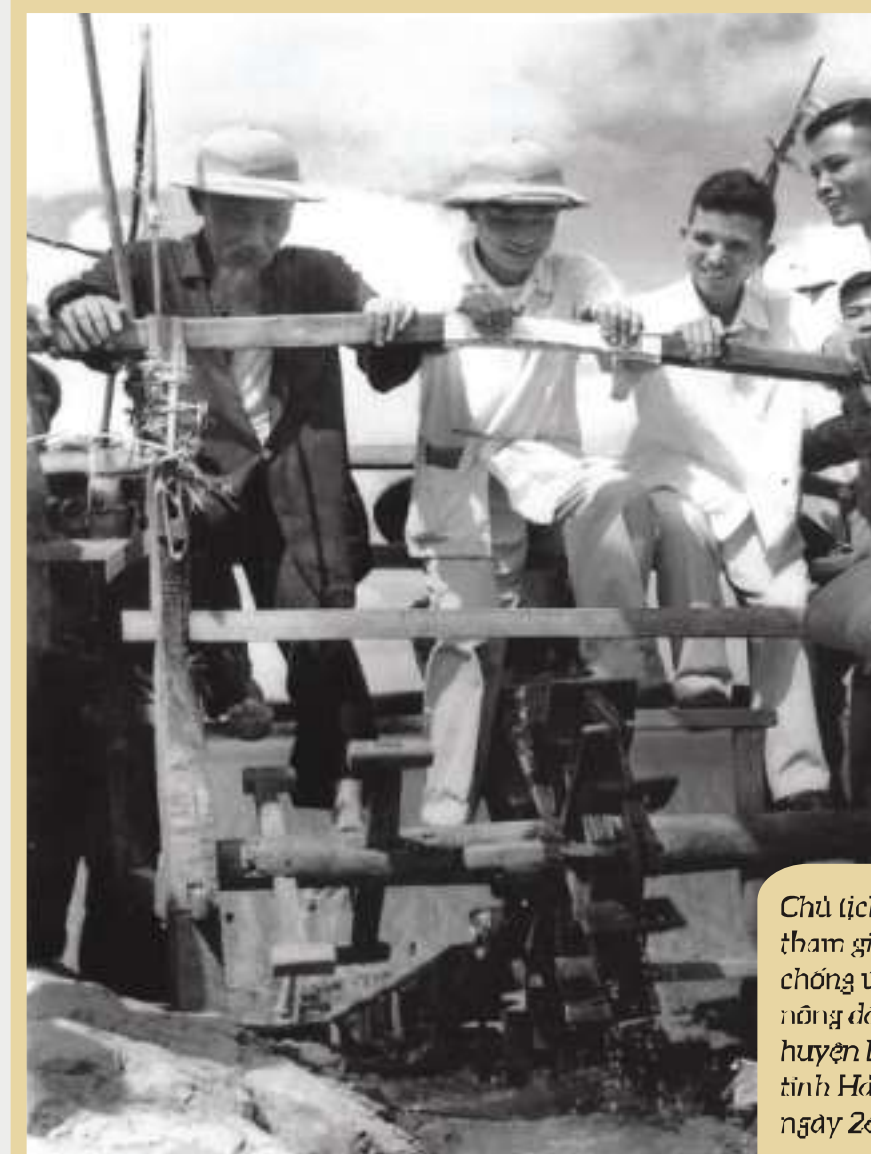
Chủ tịch Hồ Chí Minh
thăm nhân dân
xa Khánh Cư,
huyện Gia Khánh,
tỉnh Ninh Bình
chống hạn,
ngày 15/3/1959

Chủ tịch Hồ Chí Minh về thăm và nói
chuyện với Hội nghị phát động chống
hạn toàn tỉnh Ninh Bình, ngày
17/6/1960

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm bà con xã viên thôn Thái Bình, xã Vạn Thái, huyện Ứng Hòa, Hà Tây (nay thuộc Hà Nội) tất nước chống hạn, ngày 7/6/1960

Chủ tịch Hồ Chí Minh tham gia đập gương nước chống úng cùng với bà con nông dân xã Hiệp Lực, huyện Ninh Giang, tỉnh Hải Dương, ngày 26/7/1962

IV. BÁC HỒ VỚI CÔNG TÁC TRỒNG CÂY, BẢO VỆ RỪNG ĐỂ GÓP PHẦN THỰC HIỆN TỐT CÔNG TÁC PHÒNG, CHỐNG THIÊN TAI

QUAN ĐIỂM CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VỀ PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI CÒN PHẢI CHỐNG NẠN PHÁ RỪNG, LÀ TĂNG CƯỜNG TRỒNG CÂY GÂY RỪNG, VÌ "NẾU RỪNG KIẾT THÌ KHÔNG CÒN GỖ VÀ MẤT NGUỒN NƯỚC THÌ RUỘNG NUƠNG MẮT MÀU, GÂY RA LỤT LỘI VÀ HẠN HẠN....."

Nói chuyện với đồng bào, cán bộ Quảng Bình ngày 16/6/1957, Người căn dặn: "Để kỷ niệm một buổi tới vui của Bác cháu ta. Bác đề nghị mỗi cháu ở đây phải trồng một cây phỉ lao để chắn gió bão". (Ban Nghiên cứu lịch sử Đảng và Ty Văn hóa - Thông tin Bình - Trị - Thiên: Bác Hồ với Bình - Trị - Thiên, 1977, tr.81-83)

Chủ tịch Hồ Chí Minh tham nông trường cây chắn gió huyện Hải Ninh, tỉnh Quảng Ninh, ngày 20/2/1960

Chủ tịch Hồ Chí Minh ra thăm đảo Cô Tô, Hải Ninh (nay là Quảng Ninh), ngày 9/5/1961

Nói chuyện với hơn 2.000 đồng bào, cán bộ, bộ đội đảo Cô Tô. Người căn dặn: "Cần trồng nhiều cây ăn quả, cây lấy gỗ, cây ngăn gió bão. Trồng cây sẽ đưa lại cho nhân dân ta một nguồn lợi to, lại làm cho xứ sở ta thêm đẹp".

(Ban Nghiên cứu lịch sử Đảng Tỉnh ủy Quảng Ninh: Những sự kiện lịch sử Đảng tỉnh Quảng Ninh (1955-1965), 1984, tr. 148)

TỔNG CỤC PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

Tại Hội nghị Tuyên giáo miền núi năm 1963, Chủ tịch Hồ Chí Minh ân cần nhắc nhở: "Các cô, các chú cần hết sức chú ý vấn đề bảo vệ rừng. Nếu cứ để linh trảng đồng bào phá một ít, nông trường phá một ít, công trường phá một ít, thậm chí đoàn thám dò địa chất cũng phá một ít, thì rất tai hại. Phá rừng thì dễ, nhưng gây dựng lại rừng phải mất hàng chục năm. Phá rừng nhiều như vậy sẽ ảnh hưởng đến khí hậu, ảnh hưởng đến sản xuất, đời sống rất nhiều"

(Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. CTQG, H.2011, t. 14, tr.165)

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm xã Vinh Quang, Thanh Thủy, Phú Thọ - xã có nhiều thành tích trong phong trào trồng cây gây rừng phủ xanh đất trống đồi trọc, ngày 26/1/1964

Chủ tịch Hồ Chí Minh VỚI CÔNG TÁC PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

Chủ tịch Hồ Chí Minh chụp ảnh lưu niệm trên đồi thông mới trồng nhằm bảo vệ môi trường, phòng chống thiên tai tại xã Yên Lập, huyện Yên Lập, tỉnh Quảng Ninh, ngày 02/02/1965

Chủ tịch Hồ Chí Minh tham gia trồng cây với
nhân dân Cổ Loa, huyện Đông Anh, Hà Nội,
ngày 5/2/1965

Chủ tịch Hồ Chí Minh trong buổi về tham gia Tết trồng cây với
nhân dân HTX Phú Diễn, huyện Từ Liêm, Hà Nội,
ngày 5/2/1965

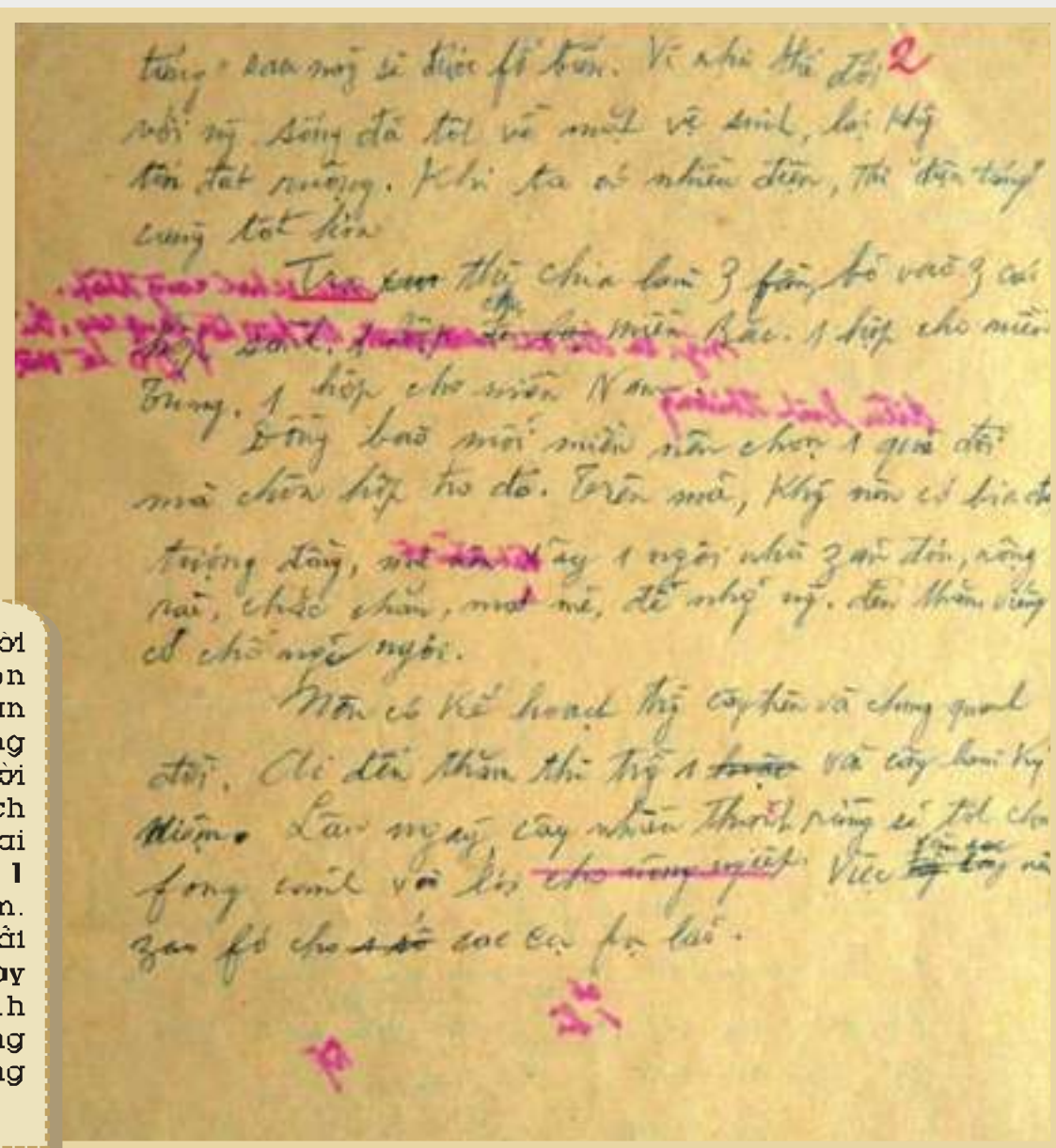

Trong chuyến tham quan bộ và nhân dân tỉnh Thái Bình, ngày 01/01/1967, Chủ tịch Hồ Chí Minh nhắc nhở: "Một việc rất quan trọng nữa là phải trồng cây gây rừng. Trồng cây nào phải (lối) cây ấy. Trồng 100 cây mà sống ca, lồi ca thì hơn 1.000 cây chỉ sống được 90 cây".

Chủ tịch Hồ Chí Minh tham gia Tết trồng cây với nhân dân trên đồi Đông Vàng, xã Vải Lài, huyện Ba Vì, tỉnh Hà Tây (nay thuộc Hà Nội), ngày 16/2/1969

Trong Di chúc. Người cũng không quên nhắc nhở nhóm dân ta phải tiếp tục trồng cây gây rừng. Người viết: "Nếu có kế hoạch trồng cây trên đồi, ai đến thăm thì trồng 1 cây làm kỷ niệm. Trồng cây nào phải tốt cây ấy. Lâu ngày cây nhiều thành rừng, sẽ tốt cho phong cảnh và lợi cho công nghiệp".

V. NHỮNG TẤM GUONG “NGƯỜI TỐT, VIỆC TỐT” ĐƯỢC CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TẶNG HUY HIỆU TRONG CÔNG TÁC PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

Để kịp thời động viên, cổ vũ đồng bào Chủ tịch Hồ Chí Minh thường xuyên khen ngợi những cá nhân, những tập thể có thành tích trong công tác phòng chống thiên tai như chống lũ, giữ đê tốt đồng thời, thẳng thắn phê bình những cá nhân còn thiếu gương mẫu trong công việc đáp đê, phòng chống bão lụt.

Chủ tịch Hồ Chí Minh ký các Sắc lệnh khen thưởng cho các cá nhân, tập thể, địa phương có thành tích chống bão, lụt và truy tặng cho cá nhân hi sinh khi làm nhiệm vụ.

Chu tịch Hồ Chí Minh trao phần thưởng cho các chiến sĩ tự vệ Vĩnh Yên có thành tích xuất sắc trong việc đập đê chống lụt, tháng 4/1946

“NGƯỜI TỐT, VIỆC TỐT” TRONG PHONG TRÀO PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI ĐƯỢC CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TẶNG HUY HIỆU CỦA NGƯỜI

TT	HỌ VÀ TÊN	ĐỊA CHỈ	NGHỀ NGHIỆP	THỜI GIAN	TÓM TẮT THÀNH TÍCH
1	Cụ Mắm	Huyện Nho Quan, tỉnh Ninh Bình	Nông dân	1961	Dù 85 tuổi vẫn gương mẫu xung phong học quân sự đạt nhiều thành tích trong huấn luyện và tham gia lao động với dân quan dân mường đập đập ngăn nước.
2	Cô Thanh	Bến Lức Gầm, Sông La, Hà Tĩnh	Chở đồ	1961	Xung phong lái đò cứu bà con vùng bị lụt, suốt 1 ngày và đã cứu được hơn 100 người ra khỏi vùng nước lụt.
3	Cô Xuân	Bến Lức Gầm, Sông La, Hà Tĩnh	Chở đồ	1961	Xung phong lái đò đi cứu bà con bị lụt, suốt 1 ngày và đã cứu được hơn 100 người ra khỏi vùng nước lụt.
4	Nguyễn Trung Lập	Lớp 5A, Trường cấp 1 Xuân Lăng, huyện Lâm Thao, tỉnh Phú Thọ	Học sinh	1961	Dũng cảm vật lộn với sóng gió cứu được em nhỏ lớn ở trong lúc nước sông dâng cao và ra sức cứu chữa em khỏi chết đuối.
5	Cụ Thuối	Bãi Trung Hà, Xã Trung Châu, huyện Đa Phước tỉnh Hải Dương.	Nông dân	1961	Dù tuổi cao nhưng cụ vẫn dũng cảm nhảy xuống dòng sông nước chảy xiết cứu được anh Nén là công nhân của Phân cục Lâm sản Việt Trì theo bè về xuôi khỏi công nước lũ cuốn.
6	Cụ Ngồi	Bãi Trung Hà, Xã Trung Châu, huyện Đa Phước tỉnh Hải Dương.	Nông dân	1961	Dù tuổi cao nhưng cụ vẫn dũng cảm nhảy xuống vùng sông nước chảy xiết cứu được anh Nén là công nhân của Phân cục Lâm sản Việt Trì theo bè về xuôi khỏi công nước cuốn.

TỔNG CỤC PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

TT	HỌ VÀ TÊN	ĐỊA CHỈ	NGHỀ NGHIỆP	THỜI GIAN	TÓM TẮT THÀNH TÍCH
7	Anh Tính	Xã Mai Trung, huyện Hiệp Hoà, tỉnh Bắc Giang	Thanh niên	1962	Anh cùng một số anh em đã dũng cảm nhảy xuống dòng nước giá lạnh làm thành hàng ngăn chỗ để bị vỡ để cho bà con đắp lại cầu cánh đồng hoa màu.
8	Anh Tâm	Xã Mai Trung, huyện Hiệp Hoà, tỉnh Bắc Giang	Thanh niên	1962	Anh cùng một số anh em đã dũng cảm nhảy xuống dòng nước giá lạnh làm thành hàng ngăn chỗ để bị vỡ để cho bà con đắp lại cầu cánh đồng hoa màu.
9	Anh An	Xã Mai Trung, huyện Hiệp Hoà, tỉnh Bắc Giang	Thanh niên	1962	Anh cùng một số anh em đã dũng cảm nhảy xuống dòng nước giá lạnh làm thành hàng ngăn chỗ để bị vỡ để cho bà con đắp lại cầu cánh đồng hoa màu.
10	Anh Ngự	Xã Mai Trung, huyện Hiệp Hoà, tỉnh Bắc Giang	Thanh niên	1962	Anh cùng một số anh em đã dũng cảm nhảy xuống dòng nước giá lạnh làm thành hàng ngăn chỗ để bị vỡ để cho bà con đắp lại cầu cánh đồng hoa màu.
11	Anh Thành	Xã Mai Trung, huyện Hiệp Hoà, tỉnh Bắc Giang	Thanh niên	1962	Anh cùng một số anh em đã dũng cảm nhảy xuống dòng nước giá lạnh làm thành hàng ngăn chỗ để bị vỡ để cho bà con đắp lại cầu cánh đồng hoa màu.
12	Anh Miện	Xã Mai Trung, huyện Hiệp Hoà, tỉnh Bắc Giang	Thanh niên	1962	Anh cùng một số anh em đã dũng cảm nhảy xuống dòng nước giá lạnh làm thành hàng ngăn chỗ để bị vỡ để cho bà con đắp lại cầu cánh đồng hoa màu.
13	Thái Nguyễn Thế	Trường cấp 1 Xã Lăng Thành, huyện Yên Thành, tỉnh Nghệ An	Học sinh	1962	Dùng cảm lao xuống dòng lũ cứu sống một em bé khỏi chết. Đuối giữa mùa đồng rét đậm.

TT	HỌ VÀ TÊN	ĐỊA CHỈ	NGHỀ NGHIỆP	THỜI GIAN	TÓM TẮT THÀNH TÍCH
14	Nguyễn Bá Thắng	Xóm Châm, xã Thương Lan, huyện Việt Yên, tỉnh Bắc Giang	Thiếu niên	1962	Dùng cảm nhảy xuống dòng nước chảy xiết cứu sống 1 cụ già khỏi chết đuối.
15	Nguyễn Hữu Bắc	Xóm Châm, xã Thương Lan, huyện Việt Yên, tỉnh Bắc Giang	Thiếu niên	1962	Dùng cảm nhảy xuống dòng nước chảy xiết cứu sống 1 cụ già khỏi chết đuối.
16	Lê Văn Thực	Việt Trì, tỉnh Phú Thọ	Công an	1962	Hai lần cứu người khỏi chết. Lần 1 cùng đồng đội lao từ cầu xuống sông Lo cứu bé khỏi va vào chân cầu giữa dòng nước lũ chảy xiết. Cứu được 5 người thoát nạn. Lần 2 của một phụ nữ bị cảm nặng ngất ở nhà đi cấp cứu ở bệnh xá.
17	Châu Dậu	Trường PT cấp 1, xã Nam Trùng, huyện Tiên Hải, tỉnh Thái Bình	Học sinh	1962	Trong lúc mưa bão đã tận tình giúp đỡ một cụ già đang gánh nặng về nhà mình trú ẩn.
18	Trương Vĩnh Đức	Mỏ than Hồng Quang	Công nhân	1962	Dùng cảm nhảy xuống guồng nước àm đảo, đảo công thoát nước cứu làng tránh khỏi ngập nước lũ.
19	Vũ Văn Cồn	Công ty Tàu chèo	Công nhân	1962	Dù mới đi làm về mệt, nhưng anh đã dũng cảm lặn xuống nước sâu để cứu hai người khỏi chết. đuối trong mưa lũ.
20	Phạm Thị Thiệm	Xã Nga Thạch, huyện, tỉnh Thanh Hoá	Nông dân	1963	Mặc dù bản con nhỏ nhưng vẫn gánh vác nhiều nhiệm vụ trong ở lĩnh vực nào chỉ cũng làm tròn nhiệm vụ còn trong sản xuất nông nghiệp đạt kết quả cao. Năm 1962, sản lượng khoán của đội chỉ vượt 900 kg và được thưởng 70 công, đặc biệt chỉ cần tìm cách cùng bà con đào mương, cao giếng cứu trên 200 mẫu lúa và hoa màu khô héo vì hạn hán kéo dài

TỔNG CỤC PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

TT	HỌ VÀ TÊN	ĐỊA CHỈ	NGHỀ NGHIỆP	THỜI GIAN	TÓM TẮT THÀNH TÍCH
21	Phạm Văn Thi	Xã Giển Thắng, huyện Phù Cừ, tỉnh Hưng Yên	Học sinh	1963	12 tuổi, một mình đắp bờ cứu được 30 mẫu ruộng khô bị ngập úng.
22	Trương Văn Vinh	Xã Viên Nội, huyện Ứng Hòa, tỉnh Hà Tây	Học sinh	1963	Do hạn hán không có nước ăn và sinh hoạt đã một mình đào được giếng cho bà con lấy nước ăn.
23	Tạ Thị Đậy	Trần Hoàng Hạ, xã Tiên Thai, huyện Duy Tiên, tỉnh Hà Nam	Học sinh	1963	15 tuổi nhưng đã hăng hái tham gia chống úng bất chấp thời tiết mưa gió, lũ lụt.
24	Anh Khiêm	Lô cán bộ Hải Đăng, ty giao thông Hải Ninh	Nhân viên	1963	Anh cũng đứng đội đã cứu được 1 chiếc thuyền đánh cá và 7 người giữa đêm bão.
25	Nguyễn Văn Cự	Hợp tác xã Yên Lãng, xã Yên Thọ, huyện Đông Triều, tỉnh Quảng Ninh		1963	Tích cực công tác, lao động giỏi, đạt nhiều thành tích, ngày công cao trong công tác chống hạn giỏi.
26	Bùi Thị Hành	Ủy ban hành chính huyện Lạc Sơn, tỉnh Hòa Bình	Ủy viên	1963	Người Mường, 22 tuổi, kiên trì, quyết tâm vượt qua khó khăn tìm nguồn nước chống hạn cho lúa.
27	Là Văn Mèo	Xóm Mỏ Mùng, xã Dân Tiến, huyện Võ Nhài, tỉnh Thái Nguyên	Nông dân	1963	26 tuổi, dân tộc Nùng, bị mù nhưng tích cực đào mương chống hạn, có sáng kiến đưa nước suối về dùng ruộng.
28	Anh Tô	Trường cấp 1, xóm Phiêng Diêm, xã Minh Phúc, huyện Chợ Rã, tỉnh Bắc Kạn	Giáo viên	1964	Do hạn hán thiếu nước sinh hoạt nên cả tự tay đào giếng nước uống cho bà con dùng.
29	Nguyễn Văn Cẩn	Trạm 12 Kinh Đông, thành phố Hải Phòng	Công nhân	1968	Trong cơn bão lớn vẫn dũng cảm kiểm tra thuyền bè, tài sản. Cứu được 6 người trên 1 thuyền sắp bị đắm, giữ an toàn cho người và tài sản Nhà nước...

VỚI CÔNG TÁC PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

TT	HỌ VÀ TÊN	ĐỊA CHỈ	NGHỀ NGHIỆP	THỜI GIAN	TÓM TẮT THÀNH TÍCH
30	Nguyễn Văn Hoạt	Trạm 12 Kinh Đông, thành phố Hải Phòng	Công nhân	1968	Trong cơn bão lớn vẫn dũng cảm kiểm tra thuyền bè, tài sản. Cứu được 6 người trên 1 thuyền sắp bị đắm, giữ an toàn cho người và tài sản Nhà nước...
31	Nguyễn Văn Bẩy	Thành phố Hải Phòng	Ngu dân	1968	Vượt qua nguy hiểm trong cơn bão số 7, khuôn được 30 bao thóc trong một chiếc thuyền bị chìm vào bờ an toàn.
32	Nguyễn Văn Hùng	Thành phố Hải Phòng	Ngu dân	1968	Vượt qua nguy hiểm trong cơn bão số 7, khuôn được 30 bao thóc trong một chiếc thuyền bị chìm vào bờ an toàn.
33	Bùi Văn Hưng	Phòng quản lý an toàn giao thông thành phố Hải Phòng	Thiếu úy, đại đội phó đội cảnh sát đường thủy	1968	Cùng đồng đội cứu sống và chăm sóc chu đáo nhiều người bị nạn, giảm thiệt hại của cơn bão số 7

PHẦN 2

NHỮNG CÂU CHUYỆN, HỒI KÝ VỀ BÁC HỒ

VỚI CÔNG TÁC
TUYÊN TRUYỀN VÀ PHÒNG
CHỐNG THIÊN TAI

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm công trường hàn khẩu
đập và Mai Lâm, Đông Anh, ngày 5/9/1957

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm công trình
đập đê sông Đà, xã Tân Lập,
huyện Quảng Oai, Sơn Tây, ngày 06/07/1958

Chủ tịch Hồ Chí Minh từng nói: "Tuyên truyền là đem một việc gì nói cho dân hiểu, dân nhớ, dân theo, dân làm. Nếu không đạt được mục đích đó, là tuyên truyền thất bại. Muốn thành công, phải biết cách tuyên truyền"

(Bảo Sự .hà, số 79, từ ngày 26/6 đến ngày 9/7/1947)

Trong công tác phòng, chống thiên tai, chúng ta có thể thấy được qua những câu chuyện về Bác. Những lời dạy của Bác về công tác tuyên truyền đến nay vẫn còn nguyên giá trị, cần tiếp tục được vận dụng sáng tạo trong tình hình mới:

CÂU CHUYỆN THỨ NHẤT

Đó là hình ảnh được ghi lại vào năm 1960 Bác về chống ứng tại xã Hiệp Lực. Bác hỏi các cô thanh niên có biết hát đối đáp không, rồi Bác lấy Kiều: "Trăm năm trông coi người ta, chống ứng thắng lợi mới là người ngoan". Bác bảo các cô lấy tiếp, các cô vì mải ngắm Bác nên không chuẩn bị không lấy tiếp được chỉ biết vỗ tay, và xin mắc nợ với Bác. Bác nói: "Muốn lao động đỡ mệt và có sức mạnh, thanh niên nên tổ chức văn nghệ".

CÂU CHUYỆN THỨ HAI

Bác về Hà Đông chống hạn, khi đến một con mương chắn ngang đường, đồng chí Chủ tịch tỉnh mời Bác đi vòng đến chỗ dễ qua hơn. Nhìn xuống thấy đồng chí Chủ tịch tỉnh đi đôi giày bóng lộn, Bác bảo: "Chú cứ đi đường ấy" nói rồi, Bác cởi dép lội tắt qua cho nhanh để đến với nông dân đang tát nước chống hạn. Sang bờ bên kia, Bác bắt mọi

Chủ tịch Hồ Chí Minh tham nông dân huyện Mỹ Đức - Hà Tây chống hạn làm vụ mùa, ngày 7/6/1960

người cùng tát nước giúp dân. Bác chỉ một thanh niên mặc bành bao cùng tát nước với Bác, nhưng đồng chí này không biết tát nước, đồng chí Bí thư tỉnh đỡ lời: "Thưa Bác, đồng chí này là nhà báo ạ". Bác cười và nói: "Nhà báo của nông dân thì phải biết lao động như nông dân thì viết mới đúng được".

CÂU CHUYỆN THỨ BA

Họp Bộ Chính trị, hay các buổi làm việc về nông nghiệp Bác thường nhắc bản Điều lệ Hợp tác xã. Bác bảo công nhân có ngày kỷ niệm thì nông dân cũng phải có ngày kỷ niệm. Nên lấy ngày ban hành Điều lệ Hợp tác xã làm ngày kỷ niệm cho nông dân. Bác dặn viết bản Điều lệ sao cho nông dân ít học cũng hiểu được. Sau khi đọc bản dự thảo, Bác nói đây là bản dùng cho cán bộ, còn đối với xã viên thì viết phải tóm tắt hơn, dễ hiểu hơn. Bác đọc và sửa chữa rất kỹ, có chỗ nào, chữ nghĩa câu kỳ khó hiểu Bác đều sửa lại. Số thứ tự các chương đánh số La mã, Bác sửa lại "Chương Một... Hai...". Câu "Nhà nước hết lòng giúp đỡ" Bác bỏ chữ "hết lòng" vì thừa. Câu "xã viên phải góp ruộng đất, trâu bò, các công cụ chủ yếu", Bác sửa cho chặt chẽ hơn: "Xã viên phải góp ruộng đất, góp cổ phần, để lại trâu bò và các công cụ chủ yếu" chữ "để lại" vừa có tình và có nghĩa giữa xã viên và Hợp tác xã. Sau đó Bác yêu cầu chuyển nội dung Bản Điều lệ sang diễn ca phát trên đài phát thanh cho dân dễ thuộc dễ nhớ để làm theo.

CÂU CHUYỆN THỨ TƯ

Trong bài "Ra sức giữ đê phòng lụt" ngày 16-7-1953 đăng trên báo Nhân dân với bút danh CB, Bác viết: "Đối với đồng bào dân công, phải giải thích, tuyên truyền, cổ động, tổ chức đến nơi đến chốn. Phải làm cho mọi người hiểu rõ: đắp đê giữ đê là lợi ích chung của địa phương, mà cũng là lợi ích thiết thân của mỗi người. Phải chú ý bồi dưỡng tinh thần và vật chất cho dân công. Phải hết sức tránh lãng phí ngày giờ, nhân lực và vật lực của đồng bào.

Việc thi đua phải tổ chức chu đáo và bền bỉ; phải báo cáo tên những chiến sĩ hoặc những nhóm có thành tích đặc biệt để Hồ Chủ tịch và Chính phủ khen thưởng. Đắp đê giữ đê là công việc chính. Nhưng đồng thời, phải xếp đặt các công việc khác cho nó hợp, chứ không phải vì việc chính mà bỏ trôi những công việc khác".

HỒ CHỦ TỊCH VỀ THĂM XÓM MAI LÂM, XÃ MAI LÂM, HUYỆN TỪ SƠN VÀ VÙNG BỊ LỤT BẮC NINH

Sáng ngày 5 tháng 9 năm 1957, Hồ Chủ tịch đã đến thăm xóm Mai Lâm và đồng bào vùng bị lụt ở Bắc Ninh. Cùng đi với Hồ Chủ tịch có đồng chí Bộ trưởng Bộ Thủy lợi, kiến trúc Trần Đăng Khoa và đồng chí Chủ tịch Ủy ban hành chính tỉnh Bắc Ninh.

Tại công trường đê Mai Lâm, 900 dân công đang củng cố chỗ đê cho chắc chắn thêm, thấy Hồ Chủ tịch đến, mọi người ùa ra đón Người. Hồ Chủ tịch xuống xe đi bộ xem xét quãng đê mới đắp, sau đó Người nói chuyện với dân công.

Hồ Chủ tịch thay mặt Đảng, Chính phủ tỏ lời khen ngợi bộ đội, cán bộ và dân công đã cố gắng hàn khẩu được quãng đê này, khuyên anh chị em dân công tiếp tục làm cho tốt; sau khi làm xong trở về địa phương phải chú ý chống hạn, chống lụt, chống sâu chuột và chăm sóc mùa màng. Bác lưu ý muốn làm được như vậy phải thực hiện đoàn kết và tổ chức đối công. Hồ Chủ tịch đã tặng công trường đê Mai Lâm mười huy hiệu của Người để làm giải thưởng thi đua.

Sau đó Hồ Chủ tịch đã vào thăm một số gia đình ở thôn Du Lâm Nội thuộc xã Mai Lâm. Người ân cần thăm hỏi sức khỏe, tình hình làm ăn, đời sống và nói chuyện thân mật với đồng bào. Người căn dặn đồng bào phải cố gắng làm ăn tiết kiệm để tránh tình trạng bị đói, cần phải tổ chức tổ đối công, nếu chưa có, Người chỉ cái bể nước trước mặt, hỏi đồng bào:

- Cái bể nước kia phải mấy người khênh mới nổi?

- Tám người ạ.

Hồ Chủ tịch bảo:

- Sản xuất cũng vậy, nhiều người vào tổ đối công thì sản xuất sẽ tốt, nếu làm ăn riêng lẻ thì không có kết quả.

Rời đê Mai Lâm, Hồ Chủ tịch đi thăm những cánh đồng dọc hai bên đường số 1, từ cầu Đuống lên Bắc Ninh. Thấy lúa cấy đã lên xanh tốt, Hồ Chủ tịch rất hài lòng. Đến thị xã Bắc Ninh, Hồ Chủ tịch gặp đồng chí Bí thư tỉnh ủy Bắc Ninh. Nghe báo cáo tình hình xong, Bác vào dự Hội nghị kiểm điểm công tác sửa sai của tỉnh đang họp. Sau đó Hồ Chủ tịch nói chuyện với cán bộ, đại biểu các tầng lớp của thị xã Bắc Ninh và những xã xung quanh. Hồ Chủ tịch nhấn mạnh: Đảng và Chính phủ là đầy tớ của dân, luôn luôn lo lắng đến đời sống của dân. Vì vậy khi được tin đê vỡ, Đảng và Chính phủ tập trung mọi khả năng, mọi lực lượng để hàn gắn bằng được quãng đê này.

Hồ Chủ tịch hỏi đồng bào về trận lụt năm 1945 với việc lơ đễ bây giờ như thế nào, mọi người trả lời:

- Trận lụt năm 1945 làm cho nhân dân bị đói và sinh nhiều bệnh tật. nay tuy có lơ đễ

nhưng ta đã cố gắng hàn ngay được nên hạn chế được thiệt hại, lúa lại cấy được không phải bỏ ruộng hoang.

Hồ Chủ tịch nhắc cán bộ, đồng bào chủ quan, bây giờ mới là tháng 9 dương lịch nên phải đề phòng lụt và phải chống hạn, chống sâu chuột, phải chú trọng chăm bón để đảm bảo năng suất thu hoạch. Cán bộ phải giúp đỡ khuyến khích đồng bào cấy hết diện tích. Công tác sửa sai phải làm cho nhanh, cho tốt. Muốn thế phải đi đúng đường lối quản chung và làm đúng chính sách.

Hồ Chủ tịch nhận xét phong trào tố dôi công của Bắc Ninh còn cần phải chấn chỉnh và phát triển cho tốt trên cơ sở tự nguyện, tự giác để đẩy mạnh sản xuất.

Cuối cùng Hồ Chủ tịch nói:

Hiện nay chúng ta có hai nhiệm vụ chính: đấu tranh thống nhất nước nhà và đẩy mạnh sản xuất công, nông nghiệp. Muốn làm được những nhiệm vụ trên, mọi người phải ra sức thi đua sản xuất, tiết kiệm và ra sức thực hành đoàn kết thì mọi việc khó đến mấy cũng làm được.

Trích trong sách: Bác Hồ với Bắc Ninh, Ban Thường vụ Tỉnh ủy Bắc Ninh, 2000

NHỚ LỜI BÁC DẠY

*Dù cho sông cạn đá mòn
Nhưng lời Bác dạy vẫn còn đĩnh ninh*

Đầu vụ Đông - Xuân năm 1957-1958, do nắng nhiều, Hưng Yên là nơi hạn hán rất nghiêm trọng. Ngay những vùng chiêm trũng như Quốc Trị (Tiền Lữ), Minh Tân (Phù Cừ) đồng ruộng cũng bị khô nê, mạ bị khô cháy, sản xuất nông nghiệp gặp rất nhiều khó khăn. Trong kháng chiến chống Pháp, cán bộ, nhân dân Hưng Yên đã bền bỉ, dũng cảm đánh giặc Pháp xâm lược, nhưng lúc này trước thiên tai đe dọa nặng nề, không ít người đã tỏ ra bi quan, dao động, có tư tưởng ỷ lại chờ thời...

Chính giữa lúc ấy, dù bận biết bao việc của toàn Đảng, toàn dân, nhưng Bác vẫn quan tâm theo dõi tình hình chống hạn ở Hưng Yên. Bác đã về tận nơi dạy bảo Đảng bộ và nhân dân chống hạn. Được nhìn thấy Bác, được nghe những lời Bác dạy, Đảng bộ và nhân dân Hưng Yên đã vượt qua được khó khăn, giành thêm được nhiều thắng lợi to lớn trong việc chống hạn.

Một lần, tôi đưa Bác đi thăm nhân dân đang tát nước chống hạn ở huyện Tiền Lữ, Khoái Châu, Văn Lâm... Nhìn những thửa ruộng nứt nê mà hàng ngàn người đang còng lưng tát nước, đột nhiên Bác hỏi:

- Tổ quốc là gì?

Chúng tôi nhìn nhau, chưa biết trả lời Bác thế nào. Cùng đi có anh Trần Duy Dương, Bí thư Tỉnh ủy, lại là Phó Bí thư, Chủ tịch Ủy ban Hành chính (lính), anh Nguyễn Khai, Ủy viên Trung ương Đảng, đồng chí Nghiêm Xuân Yêm, Bộ trưởng Bộ Nông nghiệp cùng đi. Đồng chí Nghiêm Xuân Yêm đưa mắt nhìn tôi, tôi mạnh dạn thưa:

- Thưa Bác, Tổ quốc là đất nước ạ!

Bác gạt đầu, Bác nói tiếp:

- Cách mạng thành công, kháng chiến thắng lợi. Ta đã có đất, nhưng còn thiếu nước.

Tại buổi làm việc, Bác đã đề ra 10 việc cần làm để tranh thủ vụ mùa tháng lợi, trong đó có điều thứ 7 là chống hạn, phòng lụt: Trong lúc chống hạn, chúng ta phải đề phòng lụt. Phải thường xuyên kiểm soát đê, kè. Phải tổ chức chu đáo lực lượng canh gác... (Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. CTQG, H. 2011, t. 11, tr. 489-493)

Chủ tịch Hồ Chí Minh làm việc với
Thượng vụ Tỉnh ủy Hưng Yên về
chống hạn, ngày 3/7/1958

Có đất phải có nước.

Từ lời dạy ấy của Bác, Đảng bộ và nhân dân Hưng Yên đã tập trung làm thủy lợi, chỉ trong ba năm của công trình Đại thủy nông Bắc - Hưng - Hải, nhân dân Hưng Yên đã đóng góp trên 26 triệu ngày công lao động, đào đắp được 26 triệu mét khối đất, tạo được mạng lưới thủy lợi rộng khắp trên các cánh đồng, tổng cộng có chiều dài 3.219 km. Nhờ có mạng lưới thủy lợi đó, cánh đồng tam thiên máu trước đây chớm mưa đã úng, chớm nắng đã hạn đã trở thành cánh đồng phì nhiêu mỗi năm hai vụ. Dọc bờ con sông Hồng đã từng là mối đe dọa của bao đời, giờ đây đã có nhiều cống được xây dựng để tiêu úng và lấy nước, dòng nước phù sa của sông Hồng đã phục vụ tạo được năng suất lúa lên cao gấp hai, gấp ba lần trước đây. Điều đó đã từng bước xoá hẳn nạn đói giáp hạt hằng năm, tiến tới có thóc gạo dự trữ hàng năm, góp phần cùng cả nước đưa Việt Nam thành nước xuất khẩu gạo đứng hàng thứ hai trên thế giới.

No ấm hôm nay. "Ăn quả nhớ kẻ trồng cây", chúng ta không quên những năm tháng gian nan, vất vả trước kia.

Sau những tháng ngày phấn đấu, vất vả, công trình Đại thủy nông Bắc - Hưng - Hải được hoàn thành. Tại Hội nghị thủy lợi toàn miền Bắc ngày 16-9-1961 tổ chức tại Hưng Yên, Hưng Yên đã vinh dự được Bác trao cờ luân lưu "Làm thủy lợi khá nhất". Chiều ngày 16-9-1961, Bác về thăm xã Nghĩa Dân, huyện Kim Động. Tại nhà mẫu giáo thôn Thổ Cầu, xã Nghĩa Dân, Bác ân cần thăm hỏi các cô giáo, chia kẹo cho các cháu, Bác đã nói chuyện tại lớp mẫu giáo. Trong khi nói chuyện, Bác có nói một câu thật giản dị nhưng vô cùng sâu sắc:

"Vi lợi ích mười năm thì phải trồng cây,

Vi lợi ích trăm năm thì phải trồng người".

Lời dạy của Bác đã trở thành tư tưởng lớn, là phương châm của nền giáo dục nước nhà.

Le Quý Quỳnh kể Trích trong sách: Bác Hồ sống mãi, tập 2.

Nxb CTQG, Hà Nội, 2005, tr.762

1 Hồ Chí Minh, Sđd, t.9, tr. 222.

"Nguyên Bù thư Tỉnh ủy Hưng Yên. Phái hợp nhất Hưng Yên với Hải Dương đồng chí là Bù thư Tỉnh ủy Hải Hưng.

BÁC ĐI LÀM RUỘNG VỚI NÔNG DÂN

Bác sinh ra và lớn lên trong gia đình nhà nho, nhưng là nhà nho có nguồn gốc nông dân. Thời gian dài từ tám bé đến tuổi học trò Bác sống ở quê giữa những người nghèo khổ một nắng hai sương ngoài đồng nên Người hiểu sâu sắc nỗi khổ, nỗi vất vả của người nông dân. Những việc của nghề nông đối với Bác cũng không có gì xa lạ. Thời kỳ hoạt động cách mạng ở nước ngoài, khi Người được bầu vào Ban chấp hành Quốc tế nông dân, có người thắc mắc, hoài nghi vì Bác khai trong lý lịch là xuất thân nhà nho, trí thức. Nghề nghiệp chính là thủy thủ, họ e rằng Bác sẽ không có điều kiện để am hiểu các vấn đề nông dân. Sau khi bế mạc Đại hội nông dân, các đại biểu đi thăm một nông trang, thấy nông dân đang lao động, Bác cũng xắn quần xuống giúp một nông dân đang làm ruộng, việc nhà nông đối với Bác không gì khó khăn, trong khi các đại biểu nhiều người đang lúng túng; thì Bác làm nhanh nhẹn như một nông dân thực thụ. trước con mắt thán phục của mọi người. Có ai biết một thời Bác ra đồng cùng người dân quê làng Sen làm ruộng, hay những lúc đi trống nho cùng những người nông dân nghèo khổ ở Bruklín nước Mỹ.

Trên mặt trận báo chí công luận, Bác là người viết nhiều về nông dân, vạch mặt tố cáo sự bóc lột sức lao động người nông dân của địa chủ cường hào phong kiến, đẩy nông dân vào con đường bán cùng bằng sưu cao thuế nặng. Bác đã tìm ra và chính Người đã thực hiện cương lĩnh giải phóng người nông dân bằng cuộc cách mạng Tháng Tám lịch sử. Người đã để lại một di sản có một không hai trong lịch sử loài người chân dung một lãnh tụ bên người nông dân. Người Nga, một dân tộc đi đầu tiên phong, biến người nông dân lao động "thành người tự do", nhưng nay họ chưa đi đến nơi đã tạm dừng. Còn người nông dân Việt Nam chúng ta luôn có Bác Hồ cùng đi bởi không chỉ tư tưởng Bác soi đường mà hình ảnh Bác dung dị bên người nông dân mãi mãi là chỗ dựa tinh thần để tự hào, tin tưởng và làm theo lời Người.

Cùng đổ mồ hôi với người nông dân mới quý hạt gạo, củ khoai, mới xót lòng khi bão lụt ập đến cướp đi thành quả lao động vất vả của người dân trên ruộng đồng. Ngay sau khi

giành được chính quyền, tuy bận trăm công nghìn việc Bác vẫn dành nhiều thời gian, không chỉ nhắc nhở các địa phương đắp đê chống bão lụt, mà còn trực tiếp xuống tận các xa đê đôn đốc, kiểm tra công việc. Biết tin đê sông Hồng ở khu vực Hưng Yên, Thái Bình bị vỡ, Bác trực tiếp xuống kiểm tra việc khắc phục hậu quả để có biện pháp kịp thời củng cố chính quyền địa phương vận động giúp đỡ nhân dân vượt qua khó khăn, Bác hỏi cận kề có mấy người bị nạn, trước hết phải lo cái ăn để họ khỏi dứt bữa, sau đến nơi ở và ổn định sinh hoạt cho mọi người, tập trung nhân tài vật lực để đắp lại chỗ đê bị vỡ. Bác hứa khi nào đắp xong Bác sẽ xuống thăm. Thế rồi, giữ đúng lời hứa, bốn tháng sau Bác xuống cắt băng khánh thành chỗ đê vừa mới đắp. *Bác đi xem kiểm tra một lượt, nhìn chỗ giáp ranh đê mới đê cũ, Người nhắc nhở phải tăng cường gia cố mới an toàn. Bác vừa đi vừa nhún thử độ lún, Bác khen đắp nhanh nhưng chưa lèn chặt, cần tăng cường thêm lực lượng để đầm thật kỹ mới bảo đảm lâu dài.*

Thay mặt "Ban đời sống" mới nhà văn Nguyễn Huy Tưởng đến báo cáo với Bác là hoạt động của Ban dựa trên 3 nguyên tắc: dân tộc, dân chủ và khoa học, nghe xong, Bác liền nói: *"Trong đồng bào ta chưa mấy người hiểu những từ chủ nói mà hiện nay họ cần là cần cái này"*, vừa nói Bác vừa chỉ tay vào bụng, *"phải có cái ăn đã, nếu không có ăn không làm gì được"*. Hoạt động của ban "Đời sống mới" cũng phải tập trung cái đó đã, văn đồng bà con "lả lành đùm lá rách", tang gia sản xuất, cứu đói". Hậu quả nạn đói năm 1945 như một bóng ma ghê rợn phủ lên cuộc sống đời rách của người nông dân, càng làm không khí ẩm đạm khó khăn thêm, trên cương vị Chủ tịch nước, Bác đi xuống các địa phương như Ninh Bình, Thái Bình... để đôn đốc việc cứu đói, tổ chức tang gia sản xuất, đắp đê phòng chống thiên tai... Một lần trong cuộc họp, bàn chống đói, Bác nói: "Các chú biết không, người xưa nói 'dân dĩ thực vi thiên', có đồng chí tưởng Bác nói nhầm bên chữa lại thưa Bác 'dân dĩ thực vi tiện chứ ạ', Bác cười và giải thích: 'Bác nói "Dân dĩ thực vi thiên". Người xưa dạy 'dân lấy cái ăn làm trời', Dâng, Chính phủ phải lo cái ăn cho dân không được để dân đói. Đó là Bác lấy lời của Lục sinh nói với Hán Cao Tổ "Nhà vua lấy dân làm trời, dân lấy cái ăn làm trời". Bác dạy thật chí lý."

Năm 1955, nghe tin lũ lụt lớn ở Kiến An, gây thiệt hại lớn về người và của cho nhân dân. Bác cho gọi đồng chí có trách nhiệm lên hỏi cụ thể. Bác hỏi, xã Hoà Nghĩa thiệt hại mấy người chết, nhà cửa trường học bệnh xá bị đổ bao nhiêu, khi nghe báo cáo con số thiệt hại cụ thể, Bác rất lo lắng và rơm rớm nước mắt nhất là biết có nhiều gia đình chết người và trôi nhà cửa. Bác căn dặn phải có phương án tỉ mỉ khắc phục hậu quả thiệt hại. Người chỉ thị Tinh úy phải trực tiếp chỉ đạo và dẫn đi dẫn lại "trước hết phải lo cái ăn, nơi ở cho người bị nạn, tuyệt đối không để một người bị đói". Cứ đến mùa nước lũ, hay kỳ hạn hán Bác thường trực tiếp xuống địa phương tham gia "chống trời" cùng nhân dân. Nhớ lần Bác về công trường Đại thủy nông Bắc-Hưng-Hải, Bác xuống công trường tham gia lao động như một người dân. Trên đường đi, thấy một chị đang đẩy chiếc xe cút kit nặng nề lên dốc, Bác vội chạy đến đẩy giúp chị. Bác hoà vào không khí lao động khẩn trương của công trường như tăng thêm sức mạnh cho mọi người hăng say quên mình trong không khí vui vẻ.

Lần Bác về Hải Hưng tham gia chống hạn với nông dân, nghe tin Bác về các đồng chí cán bộ tỉnh lẻ chúc đón Bác long trọng, Bác không hai lòng, Bác phê bình ngay: "Bác về là để chống hạn chứ có

Chủ tịch Hồ Chí Minh và Bộ trưởng Bộ thủy lợi Hà Kế Tấn đến thăm công trình Bắc-Hưng-Hải, năm 1958

phải đi chơi đâu mà đón tiếp". Bác ăn vận quần áo như một lão nông thực sự. Người đi rất nhanh đến chỗ nhân dân đang đào mương. Bác vội xắn quần xắn tay áo xuống cùng đào đất với bà con để lại phía sau các "quan cách mạng" trong những bộ quần áo bảnh bao đang lung tung hổ thẹn trước dân chúng; cuối cùng tất cả cùng ào xuống đào đất với bà con theo gương Bác. Bác không nói, không hô hào, nhưng Người đã làm cuộc "cách mạng" cho "các quan" trước muôn dân. Bác ăn cơm chung với mọi người tại nơi đang đào mương. Thấy người xới cơm, xới bát nào cùng với, Bác nói vui: "Chú xới cơm thế này thì công việc làm sao cho đầy được". Bữa ăn có Bác thêm vui hẳn lên. Bác hỏi chuyện: "Các chú có biết nấu nướng không?". Mỗi người kể theo cách hiểu của mình. Bác thừa hiểu chẳng có ai ở nhà thực sự giúp vợ nấu ăn cả, nên nghe nói nấu nướng sao thì kể vậy. Rồi Bác kể chuyện hồi xưa Bác làm phụ bếp thế nào nên biết nấu nướng, Bác nói nghề nấu ăn ai biết nấu kể là biết ngay, còn ai chỉ nghe hoặc nhìn thấy thì không thể học được người khác, vì kỹ thuật nấu ăn quan trọng là chỗ này - Bác chỉ vào mũi, chứ không phải chỗ này - Bác chỉ vào mắt và tai. Bác nói tiếp, vì sao mọi người phải biết nấu ăn là vì vừa giúp được "cố ấy" có thời gian học tập và nuôi dạy con cái, vừa rèn luyện mình, chữa cái bệnh háo, bệnh sĩ, bệnh già trưởng thâm căn cố đế, cho việc bếp núc là của dân bà. Hơn nữa khi tự mình nấu thì mình ăn ngon hơn, thích ăn món nào thì làm món ấy. Chuyện vui, nhưng Bác giáo dục đạo đức con người, đạo đức cộng sản trong cán bộ. Bác lo lắng quan tâm đến sự tiến bộ của cán bộ từ những việc làm bình thường nhất, nhưng chính đó là những xuất phát điểm của đạo đức chân chính, mà mọi người cán bộ muốn dân tin thì dõng vào để tự xem xét, rèn luyện hoàn thiện mình.

Bác về Hà Đông chống hạn, khi đến một con mương chắn ngang đường, đồng chí Chủ tịch tỉnh mời Bác đi vòng đến chỗ dễ qua hơn. Nhìn xuống thấy đồng chí Chủ tịch tỉnh đi dõng dày bóng lộn, Bác bảo: "Chú cứ đi đường ấy" nói rồi. Bác cười lép lỏi tắt qua cho nhanh để đến với nông dân đang tát nước chống hạn. Sang bờ bên kia. Bác bảo mọi người cùng tát nước giúp dân. Bác chỉ một thanh niên ăn mặc bảnh bao cùng tát nước với Bác, nhưng đồng chí này không biết tát nước, đồng chí Bí thư tỉnh đỡ lời: "Thưa Bác, đồng chí này là nhà báo ạ". Bác cười và nói: "Nhà báo của nông dân thì phải biết lao động như nông

dân thi viết mới đúng được".

Mỗi người dân chúng ta ai cũng được xem hình ảnh Bác đang đập nước trên guồng chống úng, ghi nhận trong ta hình ảnh Bác hoà mình với nôi vãi và một nắng hai sương của người nông dân. Khác sâu trong ta tâm niệm Chủ tịch nước cũng là một công dân, một người lao động trong triệu triệu người không có gì cách biệt. Đó là hình ảnh được ghi lại vào năm 1960 Bác về chống úng tại xã Hiệp Lực. Vừa đập guồng nước, Bác nhắc nên lắp ổ bi vào trục để người đập đỡ vất vả, mà năng suất cao hơn. Bác hỏi các cô thanh niên có biết hát đối đáp không, rồi Bác lấy Kiều: "Trăm năm trông coi người ta, chống úng thắng lợi mới là người ngoan". Bác bảo các cô lấy tiếp, các cô vì mãi ngắm Bác nên không chuẩn bị không lấy tiếp được chỉ biết vỗ tay, và xin mắc nợ với Bác. Bác nói: "Muốn lao động đỡ mệt và có sức mạnh, thanh niên nên tổ chức văn nghệ".

Năm 1958, Bác về Nam Định dự Hội nghị "Bàn về sản xuất, nông nghiệp". Bác chăm chú lắng nghe các bản báo cáo thành tích của các đơn vị. Bác chủ ý bản báo cáo nói về cách làm các loại phân bón. Bác đứng lên nhìn khắp hội trường và hỏi to: "Chủ nào gánh bún đồ cho hai sào lúa có đầy không?", không có ai đứng dậy. Một đồng chí cán bộ tỉnh uỷ báo cáo, là người nông dân đó không thuộc diện tham dự hội nghị này. Bác phê bình và yêu cầu cho người đó đến dự hội nghị ngay. Bác hỏi chị em phụ nữ ở đây có đội phân nữa không? Các đồng chí cán bộ tỉnh chưa dám báo cáo Bác ngay, may có chị đại biểu nữ đỡ lời: Thưa Bác, chị em ở đây không quen gánh nên cái gì cũng đội ạ", Bác dặn: "Nên tìm cách cải tiến vận chuyển bằng xe để đỡ cho chị em vất vả lâu dài".

Năm 1963, Bác về chống hạn ở Nghiêm Xuân (huyện Thường Tín) hôm đó Bác đến sớm, đồng bào còn vắng, liền đường Bác xuống khu dân cư, hỏi thăm dân Bác vào một nhà dân thăm và hỏi lối vừa qua gia đình đón, lối có vui không. Có cụ già hơn 60 tuổi thưa với Bác là ăn tết không vui. Bác hỏi vì sao, cụ kể lại gia đình từ xưa có ngôi nhà gần đường, vừa qua 1 huyện có lệnh đuổi bà đi để mở đường không bồi thường, cũng không chi cho gia đình chuyển đi đâu, vì thế gia đình ăn tết không vui, người ra lệnh ấy là ông Chủ tịch huyện. Bác lắng nghe mà vẻ mặt không vui Bác bảo, làm người cán bộ như vậy là không xứng đáng không khác gì cường hào xưa. Sau đó, Bác chỉ thị phải điều tra làm rõ ngay. Vị Chủ tịch kia

bị kỷ luật. Lòng dân rất há dạ và nhắc mãi chuyện đó như làm gương cho cán bộ đối với dân phải làm gì. Hơn nữa hôm đó Bác tham gia chống hạn với dân, trời nắng to có đồng chí cầm ô che cho Bác, Bác bảo: "Dân chịu được thì Bác cũng chịu được, chủ làm như Bác là ông quan thời xưa". Trên đường đi chống hạn giúp dân. Bác thấy đi trước Bác có xe công an còi inh ỏi dẹp đường, Bác cho dừng xe và lệnh cho xe công an dừng lại, Bác mới đi tiếp. Bác phê bình: "Bác xuống với dân để chống hạn mà các chú làm cho dân họ sợ thì xuống làm gì?".

Trong di sản tư tưởng của Bác, vấn đề giải phóng nông dân chiếm một vị trí quan trọng. Trên hành trình đi tìm đường cứu nước, tiếp cận với nhiều xu hướng chính trị của loài người, Bác phân tích lựa chọn tiếp thu những gì tinh túy phù hợp với hoàn cảnh đất nước và vận dụng một cách sáng tạo những tinh hoa đó vào hoàn cảnh cụ thể của nước nhà. Người đi đến kết luận vấn đề giải phóng dân tộc ở Việt Nam thực chất là vấn đề nông dân. Nông dân vừa là động lực nhưng cũng là đối tượng của cách mạng. Cho nên Bác dành nhiều trí tuệ, công sức và thời gian cho vấn đề nông dân. Từ tấm bé, xuất phát từ trực quan sinh động, trước cảnh người nông dân làng quê khổ cực vì bị áp bức, bóc lột mà nghèo đói, từ đó mới có nhận thức do mất nước, không có tự do và đồng cơ ra đi tìm đường cứu nước một phần cũng được xuất phát từ vấn đề nông dân. Thời kỳ hoạt động cách mạng ở nước ngoài, Bác nói nhiều viết nhiều; đấu tranh không mệt mỏi cho vấn đề giải phóng dân tộc, cho quyền lợi người nông dân. Bác bênh vực, xây dựng cho mình một hệ thống quan điểm về vấn đề nông dân trong hệ tư tưởng giải phóng dân tộc, giải phóng giai cấp. Bác đứng về nông dân, bênh vực quyền lợi của nông dân nhưng không sa vào nông dân chủ nghĩa, không quá lá, không xò bồ khi phân tích mặt tốt, mặt phải hoàn thiện của nông dân trong cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân.

Những năm tháng cuối đời Bác, tuy sức khoẻ yếu nhưng Người dành nhiều thời gian làm việc với các đồng chí phụ trách nông nghiệp. Hội Bộ Chính trị hay các buổi làm việc về nông nghiệp Bác thường nhắc bản Điều lệ Hợp tác xã. Bác bảo công nhân có ngày kỷ niệm thì nông dân cũng phải có ngày kỷ niệm. Nên lấy ngày ban hành Điều lệ Hợp tác xã làm ngày kỷ niệm cho nông dân. Bác dặn viết bản Điều lệ sao cho nông dân ít học cũng hiểu được. Sau khi đọc bản dự thảo, Bác nói đây là bản dùng cho cán bộ, còn đối với xã viên

thì viết phải tóm tắt hơn, dễ hiểu hơn. Bác đọc và sửa chữa rất kỹ. Có chỗ nào, chữ nghĩa câu kỳ khó hiểu Bác đều sửa lại. Số thứ tự các chương đánh số La mã, Bác sửa lại "Chương Một... Hai...". Câu "Nhà nước hết lòng giúp đỡ" Bác bỏ chữ "hết lòng" vì thừa. Câu "xã viên phải góp ruộng đất, trâu bò, các công cụ chủ yếu". Bác sửa cho chặt chẽ hơn: "Xã viên phải góp ruộng đất, góp cổ phần, để lại trâu bò và các công cụ chủ yếu" chữ "để lại" vừa có tình và có nghĩa giữa xã viên và Hợp tác xã. Trong cuộc họp Bộ Chính trị bàn về nông nghiệp, Bác đề nghị: "Quỹ tích lũy để khoảng 7 - 10% thu nhập Hợp tác xã là quá cao, đời sống dân còn thấp nên lập trung nạng mức sống của dân". Bộ Chính trị nhất trí chỉ để quỹ tích lũy 5 - 10%. Sau đó Bác yêu cầu chuyển nội dung Bản Điều lệ sang diễn ca phát trên đài phát thanh cho dân dễ thuộc đến hớ để làm theo.

Trích trong sách: Hồ Chí Minh - Chân dung một đời thương. Nxb Lao Động, Hà Nội, 2005

”

MỖI BƯỚC ĐI CÓ BÁC CHỈ ĐƯỜNG

Nhớ lại thời kỳ trước cách mạng tháng Tám, nhân dân huyện Bình Lục sống rất cơ cực, không những khổ vì sưu cao thuế nặng, lũ lụt chồng chất mà còn khổ vì đồng chiêm trũng "sống ngâm da chết ngâm xương", "chiêm khe, mùa thối". Mỗi mùa nước lớn mệnh mông, xóm làng như những cù lao giữa biển nước mệnh mông. Nguyễn Khuyến - nhà thơ quốc hương Bình Lục đã ghi lại:

"Bóng thuyền thấp thoáng giời trên vách

Tiếng sóng long bong vỗ trước nhà".

Ứng thì vậy, nhưng nếu gặp hạn thì nước ở đây lại rút nhanh, làm cho đất nứt nẻ và rắn lại như đá. Cho nên mùa màng thường "chiêm mất dằng chiêm, mùa mất dằng mùa".

Vụ chiêm xuân năm 1958 bị hạn hán nghiêm trọng liên tiếp mấy tháng trời không mưa, đồng ruộng Bình Lục nứt nẻ, lúa khô héo. Trước tình hình ấy, Đảng bộ và nhân dân huyện Bình Lục hạ quyết tâm chống hạn cứu lúa. Hàng vạn người tay mai tay cuốc ra đồng, ngày đêm lao động không mệt mỏi vét kênh, đào mương, dồn toàn bộ lực lượng hoàn thành đắp đập qua sông sát để đưa nước từ cống Liêm Mạc về tưới nước cho lúa.

Giữa lúc công việc đang khẩn trương thì ngày 14 tháng 1 năm 1958, Bác Hồ về thăm công trường đập Cát Tường. Không bao giờ chúng ta quên được hình ảnh thiêng liêng Bác đi giữa cánh đồng, mái tóc và chòm râu bạc phơ, da dẻ hồng hào. Tiếng hô vang "Bác Hồ muôn năm" vang khắp công trường. Bác cười đôn hậu, vẫy tay chào mọi người và bảo anh em công nhân tiếp tục làm việc, Bác sẽ đi thăm từng nơi.

Ở bên đồng bờ sông, Bác hỏi thăm sức khỏe các phụ lão, khen ngợi các cụ tuổi đã già mà còn cố gắng xây dựng quốc hương, nêu gương tốt cho con cháu noi theo. Bác lại đi qua đập sang bờ tây, mọi người lo lắng vì đập chưa khô hẳn nhưng Bác đã di thoán thoắt bước qua đập thăm hỏi anh chị em dân công. Thấy tổ thanh niên làm quá sức, bác dừng lại hướng dẫn cách đào mai cho đất khỏi vỡ, vừa sức người vác để có thể làm được lâu dài và năng suất hơn,

Chủ tịch Hồ Chí Minh nói chuyện với nhân dân tỉnh Hà Nam đang đắp đập ngăn nước, ngày 13/01/1958

Bác vui vẻ căn dặn: Cố gắng làm xong công việc càng sớm càng tốt để lấy nước phục vụ cho sản xuất và phải quan tâm hơn nữa đến việc ăn ở, điều kiện làm việc cho anh chị em dân công để đảm bảo sức khỏe.

Bác ra về, toàn công trường sôi nổi thi đua và chỉ 3 ngày sau đập Cát Tường hoàn thành, thực hiện đúng lời hứa với Bác trước thời hạn 2 ngày. Những dòng nước mát nay

được đập Cát Tường giữ lại đã dâng cao tràn vào các kênh mương dân trải khắp cánh đồng, dân trả lại màu xanh cho lúa.

Tin Bác về thăm nhân dân đắp đập Cát Tường chỉ sau một ngày đã truyền đi khắp thôn xóm cùng những lời hỏi thăm nhắc nhủ ân cần của Bác đã làm bùng lên khí thế nào nức trong cả huyện, tăng thêm sức mạnh cho tay mai, tay cuốc trên công trình thủy lợi khắp nơi. Cánh đồng lúa đỏ quạch khô héo đã trở lại xanh tươi mơn mơn báo hiệu một vụ Đông Xuân thắng lợi. Từ vụ đó bưng bát cơm lên, mỗi người không khỏi bồi hồi xúc động nhớ tới hình ảnh của Bác trên đập Cát Tường và bên tai như còn vang vọng lời Bác dạy: Làm thủy lợi gian khổ một vài năm để sung sướng muôn đời.

Qua thực hiện đường lối hợp tác hóa đi đôi với thủy lợi hóa, trên quê hương đồng chiêm Bình Lục đã có biết bao nhiêu biến đổi theo hướng đi lên dưới ngọn cờ của Đảng, của Bác chỉ đường.

Trong nông nghiệp khâu thủy lợi được Đảng bộ coi trọng, phát động liên tiếp các chiến dịch thủy lợi chào mừng sinh nhật Đảng, sinh nhật Bác năm 1967, hàng vạn người tập trung hoàn thành kênh Chính Bắc, dài 9km đưa nước phủ sa lữ trạm bơm Như Trắc về tưới cho 6.000ha ruộng đất của 13 xã, chiến dịch thủy lợi đồng khởi tết Mậu Thân năm 1968, gần 2 vạn người tập trung hoàn thành con kênh dài 10km tiếp nước từ trạm bơm Hữu Bị về tưới cho 3.000ha ruộng đất ở 8 xã. Trong 2 năm ấy Bình Lục lại được vinh dự nhận cơ luận lưu "làm thủy lợi khá nhất" của Bác.

Nhờ những dòng kênh mương được mở từ đầu xuân 1958, Bình Lục đã vượt qua những thử thách và đã chiến thắng hoặc hạn chế đến mức thấp nhất những tác hại của thiên tai khắc nghiệt. Vụ mùa năm 1973, mưa bão liên tiếp, nước dâng lên cao hơn cả dòng sông, các đầu mối tiêu nước lại xa, nhưng bằng sức mạnh của bản thân, bằng cơ sở vật chất của chủ nghĩa xã hội đã được xây đắp từ mấy năm trước trên đồng ruộng Bình Lục đã giữ vững một bộ phận quan trọng diện tích cấy lúa. Từ đó mà mỗi người càng thấm thía vị trí của công tác thủy lợi hơn lúc nào hết.

Theo Nguyễn Văn Ty

Trích trong sách: Nam Hà làm theo lời Bác, Ban nghiên cứu lịch sử Đảng Nam Hà, 1985-1986, 19/6

THẾ LÀ TỈNH ỦY CÒN QUAN LIÊU

Ngày 8 tháng 7 năm 1958, Bác Hồ lên thăm và động viên nhân dân, cán bộ tỉnh Sơn Tây bắt đầu cứu mạ và tích cực chuẩn bị phòng chống lụt bão để giành vụ mùa thắng lợi.

Mới hơn 6 giờ sáng, Bác đã có mặt ở cánh đồng Miếu, thôn Cổ Đô, xã Tân Lập (Quảng Oai), xuống tận ruộng, hỏi thăm mọi người từ các cháu thiếu nhi đến các cụ già đang bắt sâu. Người cần dặn nhân dân và cán bộ Cổ Đô phải chú ý cày sâu, bừa kỹ, chú ý chống hạn, bón phân, làm cỏ, trừ sâu và nói rõ ai nâng được mức bình quân từ 950 lên 1000kg thóc một mẫu Bắc Bộ, Đảng và Chính phủ sẽ khen thưởng.

Sau đó Bác đi xem xét hai kè đá Cổ Đô và Vu Chu trên đê sông Hồng, rồi về thăm và nói chuyện với cán bộ, bộ đội và đồng bào đang tham gia thực tập chống lụt ở hai quảng đê Cam Thượng và Viên Sơn.

Hơn 600 cán bộ từ tỉnh đến xã đang dự hội nghị tại hội trường Ủy ban hành chính tỉnh Sơn Tây, bàn về sản xuất vụ mùa, phấn khởi được đón Bác Hồ đến thăm và nói chuyện. Các đồng chí Nguyễn Xuân Trường, Bí thư Tỉnh ủy và Nguyễn Văn Phương, Chủ tịch Ủy ban hành chính tỉnh đứng hai bên bục nói chuyện, đáp lễ Bác. Sau khi khuyên cán bộ phải đánh tan tư tưởng bi quan, nhắc nhở mọi người phải chú trọng lãnh đạo hạt sạ lúc gieo mạ đến lúc thóc vào bồ, phải tránh những thiếu sót trong vụ chiêm vừa rồi, Bác hỏi về phong trào tổ đổi công, vào trò nòng cốt tham gia và gương mẫu của Đảng viên, đoàn viên trong tổ chức này. Được biết hai xã Tiên Phong (Quảng Oai) và Cổ Đông (Tùng Thiện) là nơi có phong trào đổi công khá nhất tỉnh, Bác quyết định thưởng huy hiệu mang hình ảnh Người cho hai xã này.

Bỗng từ dưới hội trường, một cánh tay giơ lên. Được phép Bác, người giơ tay phát biểu:

- Kính thưa Bác, xã Ba Trại (Bát Bại) chúng cháu cũng có 100% số hộ nông dân đã vào tổ đổi công, xin Bác thưởng huy hiệu cho ạ!

Tự thấy mình có lỗi với Bác, với Đảng viên và nhân dân dân tộc Mường xã Ba Trại, đồng chí Bí thư Tỉnh ủy nhận khuyết điểm với Bác là chưa đi sâu đi sát, chưa nắm chắc phong trào đổi công của xã này. Bác nghiêm nghị và ôn tồn:

- Cả tỉnh chỉ có phần trăm số hộ nông dân đã vào tổ đổi công mà không nắm được, thế thì Tỉnh ủy còn quan liêu.

Nói đoạn, Bác gọi đồng chí bí thư chỉ bộ xã Ba Trại lên trao cho huy hiệu của Người và dặn làm theo cách mà nữ đồng chí phó bí thư chỉ bộ xã Tiên Phong đã thưa với Bác: Báo cáo với nhân dân thấy vinh dự của xã mình và đem làm giải thưởng thi đua cho tổ đổi công nào khá nhất.

Kết thúc việc trao thưởng huy hiệu cho các xã có phong trào đổi công khá nhất tỉnh, Bác Hồ xuống ngồi ngay ở hàng ghế đầu phía cánh gà bên phải. Đồng chí phục vụ bê đến một ấm ủ nước để Bác giải khát.

Đồng chí Nguyễn Xuân Trường, Bí thư Tỉnh ủy, thay mặt hội nghị và nhân dân, cán bộ toàn tỉnh hứa với Bác quyết tâm giành vụ mùa thắng lợi. Tiếp đó là một số đại biểu cơ sở lên phát biểu cảm tưởng và hứa hẹn. Chị Hảo, Bí thư chỉ bộ xã Vọng Xuyên (Phúc Thọ) mở đầu:

- Kính thưa Bác, hôm nay cháu sung sướng như mẹ cháu sống lại!

Từ chỗ ngồi, Bác giơ cao một ngón tay vừa cười, sửa ngay: Nhưng Bác là bác trai cơ mà! Chị Hảo nhanh trí, sửa ngay:

- Kính thưa Bác, hôm nay cháu sung sướng như bố mẹ cháu sống lại!

Cả hội trường cười lên vui vẻ...

Đến lượt chị Nguyễn Thị Lan, Bí thư chỉ bộ xã Đại Đồng (Thạch Thát) lại nói:

- Kính thưa Bác, hôm nay cháu rất phấn khởi được linh ủy và huyện ủy báo cho biết Bác về thăm.

Bác lại vừa giơ tay vừa cười và nói:

- Thế là tỉnh ủy lại không giữ bí mật cho chuyến đi của Bác rồi!

Cả hội trường lặng đi.

Theo Đỗ Thế Gia

Trích trong sách: Bác Hồ với cán bộ, nhân dân các địa phương,
Nxb: QĐND, Hà Nội, 2006, tr.368-371

HỒ CHỦ TỊCH VỀ CHỐNG HẠN Ở NAM ĐỊNH

Ngày 15/3/1959, Hồ Chủ tịch đã về thăm Nam Định, nói chuyện về tình hình chống hạn và đẩy mạnh vụ chiêm. Cùng đi với Hồ Chủ tịch có Phó trưởng ban thường trực Quốc hội Tôn Quang Phiệt và Bộ trưởng Bộ Thủy lợi Trần Đăng Khoa.

Tại thành phố Nam Định, Hồ Chủ tịch đã nói chuyện về chống hạn để đẩy mạnh vụ Đông Xuân với hàng nghìn đại biểu cán bộ và nhân dân của tỉnh. Sau khi khen một số cố gắng, nêu những thành tích chống hạn và sản xuất, Hồ Chủ tịch đã nêu rõ những khuyết điểm, thiết sót cần khắc phục. Đại ý Người đã nói là vừa qua tình hình chống hạn tuy có khá hơn nhưng vẫn chưa đủ. Đào đất để chống hạn còn ít, ở Nam Định bình quân mỗi người mới có một thước khối. Có hạn là do không biết giữ nước như Vụ Bản, Ý Yên (Nam Định). Còn hạn là do lãnh đạo tuy có cố gắng nhưng thiếu quyết tâm bền bỉ, thiếu liên tục, từ xã đến huyện, tỉnh, thiếu kế hoạch chung nên tốn công nhiều mà ít kết quả... Khuyết điểm nữa là không chú ý đúng mức đến hoa màu, cây công nghiệp, chăn nuôi. Lãnh đạo cần phải toàn diện.

Hồ Chủ tịch đã dặn dò cán bộ phải cố gắng quyết tâm chống hạn và quyết tâm phải liên tục, bền bỉ. Biến quyết tâm của cán bộ thành quyết tâm của nhân dân, đoàn kết giúp đỡ lẫn nhau giữa các xóm, các xã, các huyện, các tỉnh. Quyết tâm và đoàn kết để chống hạn và đẩy mạnh sản xuất Đông-Xuân được thắng lợi. Muốn chống hạn tốt, phải (tùy từng địa phương mà làm các việc đào mương, đào giếng, tát nước, giữ vườn. Mỗi xã phải có kế hoạch nhỏ của xã mình. Huyện, tỉnh phải có kế hoạch chung để điều hoà phối hợp. Trong khi chống hạn, phải đồng thời có kế hoạch phòng hạn, phòng úng. Cán bộ và nhân dân phải chống những tư tưởng bảo thủ, sợ khổ, ỷ lại. Ruộng có đủ nước, còn cần phải đủ phân thì lúa mới tốt. Phải cố gắng bón nhiều phân hơn nữa. Chăm sóc tốt, và phải phòng trừ sâu, và phòng cúm cho người nữa...

Hồ Chủ tịch đã nhắc nhở toàn thể đảng viên, đoàn viên thanh niên phải gương mẫu, tất cả hợp tác xã và tổ đổi công cũng phải gương mẫu làm đầu tàu giúp đỡ những người còn làm ăn riêng lẻ. Hồ Chủ tịch đã nhấn mạnh: nhân dân ta đã anh dũng trong kháng chiến, cần phải anh dũng trong sản xuất. Chúng ta phải thắng thiên tai, hạn hán, bão lụt v.v... để sản xuất càng ngày càng được nhiều, đem lại hạnh phúc cho nhân dân, đưa nước nhà tiến dần lên chủ nghĩa xã hội.

Hồ Chủ tịch đã để lại một số huy hiệu của Người đã tặng thưởng những đơn vị, cá nhân lập được nhiều thành tích trong phong trào chống hạn và làm chiêm hiện nay.

Trích bản tin Báo Nhân dân, số 111 ngày 18-3-1959) (Loại phát hành riêng cho nông thôn)

Trích trong sách: Nam Hà làm theo lời Bác, Ban nghiên cứu lịch sử Đảng, Nam Hà, 1976, tr.74-75

MAI XÁ MÃI MÃI LÀM THEO LỜI BÁC

Mỗi lần kỷ niệm ngày sinh của Bác là mỗi lần xã viên và cán bộ Mai Xá lại nhớ đến những hình ảnh của Bác, những lời dạy ân cần của Bác khi Bác về thăm quê Mai Xá. Đó là một sáng tháng 8 năm 1962, tất cả xã viên và cán bộ Mai Xá đang đón hết sức mừng rỡ chờ đợi trên trận tuyến dài gần một cây số ở cánh đồng Sao. Hàng trăm chiếc gầu, hàng chục chiếc guồng nghiêng đồng đổ nước ra sông. Bác đến rất bất ngờ. Cả công trình chống úng của Mai Xá từng bừng nhộn nhịp hẳn lên trong niềm vui được đón Bác. Mọi người chạy xô lại phía Bác. Bác bước tới dáng hồng hào khoẻ mạnh. Người mặc bộ quần áo gu giản dị, đầu đội mũ cát, chân đi đôi dép cao su. Đến một chiếc guồng nước của hai cô xã viên, Bác bước lên và cùng đạp guồng với đồng chí Bí thư tỉnh uỷ. Sau đó Bác nói chuyện với bà con xã viên. Bác căn dặn tất cả mọi người phải đoàn kết chống úng đầy mạnh sản xuất. Và Bác đọc một câu này Kiều:

“Trăm năm trong cõi người ta,

Chống úng thắng lợi mới là người ngoan”.

Giọng nói của Bác ấm áp đã đi sâu vào lòng trí mọi người. Cuộc gặp gỡ diễn ra hơn một giờ đồng hồ. Sau đó Bác ra về. Xã viên Mai Xá nhìn theo Bác lòng đầy lưu luyến. Tất cả mọi người đều muốn được mãi mãi nhìn Bác, nghe những lời dạy dỗ của Bác như lời người cha hiền lữ dạy bảo con cái. Và từ hôm đó mọi người cũng nêu cao quyết tâm thực hiện lời dạy của Bác háng hái chống úng đầy mạnh sản xuất. Ngay vụ mùa đó cánh đồng Sao, cánh đồng hay ngập úng của xã Mai Xá mà Bác cùng guồng nước với mọi người đã đạt năng suất 3 tấn một héc ta.

Từ ngày lịch sử đó đến nay đã gần 8 năm rồi. Tám năm đó Mai Xá làm theo lời Bác bền

BÁC VỀ ĐẬP ĐÁY

bi, liên tục làm thủy lợi khoanh vùng chống úng, đẩy mạnh thâm canh tăng năng suất. Mai Xá đã làm hàng triệu mét khối thủy lợi khoanh đồng ruộng thành sáu vùng lớn, căn bản diệt úng cho toàn bộ diện tích. Lời kêu gọi thiêng liêng chống Mỹ cứu nước của Bác giục già trẻ, cán bộ Mai Xá không ngừng phấn đấu, xứng đáng là một đội quân hậu cần của quân đội chiến đấu ngoài mặt trận. Từ năm 1962 đến nay năng suất lúa của Mai Xá bao giờ cũng đạt hơn 5 tấn một héc ta. Và hợp tác xã cũng đã đạt mục tiêu 2 con lợn 1 héc ta gieo trồng. Khắc sâu lời dạy của Bác "không có gì quý hơn độc lập tự do", từ trong phong trào thi đua yêu nước đã nảy nở những bông hoa chiến đấu giỏi, sản xuất giỏi, những bông hoa lao động xã hội chủ nghĩa. Đội 8, đội 2 của Mai Xá là những đội đã được công nhận đội lao động xã hội chủ nghĩa trong những ngày lập công mừng kỷ niệm lần thứ 80 của Bác.

Nhiều lúa nhiều khoai, nhiều lợn, Mai Xá đã đóng góp hết sức cho tiền tuyến, cho sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội. Vốn là nơi thường xuyên úng ngập, không làm nghĩa vụ cho nhà nước được 1 cân thóc thì từ ngày Bác về thăm đến nay năm nào Mai Xá cũng vượt mức nghĩa vụ lương thực, thực phẩm.

Theo: Buổi phát thanh "Nông thôn", phát ngày 28/5/1970,
Tài liệu lưu trữ của Đài Tiếng nói Việt Nam

Sáng ngày 17-7-1962, đồng chí Trần Duy Hưng - Chủ tịch Ủy ban hành chính thành phố Hà Nội đỗ xe trước cửa nhà ban quản lý đập Đáy. Báo chúng tôi chuẩn bị đón Bác Hồ về thăm. Tôi sung sướng đến bàng hoàng, luyến luyến mắt hồi lâu. Bác bận trăm công ngàn việc, mà sao thiếu hiểu cả những khó khăn của công trường, nỗi lo lắng của chúng tôi. Bác đến thật đúng lúc.

Tôi vội vã lên xe cùng đồng chí Trần Duy Hưng sang bên kia đập - nơi đang mở công trường thi công đập tràn - để chuẩn bị đón Bác. Đến nơi, không ngờ đại biểu tỉnh Sơn Tây đã tập hợp đông đủ đang đau đầu ngóng chờ về phía Hà Nội.

Mãi đến 8 giờ, một đồng chí chạy sang báo tin "Bác đã về! Bác đang thăm nhà quản lý, Bác đang hỏi chuyện anh chị em công nhân, các đồng chí về ngay đón Bác". Chúng tôi lật đặt tay xách dép chạy họ qua đập cho kịp... Không ngờ đến giữa đập đã thấy Bác, cùng các đồng chí đi cùng. Bác khoát tay:

- Các chú đi đón tôi, nhưng tôi đi ngò này, ta gặp nhau giữa đập thế là tốt.

Xem xét thực địa xong, chúng tôi muốn mời Bác trở lại nhà quản lý đập, Bác chỉ tay vào điểm canh đê cạnh đê:

- Thôi la vào đây, còn việc gì

Bác Hồ về thăm Đập Đáy, năm 1962

Công trình Đập Đáy do người Pháp thiết kế, xây dựng và đưa vào sử dụng từ năm 1937, hiện có nhiệm vụ chuyển lũ sông Lô vào sông Đáy với lưu lượng tối đa 2.500m³/s.

giải quyết nốt, tiến hơn.

Mọi người nhanh nhen theo Bác vào trong diêm, Bác ngồi ngay ngắn giữa chiếc chiếu đã trải sẵn, cạnh cửa sổ nhìn ra sông Đáy. Mọi người quây quần ngồi xung quanh Bác, không khí thật giản dị, đầm ấm.

Bác đích thân chủ trì cuộc họp.

Đồng chí đại diện Bộ Thủy lợi báo cáo với Bác phương án phân lũ đập Đáy. Trước mùa lũ năm 1962, Bộ Thủy lợi chủ trương tu sửa lại đập và thi công công trình đập tràn phía thượng lưu để phòng sự cố khi mở đập chính. Cả hai công trình đều phải hoàn thành trong tháng 7 để kịp thời đối phó với mùa lũ. Công trường triển khai được 15 ngày, các tỉnh Hà Đông, Sơn Tây, thành phố Hà Nội, Nhà máy cao su Sao Vàng, Xí nghiệp đá Sài Sơn và Bộ Giao thông cùng tham gia nhưng đến ngày 15 tháng 7 mà kết quả chưa được bao nhiêu, tiến độ thi công chậm, nhân lực thiếu nhiều, vật tư chuyển đến không kịp thời v.v...

Nghe xong Bác nói:

- Thiên nhiên nó không chờ các chú làm xong rồi mới lụt đâu!

Bác nhìn mọi người và hỏi:

- Dân công ai lấp?

Đồng chí Thành thưa:

- Báo cáo Bác, tỉnh Hà Đông ạ.

- Hà Đông có bao nhiêu dân công?

- Thưa Bác, có 25.000 người ạ.

- Cấp cho ở đây 5.000 người có được không?

- Thưa Bác, được ạ. Đồng chí Thành đáp. Bác quay sang hỏi.

- Thế đá ai cấp?

Một đồng chí thưa:

- Báo cáo Bác, Sơn Tây ạ.

- Trong 5 ngày có đá cấp đủ không?

- Thưa Bác, có đủ ạ.

Bác hỏi tiếp đại biểu của Xí nghiệp ôtô số 2 nhiệm vụ vận chuyển đá, Nhà máy cao su Sao Vàng nhận làm gioăng cao su. Hà Nội nhận huy động giấy loại để lót đá. Mọi người đều hứa với Bác làm tốt việc được giao.

Bác vui vẻ nhìn mọi người và hỏi tiếp:

- Nhân lực, vật tư có rồi. bây giờ ai chỉ huy, đơn đốc làm?

- Báo cáo Bác, Ban quản lý công trình đập Đáy ạ.

Bác nhìn tôi âu yếm, tỏ ý tin tưởng.

Tôi xúc động và trân trọng hứa với Bác:

- Châu cố gắng làm đúng như lời Bác.

Bác lại hỏi mọi người:

- Công việc bàn cụ thể rồi. các chú định làm mấy ngày nữa thì xong?

Đồng chí Thành thưa:

- Báo cáo Bác, 7 ngày xong ạ.

Bác cười và nói:

Bác cho cả 8 ngày, nếu 8 ngày làm không xong thì xấu hổ!

Mọi người cười vui vẻ. Cuộc họp xong, Bác chào mọi người và nhanh nhen ra xe.

Lúc ấy trên công trường, nhân dân quanh vùng được tin Bác về, kéo đến đông nghịt trên đê. Tiếng hô "Hồ Chủ tịch muôn năm!" vang dậy.

Ngày ngày hôm sau, Tỉnh ủy Hà Đông, Sơn Tây họp bàn, công trường họp bàn, các xí nghiệp họp bàn quyết tâm làm theo lời Bác. Cả công trường tung bừng khi thế thi đua liên tục suốt ngày đêm. Bác giao 8 ngày, cả hai công trường tu bổ đập Đáy và thi công đập tràn đều vượt trước hai ngày. Tôi rất vinh dự được thảo báo cáo cho Ty Thủy lợi Hà Đông gửi lên báo cáo với Bác, để Bác vui lòng.

Trích trong sách: Chúng ta có Bác Hồ, Nxb. Lao động, H.1999, tr.302-307

LỜI BÁC VẪN CÒN ĐÂY

Aêm 25 rạng sáng ngày 26-7-1962, mấy anh em chúng tôi đều hồi hộp chờ đợi giờ phút thiêng liêng: Bác Hồ về Ninh Giang.

Trời vừa rạng đông, anh em chúng tôi đã dậy để nhìn trời. Lạ thay, mấy ngày trước trời mưa tầm tã, hôm nay quang đãng. Ngàn sao thiên thiếp mờ dần trước ánh vừng đông, báo hiệu một ngày nắng đẹp.

7 giờ sáng, chúng tôi tập trung ở cổng Sao đón Bác. Xe của Bác đến, chúng tôi chạy ủa lai. Bác mặc quần áo lụa màu gụ thẫm như cách ăn vận của một cụ già làng quê, tay cầm mũ cát, nhanh nhẹn bước xuống xe. Anh Chương Bí thư Tỉnh ủy giới thiệu với Bác các đồng chí lãnh đạo của huyện Ninh Giang. Bác nhìn từng gương mặt xiết bao triu mến và gật gật đầu. Rồi Bác hỏi ngay:

Bà con chống úng ở đâu?

Thưa Bác ở gần đây thôi ạ!

Tuy hỏi vậy nhưng Bác đã hướng về nơi có âm thanh rộn rã của tiếng người, tiếng nước đổ, tiếng guồng kéo kéo vọng lên đều... Bác kéo tay anh Trần Trọng Ban, Bí thư Đảng ủy xã Hiệp Lực cùng bước. Trước khi xuống dốc, Bác dừng lại đây lát đứng nhìn ngắm toàn cảnh bà con xã Hiệp Lực chống úng, với hơn trăm chiếc guồng bên bờ kéo nước ra sông. Hàng trăm chiếc gàu sông, gàu gai đổ nước lù lù. Xa xa nữa, những cánh ruộng đã trù nước, bà con bắt đầu cấy lúa...

Khi Bác đi ngang qua những người thợ đang đập nước, Bác giơ tay vẫy chào mọi người. Mấy người dinh bỏ guồng chạy theo Bác, nhưng chúng tôi ra hiệu cho bà con cứ làm việc bình thường. Tuy vậy, vẫn có mấy bà thợ cấy ở ruộng, bỏ mạ, chạy lên và đi theo Bác. Bác bước qua rất nhiều rạch nước từ miệng guồng ra sông, chúng tôi lo lắng vì sợ Bác ngã, nhưng Bác bước rất nhanh nhẹn. Vừa đi Bác vừa hỏi chuyện đồng chí Trần Trọng Ban - cán bộ xã về

Bác Hồ về thăm xã Hồng Thái (Ninh Giang - Hải Dương) là cơ sở của phong trào làm thủy lợi toàn miền Bắc, nơi đã được nhận Cờ luân lưu của Bác. Tại đây, Bác nói chuyện với cán bộ, đảng viên và nhân dân địa phương. Bác nhắc nhớ: "Đồng bào và cán bộ Hồng Thái chớ nên tự mãn với thành tích bước đầu, mà cần phải cố gắng hơn nữa", ngày 15/2/1965

công tác chống úng.

Chợt Bác dừng lại bên một chiếc guồng, Bác nói: "Để cho Bác đập guồng một lúc, chú nào lên đây guồng với Bác". Đồng chí Nguyễn Chương - Bí thư Tỉnh ủy bước lên trước, đồng chí Trần Quý Kiên (lúc đó là Thứ trưởng Bộ Thủy lợi) lên theo. Bác ngồi phía tay phải, đồng chí

Kiên ngồi giữa, Bác dãi mù cát, hai tay vịn thang giường, mắt dõi theo bàn đạp, nhưng chỉ độ vài phút sau, Bác không cần nhìn xuống bàn đạp nữa. Nhân dân đã tập trung đến, vây quanh giường nước Bác đang đạp rất đông. Bác hỏi:

-Các cô, các chú giường nước thế này có mệt lắm không?

Thưa Bác mệt ạ!

Thế thì vừa giường vừa hát lên, hát lên thì đỡ mệt.

Cô Nghệ một nữ thanh niên đứng bên từ này đến giờ cứ chăm chú ngắm nhìn Bác. Bác bảo Nghệ:

Cháu hát đi.

Nghệ còn lúng túng thì Bác đọc:

“Trăm năm trong cõi người ta

Chống úng thắng lợi mới là người ngoan”

Bác cháu cùng cười. khi dừng giường Bác nói: “Đồng bào làm việc thật vất vả nhưng bước đầu đã thắng lợi. Hãy cố gắng cho thắng lợi hoàn toàn. Năm nay mưa nhiều, nhiều nơi bị ngập úng. Ninh Giang là một trong những điểm ngập úng nặng nhưng lại khác phục tốt, đặc biệt là xã Hiệp Lực. Bác biểu dương tinh thần quyết tâm của bà con và khen ngợi nhân dân xã Hiệp Lực. Bác mong toàn huyện noi gương Hiệp Lực trong việc chống úng lụt, ổn định sản xuất vì lụt lội vốn thường xuyên xảy ra làm cho đời sống nhân dân khó khăn. Muốn vậy, công tác thủy lợi là biện pháp hàng đầu. Phải làm tốt công tác thủy lợi mới nâng cao năng suất lúa màu và vươn lên thành một trong những điển hình của tỉnh”.

Bác căn dặn: Đảng viên đi trước, làng nước theo sau. Đảng viên phải gương mẫu, phải xây dựng, giúp đỡ nhau tiến bộ. Đấu tranh phê bình sao cho đồng chí của mình tiếp thu được. Tựa như người ta tắm rửa hàng ngày. Tắm bằng nước ấm con người sẽ khoan khoái dễ chịu. Nhưng không dùng nước ấm quá, nước lạnh quá. Bác mong Đảng bộ Ninh Giang đoàn kết xây dựng thành Đảng bộ mạnh, đưa Ninh Giang lên giàu đẹp.

Sau khi Bác về thăm, Ninh Giang và Thanh Miên hoàn chỉnh con sông thủy nông qua xã Vĩnh Hòa. Đào gấp con sông đi qua 7 xã, lấy đất đào sông đắp nên con đường giao thông chạy dọc từ tây sang đông. Đặc biệt mở rộng khơi sâu con sông Cầu Rằm, xây dựng đập Nơ một công trình thủy lợi của tỉnh. Không khí làm thủy lợi những năm ấy thật sôi nổi. Hầu như tất cả mọi người trong độ tuổi lao động đều góp sức bồi đắp nên một con đê, làm nên một dòng sông mường tiêu nước.

Tôi luôn luôn nghĩ: ở đâu làm tốt là Bác Hồ về thăm động viên. Tác phong sâu sát từng lời nói ăn căn của Bác khắc sâu bao lắm khám con người. Tinh thần ấy tiếp tục lan truyền trở thành một sức mạnh vĩ đại. Những lời dạy của Bác trở thành những lời huấn thi thiêng liêng, chứa chan tình nghĩa đối với cán bộ, đảng viên và nhân dân Ninh Giang.

Đồng chí Đào Đình Hoàn - nguyên Bí thư Huyện ủy Ninh Giang kể,

Nguyễn Việt Thanh ghi

Trích trong sách: Bác Hồ với Hải Dương - Hải Dương với Bác Hồ, Nxb. Thông tấn. Hà Nội. 2008

Chủ tịch Hồ Chí Minh
thăm công trình
đắp đê sông Đà, xã Tân Lập,
huyện Quảng Oai, Sơn Tây,
ngày 08/07/1958

PHẦN 3

CÔNG TÁC
PHÒNG, CHỐNG THIÊN TAI
LÀM THEO LỜI BÁC

I. SỰ QUAN TÂM CỦA CÁC ĐỒNG CHÍ LÃNH ĐẠO ĐẢNG, NHÀ NƯỚC ĐỐI VỚI CÔNG TÁC PHÒNG CHỐNG VÀ KHẮC PHỤC HẬU QUẢ THIÊN TAI

1. GIAI ĐOẠN TỪ 1971 ĐẾN 2000

Thủ tướng Phạm Văn Đồng đến thăm đồng bào bị lụt xã Ngọc Sơn, Chương Mỹ, Hà Tây, năm 1971

Tại công trường đê T100, Thủ tướng Phạm Văn Đồng đi ca nô xuống xem xét tỉ mỉ nơi đang hàn khẩu đê vỡ năm 1971

TỔNG CỤC PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

Chủ tịch Hồ Chí Minh **VỚI CÔNG TÁC**
PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

Ngập lụt khu Lâm Thao trong lũ năm 1971

Vụ dề Nhật Trại, tháng 8/1971

*Phó Thủ tướng Đỗ Mười đi kiểm tra đoạn dề bị vỡ, cùng đi có
đồng chí Hà Kế Tấn và Phòng Thế Tài, năm 1971*

Phó Thủ tướng Đỗ Mười họp bàn chống lũ, ngày 23/08/1971

Ban chỉ huy chống lụt bão Trung ương họp năm 1971

Đo trưởng Bộ Thủy lợi I là Kế Tân đi kiểm tra ngập lụt trong lũ, năm 1971

TỔNG CỤC PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

Chủ tịch Hồ Chí Minh **VỚI CÔNG TÁC**
PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

Khu vực ngập lụt, cầu Lai Vồ, tỉnh Hải Dương, tháng 8/1971

Công Xuân Quan, đê Tả
Hồng, tỉnh Hưng Yên
ngập lụt năm 1971

Nhà cửa bị ngập lụt, nhóm dân
lao động, tỉnh Lào Cai phải làm
lều ăn ngủ trên đê năm 1971

TỔNG CỤC PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

Chủ tịch Hồ Chí Minh **VỚI CÔNG TÁC**
PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

Sự cố vỡ cống Thôn, thuộc khu vực Cầu Đường, ngày 23/08/1971

Bộ trưởng Nguyễn Cảnh Dinh thăm hỏi, động viên người dân Phú Yên sau bão vào ngày 14/10/1993

Bộ trưởng Lê Huy Ngọ và đoàn công tác đặc biệt của Chính phủ chỉ đạo tại Thừa Thiên Huế, năm 1999

TỔNG CỤC PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

Chủ tịch Hồ Chí Minh VỚI CÔNG TÁC
PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

Tổng Bí thư Lê Khả Phiêu đi kiểm tra công tác phòng, chống lụt bão, năm 1999

Chủ tịch nước Trần Đức Lương, đi khảo sát lũ, năm 2000

2. GIAI ĐOẠN TỪ 2001 ĐẾN NAY

Thư của đồng chí Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Nguyễn Phú Trọng gửi đồng bào, chiến sĩ cả nước nhân Kỷ niệm 73 năm ngày Phòng chống thiên tai

Hằng năm, vào Ngày truyền thống phòng chống thiên tai của Việt Nam (22/5), Chủ tịch nước đều có thư gửi đồng bào, chiến sĩ cả nước nhằm động viên, khuyến khích và nhắc nhở các cấp, các ngành, toàn dân thực hiện tốt công tác phòng chống thiên tai, góp phần giảm thiểu thiệt hại, bảo vệ tài sản của Nhà nước, tài sản và cuộc sống của nhân dân.

Thủ tướng Chính phủ Nguyễn Xuân Phúc đến làm việc và chỉ đạo ứng phó thiên tai tại Văn phòng thường trực Ban Chỉ đạo Trung ương về phòng, chống thiên tai, năm 2017

TỔNG CỤC PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

Chủ tịch Hồ Chí Minh **VỚI CÔNG TÁC**
PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

Thủ tướng Chính phủ Nguyễn Xuân Phúc đi kiểm tra, chỉ đạo công tác ứng phó với lũ lớn tại đập tràn Lạc Khảo, Gia Viễn, Ninh Bình, tháng 10/2017

Thủ tướng Chính phủ Nguyễn Xuân Phúc chủ trì Hội nghị toàn quốc về công tác phòng, chống thiên tai và tìm kiếm cứu nạn, ngày 20/6/2019

TỔNG CỤC PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

Thủ tướng Chính phủ chỉ đạo tại buổi
làm việc với các địa phương vùng
đồng bằng Sông Cửu Long về chủ động
ứng phó với hạn hán, xâm nhập mặn,
năm 2020

Thủ tướng Chính phủ chủ trì Hội nghị về phát triển bền vững
đồng bằng Sông Cửu Long thích ứng với biến đổi khí hậu năm 2017

Chủ tịch Hồ Chí Minh VỚI CÔNG TÁC PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

Đồng chí Phạm Minh Chính, Trưởng ban Tổ chức Trung ương đi thăm hỏi, động viên
nhân dân vùng lũ thuộc huyện Mường Lát, tỉnh Thanh Hóa, ngày 8/9/2018

Phó Thủ tướng Chính phủ Vương Đình Huệ đi kiểm tra công tác phòng chống bão số 3 tại bãi biển Dê Sơn, cùng đi có đồng chí Lê Văn Thanh, Bí thư Thành ủy, Chủ tịch Hội đồng Nhân dân thành phố Hải Phòng và đại diện lãnh đạo một số ban ngành, ngày 18/8/2016

Phó Thủ tướng Trịnh Đình Dũng - Trưởng Ban Chỉ đạo TW PCIT thăm hỏi, đồng viên và trao qua hỗ trợ đồng bào vùng lũ Cẩm Xuyên, tỉnh Hà Tĩnh, ngày 20/10/2020

TỔNG CỤC PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

Phó Thủ tướng Trịnh Đình Dũng - Trưởng Ban Chỉ đạo TW PCTT chủ trì họp trực tuyến, chỉ đạo ứng phó cơn bão Mangkhut, năm 2018

Chủ tịch Hồ Chí Minh VỚI CÔNG TÁC PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

Bộ trưởng Nguyễn Xuân Cường
Phó Trưởng ban Thường trực
Ban Chỉ đạo TW PCTT
chủ trì họp ứng phó với bão số 5,
ngày 17/9/2020

Bộ trưởng Nguyễn Xuân Cường
Phó Trưởng ban Thường trực
Ban Chỉ đạo TW PCTT trực tiếp
chỉ đạo công tác ứng phó cơn bão
số 13 tại Quảng Bình, năm 2020

II. CÔNG TÁC PHÒNG, CHỐNG THIÊN TAI LUÔN NHẬN ĐƯỢC SỰ KHEN THƯỞNG, ĐỘNG VIÊN KỊP THỜI

Thủ tướng Chính phủ ra Quyết định lấy Tuần lễ từ ngày 15 đến 22 tháng 5 làm "Tuần lễ Quốc gia phòng, chống thiên tai"

Phó Thủ tướng Trịnh Đình Dũng trao bằng khen của Thủ tướng Chính phủ cho các cá nhân có thành tích trong công tác phòng chống thiên tai, năm 2018

Hướng dẫn Tuần lễ quốc gia phòng chống thiên tai, năm 2019

Lãnh đạo Chính phủ, Ban chỉ đạo Trung ương về phòng chống thiên tai, Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn cùng các Bộ ngành, địa phương, tổ chức Quốc tế tham dự Lễ kỷ niệm Ngày phòng chống thiên tai, năm 2019

III. TRUYỀN THỐNG ĐOÀN KẾT, NỖ LỰC VƯỢT MỌI KHÓ KHĂN ĐƯỢC TIẾP NỐI QUA CÁC THẾ HỆ

Nhân dân ở các huyện Ân Thi, Yên Mỹ, Hải Hưng chung tay, chung sức khắc phục khó khăn do lũ lụt làm sạt lở đất, năm 1971

Đội vận tải X đang chuyên chở xuống phá đưa ra mố A tại công trường T100 hàn khẩu đê Bắc Dương, năm 1971

TỔNG CỤC PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

Chủ tịch Hồ Chí Minh **VỚI CÔNG TÁC**
PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

*Bộ đội Biên phòng Quảng Trị giúp người dân thi trấn hiện giờ
Lao Bảo, huyện I Luông I lóa đi chuyển đến nơi an toàn*

Chúng tôi khôi phục trường học sau thiên tai

Ngành điện nỗ lực khắc phục hậu quả thiên tai

PHẦN 4

THÀNH TỰU

TRONG CÔNG TÁC PHÒNG, CHỐNG THIÊN TAI

Trải qua 75 năm xây dựng và phát triển, công tác phòng chống thiên tai Việt Nam ngày nay đã và đang đạt được những thành tựu to lớn: hệ thống văn bản quy phạm pháp luật, tổ chức bộ máy và lực lượng phòng chống thiên tai ngày dần hoàn thiện và chuyên nghiệp; hệ thống cơ sở hạ tầng và công trình phòng chống thiên tai ngày càng tốt hơn, năng lực cộng đồng từng bước được nâng cao.

Hệ thống văn bản quy phạm pháp luật về phòng chống thiên tai đã được bổ sung, hoàn thiện tạo hành lang pháp lý để nâng cao hiệu lực quản lý và hiệu quả thực hiện, trong đó:

- Luật Phòng, chống thiên tai (năm 2013), Luật Đê điều (năm 2006) là văn bản pháp lý cao nhất đã được ban hành và sau một thời gian triển khai thực hiện Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Phòng chống thiên tai và Luật Đê điều đã được Quốc hội thông qua ngày 17/6/2020. Bên cạnh đó, còn có các luật, văn bản hướng dẫn có liên quan như: Luật Khí tượng thủy văn, Tài nguyên nước, Thủy lợi,...

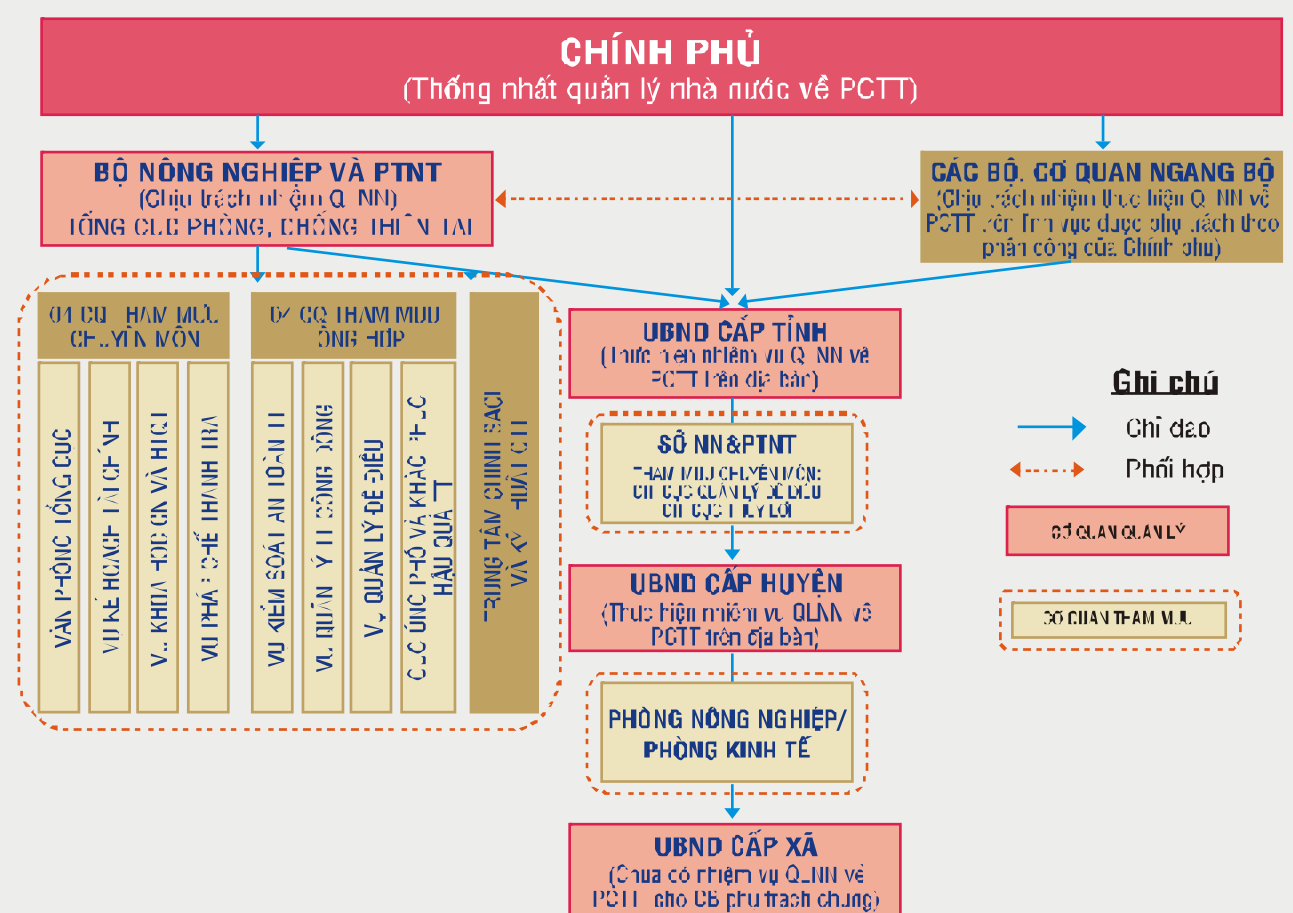
-Hệ thống các văn bản hướng dẫn thi hành Luật, các văn bản có liên quan đến lĩnh vực phòng chống thiên tai cũng được ban hành.

- Chiến lược Quốc gia phòng, chống thiên tai đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2050 được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt tại Quyết định số 379/QĐ-TTg ngày 17/3/2021.

1. Cơ quan quản lý nhà nước

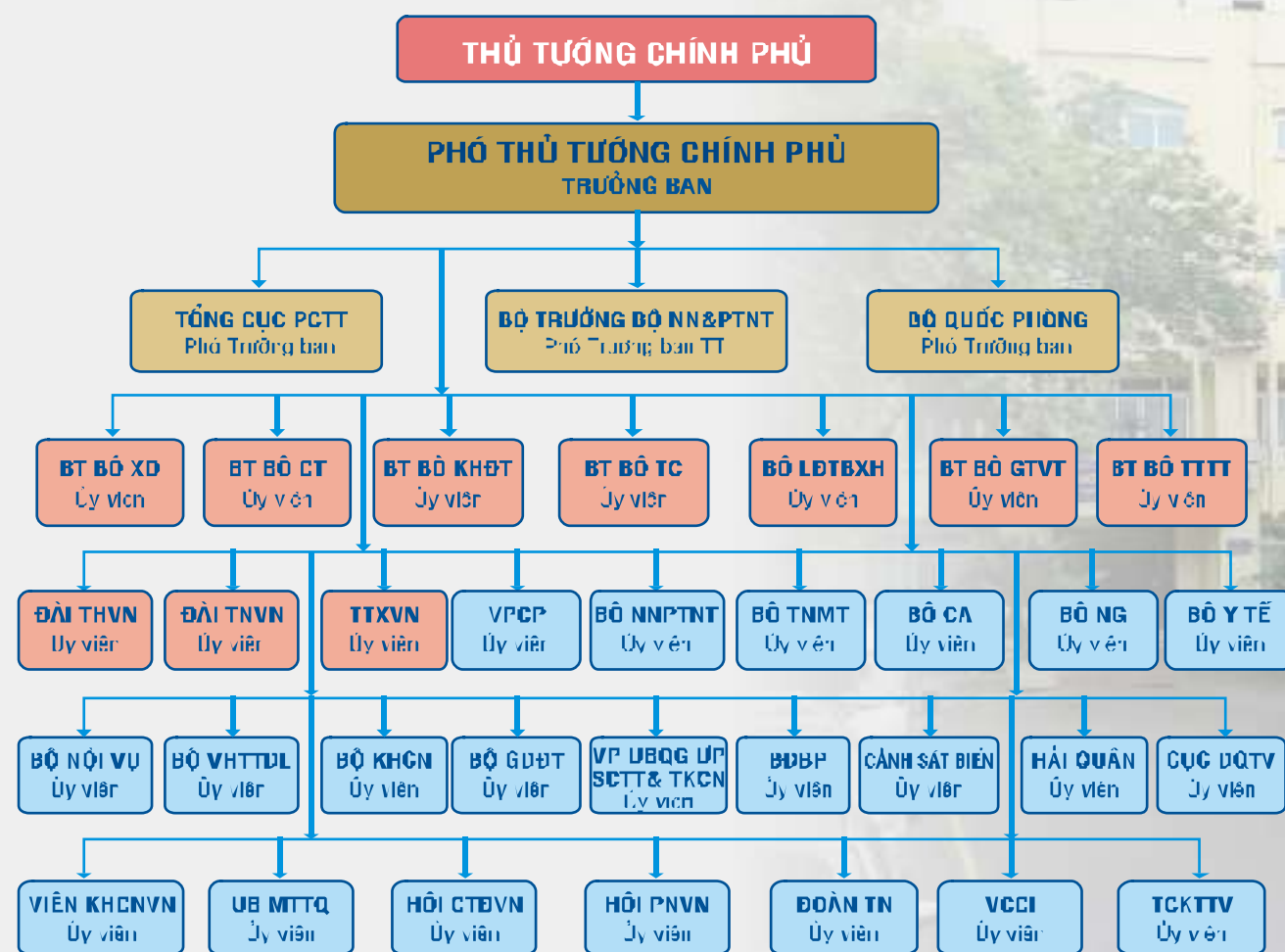
Tổ chức bộ máy được hoàn thiện hơn với sự thành lập cơ quan chuyên trách về phòng chống thiên tai ở Trung ương, đó là Tổng cục Phòng Chống thiên tai

2. Cơ quan điều phối liên ngành

Cơ quan điều phối liên ngành ở Trung ương là Ban Chỉ đạo Trung ương về Phòng, chống thiên tai được nâng tầm hoạt động từ năm 2019 với 37 thành viên do Phó Thủ tướng Chính phủ làm Trưởng Ban Chỉ đạo

Trụ sở Tổng cục phòng, chống thiên tai -
Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn

III. VỀ CƠ SỞ HẠ TẦNG PHÒNG, CHỐNG THIÊN TAI VÀ CÁC CÔNG TRÌNH KHÁC PHỤC VỤ PCTT

1. Về đê điều

Cả nước có trên 9.080km đê, với 2.730km từ cấp III đến đặc biệt, gồm:

Bắc Bộ, Bắc Trung Bộ: 7.078km hệ thống lớn, chống lũ triệt để, gồm hệ thống đê sông Hồng-Thái Bình, sông Mã, sông Cả và đê biển.

Trung, Nam Trung Bộ: 1.046km chủ yếu đê cửa sông, đê biển chống lũ sớm, chống triều.

Nam Bộ: 973 km chủ yếu đê biển, đê cửa sông.

Ngoài ra còn có trên 44.600km đê bao, hồ bao tập trung chủ yếu ở DBSCL. Trong đó 38,9km đê bao đã được phân cấp là đê cấp III.

Tuyến đê kiểu mới, đê biển 1, Hải Phòng

2. Về hệ thống công trình hồ, đập

2.1. Hồ chứa thủy lợi:

Hiện cả nước đã xây dựng được 7.169 đập, hồ chứa thủy lợi, trong đó có 419 đập dâng có chiều cao trên 5m và 6.750 hồ chứa với tổng chiều dài đập khoảng 1.182 km, tổng dung tích trữ khoảng 14,5 tỷ m³, tạo nguồn nước tưới cho gần 1,1 triệu ha đất nông nghiệp, cấp khoảng 1,5 tỷ m³ nước cho sinh hoạt, công nghiệp; được phân bố tại 45/63 địa phương trên cả nước, bao gồm: 4 hồ chứa quan trọng đặc biệt (Dầu Tiếng, Cửa Đạt, Tả Trách, Ngàn Trươi); 889 hồ chứa lớn, 1.632 hồ chứa vừa, 4.225 hồ chứa nhỏ.

Hồ thủy lợi Tả Trách, tỉnh Thừa Thiên Huế

2.2. Hồ thủy điện:

Hiện nay, trên cả nước có tổng số 401 đập, hồ chứa thủy điện với tổng dung tích là 56 tỷ m³ (chiếm 86% tổng dung tích các hồ), trong đó có 110 đập, hồ chứa thuộc 11 quy trình liên hồ chứa trên các lưu vực sông, 18 hồ chứa quan trọng đặc biệt. Hồ chứa thủy điện ngoài nhiệm vụ cơ bản là phát điện đảm bảo an ninh cung cấp điện cho hệ thống điện quốc gia còn phải đảm bảo hài hòa các lợi ích về kinh tế - môi trường - xã hội khác như đảm bảo dòng chảy tối thiểu, góp phần giảm lũ cho hạ du.

Hồ thủy điện Hoa Bình, tỉnh Hòa Bình

3. Cơ sở hạ tầng đảm bảo an toàn cho tàu thuyền

Từ năm 2002 đến nay, hoàn thành xây dựng 66 khu neo đậu (trong đó có 15 khu cấp vùng, 51 khu cấp tỉnh) với công suất 46.469 tàu neo đậu theo yêu cầu.

Mạng lưới thông tin liên lạc cho tàu cá với nhiều loại hình đã được đầu tư nâng cấp phù hợp tới hầu hết trên toàn lãnh thổ, lãnh hải của đất nước, trong đó có hệ thống thiết bị liên đại như Movima, hệ thống trạm bờ và hệ thống 32 Đại Thợm lữ duyên hải (rải dọc từ Móng Cái tới Cà Mau). Đến nay, đã có trên 31.500 tàu cá đánh bắt xa bờ được trang bị thiết bị giám sát hành trình.

Ấu thuyền và Cảng cá Thọ Quang, huyện Sơn Trà, Đà Nẵng

4. Hệ thống công trình dự báo, cảnh báo, giám sát

Cả nước lắp đặt được trên 1.552 trạm đo mưa tự động, 404 trạm thủy văn (289 trạm tự động), 300 trạm tự động đo gió chuyên dùng và hoàn thành giai đoạn 1 đưa vào sử dụng 51 trạm (trực canh cảnh báo đa thiên tai lại tỉnh Quảng Nam và TP Đà Nẵng).

Trạm khí tượng thủy văn

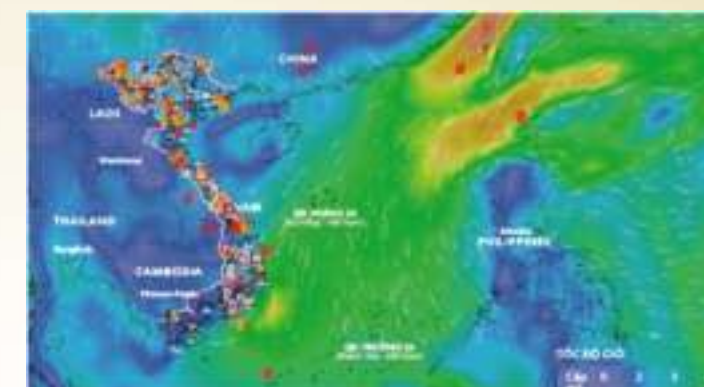
Trạm cảnh báo sóng thần

5. Cơ sở dữ liệu phòng chống thiên tai

HỆ THỐNG CÔNG TRÌNH, CSDL PCTT

(Hiện đã tích hợp vào cơ sở dữ liệu phòng chống thiên tai)

- 07 trạm ra đa thời tiết
- 180 trạm khí tượng
- 1.901 trạm đo mưa (1.552 trạm tự động)
- 404 trạm thủy văn (289 trạm tự động)
- 23 trạm hải văn
- 51 trạm cảnh báo đa thiên tai
- 66 Khu neo đậu tàu thuyền lớn (sức chứa 46.469/96.609 tàu, khoảng 48% tổng số tàu)
- Hệ thống giám sát tàu cá: 26.556 tàu.

Hệ thống cơ sở dữ liệu PCTT

Khu neo đậu tàu thuyền

Trạm cảnh báo đa thiên tai

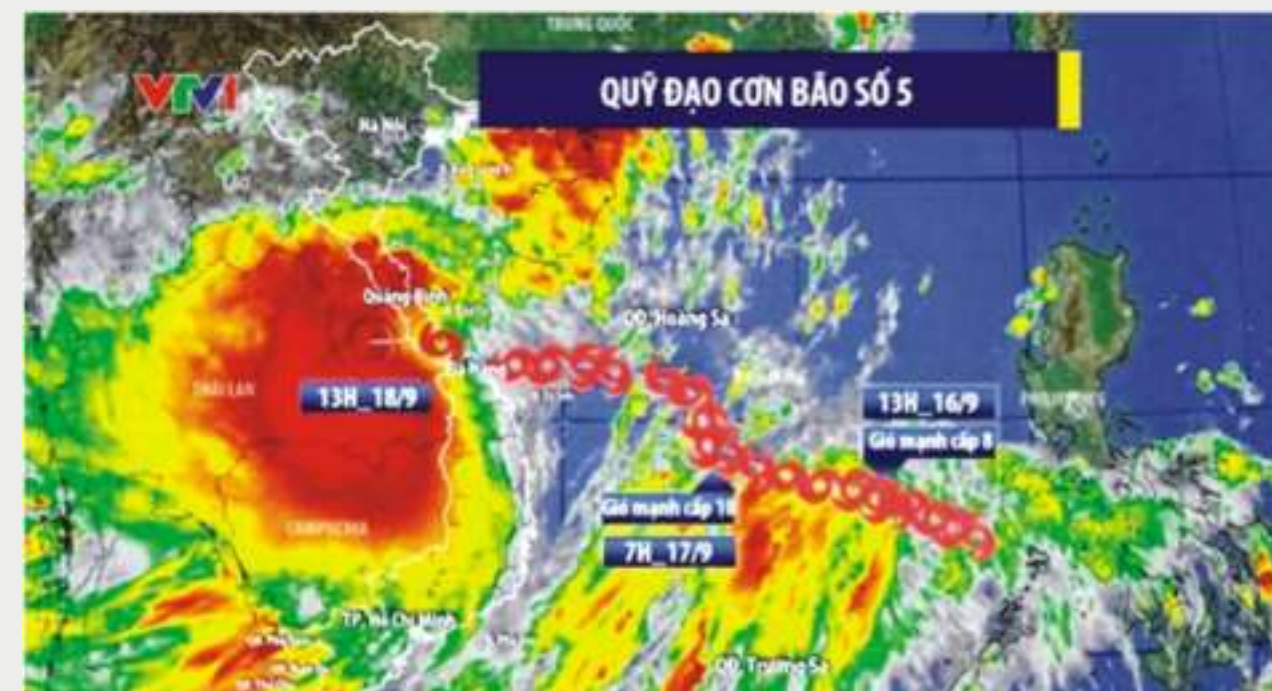
6. Nguồn nhân lực

Hiện nay, trên cả nước đã có 8.968/11.158 xã có đội xung kích phòng chống thiên tai cấp xã. Lực lượng xung kích phát huy vai trò quan trọng trong công tác phòng, chống thiên tai, đặc biệt là ứng phó ngay từ giờ đầu. Bên cạnh đó, (trung bình hàng năm, công lực ứng phó thiên tai huy động trên 270.000 cán bộ, chiến sỹ và trên 8.000 lượt phương tiện.

7. Công tác dự báo, cảnh báo

Thời hạn dự báo bão và áp thấp nhiệt đới đã được nâng từ 24 giờ lên 72 giờ, cảnh báo bão, ATNĐ hình thành trên Biển Đông hoặc di chuyển từ Thái Bình Dương vào Biển Đông (trước 1-3 ngày, cơ bản đáp ứng mục tiêu Chiến lược 172, Số lượng và lần suất phát tin cảnh báo, dự báo bão, ATNĐ đã được nâng lên từ 4 đến 8 bản tin/ngày.

Dự báo về các cơn bão tương đối chính xác, đã hỗ trợ hiệu quả cho công tác ứng phó

8. Khoa học công nghệ

Ứng dụng sâu rộng các công nghệ tiên tiến trong theo dõi, cảnh báo thiên tai như giám sát tàu thuyền hoạt động trên biển qua vệ tinh, giám sát trực tuyến hình ảnh tại một số vị trí dễ điều hồ chứa xung yếu, quan trọng; sử dụng máy bay không người lái trong điều tra, khảo sát, tìm kiếm, cứu nạn; quản lý cơ sở dữ liệu bằng GIS trên điện thoại thông minh,...

Ứng dụng, phát triển công nghệ mới, tiên tiến trong xây dựng công trình ngăn mặn, sản xuất vật liệu mới, dễ di dời, thiết bị giám sát tàu cá chi phí thấp, thiết bị chống chong nhà cửa thông minh; thiết bị cảnh báo sớm lũ tại sông suối, ngầm tràn, phòng chống sạt lở bờ biển chi phí thấp, thân thiện môi trường; giám sát bằng hình ảnh tại các vị trí xung yếu, trung tâm chỉ đạo, điều hành phòng chống thiên tai,...

Lắp đặt Camera giám sát trực tuyến công trình dễ điều, phòng chống thiên tai

Thủ tướng Nguyễn Xuân Phúc nghe giới thiệu ứng dụng vật liệu mới trong phòng chống (hiện tại, năm 2018)

Áp dụng công nghệ tiên tiến trong thi công công trình ngăn mặn

9. Tăng cường hợp tác quốc tế trong lĩnh vực phòng chống thiên tai

Thúc đẩy hợp tác quốc tế trong khuôn khổ các thỏa thuận Việt Nam tham gia như: Khung hành động SENDAI, hiệp định ASEAN, diễn đàn APEC, ARF, Ủy ban bảo Quốc tế,...;

Lễ ra mắt Đối tác giảm nhẹ rủi ro thiên tai

10. Thông tin truyền thông, nâng cao nhận thức cộng đồng

Hàng trăm tài liệu truyền thông, nâng cao nhận thức cộng đồng đã được xây dựng như phim tài liệu, phóng sự, clip 2D, 3D, hướng dẫn kỹ năng, câu chuyện truyền thanh, chuyên mục phát thanh, thông điệp truyền thanh, kịch, tiểu phẩm truyền hình, tài liệu hướng dẫn, tờ rơi, sổ tay, bài hát, thơ ca, hồ vẽ, tranh ảnh, pano, áp phích tuyên truyền, ... được xây dựng, phổ biến rộng rãi đến Bộ ngành, các cấp địa phương, người dân cả nước.

Tài liệu đào tạo, tập huấn nâng cao nhận thức trong phòng chống thiên tai

Trang Web Ban chỉ đạo TW PCTT, Fanpage Thông tin phòng chống thiên tai đang được cộng đồng quan tâm rất cao

Chủ tịch Hồ Chí Minh
thăm công trình đắp đê sông Đà,
xã Tân Lập, huyện Quảng Oai,
Sơn Tây (08/07/1958)

PHẦN 5

BIÊN NIÊN SỰ KIỆN

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH
VỚI CÔNG TÁC PHÒNG,
CHỐNG THIÊN TAI
TỪ 1945-1969

NĂM 1945

Tháng 8, ngày 27

Chủ tịch Hồ Chí Minh được bầu làm Chủ tịch Chính phủ lâm thời nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà. Trong ngày, Người tiếp các bộ trưởng mới tham gia Chính phủ. Thành phần của Chính phủ lâm thời được công bố ngày 28-8-1945 có Bộ trưởng Bộ Giao thông công chính: Đào Trọng Kim (không đảng phái), chịu trách nhiệm quản lý và điều hành các ngành giao thông, bưu điện và thủy lợi.

Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2014, t.2, tr.137

Tháng 10, ngày 11

17 giờ 30, Chủ tịch Hồ Chí Minh chủ trì cuộc họp Hội đồng Chính phủ. Về vấn đề đề điều, Người đồng ý sẽ trực tiếp đến một địa điểm chữa đê và cùng đắp đê với dân một buổi.

- Bản sao Biên bản Hội đồng Chính phủ, lưu tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.

Tháng 10, ngày 29

Chủ tịch Hồ Chí Minh chủ tọa phiên họp Hội đồng Chính phủ. Hội đồng thảo luận việc sửa chữa các quãng đê bị sạt lở trong trận lụt vừa qua ở các địa phương và bàn việc phân phối kinh phí ở các nơi có đê vỡ.

- Chủ tịch Hồ Chí Minh với công tác thủy lợi, Nxb Nông nghiệp, H.1990, tr.178

Tháng 11, ngày 19

16 giờ 30, Chủ tịch Hồ Chí Minh dự họp Hội đồng Chính phủ để thảo luận về Sắc lệnh tổ chức Hội đồng nhân dân, Ủy ban hành chính, và các vấn đề đề điều, tài chính, giấy bạc 500đ, bảo vệ di tích và làng tắm, khen thưởng những người hy sinh vì Tổ quốc. Hội đồng có bản lời việc bỏ thầu công tác đề điều.

- Chủ tịch Hồ Chí Minh với công tác thủy lợi, Nxb Nông nghiệp, H.1990, tr.179

Tháng 11, ngày 21

9 giờ 30, Chủ tịch Hồ Chí Minh dự họp Hội đồng Chính phủ, bàn về vấn đề tổ chức Ban Thanh tra và nghe các Bộ báo cáo. Hội đồng thảo luận hai vấn đề liên quan đến công việc của

Bộ Giao thông Công chính: Việc dẫn thủy nhập điền và việc đề điều.

Chủ tịch Hồ Chí Minh với công tác thủy lợi, Nxb Nông nghiệp, H.1990, tr.179

Tháng 11, ngày 24

19 giờ 30, Người dự cuộc họp Hội đồng Chính phủ bàn về các vấn đề: đề điều, tổ chức Bộ Nội vụ và Tổng tuyển cử.

- Bản sao Biên bản Hội đồng Chính phủ, lưu tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.

NĂM 1946

Tháng 1, ngày 7

Buổi sáng, Chủ tịch Hồ Chí Minh chủ tọa phiên họp Hội đồng Chính phủ Liên hiệp Lâm thời vừa mới thành lập ngày 01/01/1946. Trong chương trình nghị sự, Hội đồng dự định bàn 9 việc, trong đó có 3 việc liên quan tới công tác thủy lợi là:

1) Nghe báo cáo của các ông Bộ trưởng Nội vụ, Canh nông vừa di kinh lý các tỉnh Ninh Bình, Thanh Hóa, Nghệ An về.

2) Bàn việc canh nông Bắc Bộ

3) Bàn công tác đề điều

Do hạn chế về mặt thời gian Hội đồng chưa bàn được hai việc sau và sẽ bàn tiếp trong phiên họp tới.

- Chủ tịch Hồ Chí Minh với công tác thủy lợi, Nxb Nông nghiệp, H.1990, tr.180

Tháng 1, ngày 10

Từ 8 đến 9 giờ sáng, Chủ tịch Hồ Chí Minh chủ tọa phiên họp Hội đồng Chính phủ. Hội đồng bàn tiếp những việc trong phiên họp trước.

Từ 10 giờ sáng Chủ tịch lên đường đi thăm và kiểm tra công tác đề điều và thủy lợi các tỉnh Hưng Yên, Thái Bình, Nam Định, Hà Nam. Cùng đi với Người có ông Chủ tịch Ủy

bạn hành chính Bắc Bộ và một số người khác.

12 giờ, tại thị xã Hưng Yên, sau khi đi tham một số bà con nghèo, Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp chuyện các thân hào tới chào mừng và nói: “Chúng tôi xuống đây có hai việc: trước là để thăm đồng bào Hưng Yên, thứ hai là để thăm đê. Chúng ta cần phải chăm lo việc đắp đê để phòng nạn lụt...Bây giờ ta được độc lập, công việc đắp đê không phải là việc riêng của Chính phủ, mà là của tất cả mọi quốc dân..., cho nên mọi người đều phải sốt sắng giúp đỡ vào việc đắp đê. Vậy các thân hào phải hăng hái giúp đỡ những đồng bào khác đi đắp đê..., phải giúp cho họ ăn, phải góp tiền, thức nuôi họ. Chỉ có cách đó mới ngăn ngừa được nạn đê vỡ. Nước sông cao bao nhiêu đi nữa, mà lòng nhiệt tâm của các bạn cao hơn thì không bao giờ có lụt nữa”.

Trước khi rời Hưng Yên, Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Vệ quốc đoàn của tỉnh, thăm quảng đê vỡ Hưng Nhân cách thị xã 6 km. Người cùng lợi nước, đi thăm hỏi từng người và căn dặn những người hậu cần phải làm sao cho từng hột gạo tới được “bao tử” của anh em đắp đê.

15 giờ, Chủ tịch Hồ Chí Minh tới thị xã Thái Bình. Tại Ủy ban hành chính tỉnh, Người nhắc lại nhiệm vụ thứ hai của chuyến công tác là xin thức, tiền để nuôi các anh em đắp đê phòng lụt. Người thăm hỏi đồng bào, bắt tay các cụ già trước khi lên xe đi Nam Định.

Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử, Nxb. Chính trị quốc gia, H. 2007, t.3, tr. 126 -127

- Chủ tịch Hồ Chí Minh với công tác thủy lợi, Nxb Nông nghiệp, H. 1990, tr.180

Tháng 1, trước ngày 14

12 giờ 30, Chủ tịch Hồ Chí Minh đi thăm đồng bào Phát Diệm (Ninh Bình). Tới thị xã Ninh Bình, Người hỏi thăm và động viên bà con đắp đê phòng lụt, tiếp một số thân hào và đoàn thể, nhắc nhở họ về công tác đê điều.

- Báo Cứu quốc, số 141 và 142, ngày 14 và ngày 15-1-1946.

Tháng 2, ngày 25

Trong ngày, Chủ tịch Hồ Chí Minh ký:

- Sắc lệnh số 26, quy định những hành vi phá hoại tài sản công như: cầu cống, đường giao thông, đập đập, dây điện thoại... bị coi là trọng tội, sẽ bị truy tố và phạt tù từ 2 đến 10 năm

hoặc xử tử, không kể chính phạm hay tông phạm.

Bản chụp Sắc lệnh, lưu tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.

- Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2016, t.3, tr.139

Tháng 3, ngày 2

9 giờ, tại Nhà hát thành phố Hà Nội, kỳ họp thứ nhất của Quốc hội Khóa I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa đã long trọng khai mạc. Chủ tịch Hồ Chí Minh được Quốc hội nhất trí bầu làm Chủ tịch Chính phủ kháng chiến và giao nhiệm vụ đứng ra tổ chức Chính phủ mới. Người giới thiệu thành phần của Chính phủ kháng chiến gồm Chủ tịch Hồ Chí Minh, Phó Chủ tịch Nguyễn Hải Thần, và 10 bộ, trong đó Bộ trưởng Bộ Giao thông Công chính là Trần Đăng Khoa và Bộ trưởng Bộ Canh nông là Bồ Xuân Luật.

- Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2016, t.3, tr.143

Tháng 4, ngày 28

10 giờ, Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng ông Huỳnh Thúc Kháng, ông Lê Văn Hiến và một số vị khác về Thái Bình dự Lễ khánh thành đê Mỹ Lộc và Hưng Nhân.

Báo Cứu quốc, số 228, ngày 30-4-1946

- Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2016, t.3, tr.175

Tháng 5, ngày 8

8 giờ 30, Chủ tịch Hồ Chí Minh dự cuộc họp Hội đồng Chính phủ nghe thông báo và bàn về vấn đề tài chính, về tình hình người Trung Quốc nhập cảng hàng hoá, về tình hình hộ đê...

- Bản sao Biên bản Hội đồng Chính phủ, lưu tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.

Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2016, t.3, tr.180

Tháng 5, ngày 20

8 giờ 30, Chủ tịch Hồ Chí Minh dự cuộc họp Hội đồng Chính phủ, bàn vấn đề thưởng, phạt trong việc hộ đê; nghe báo cáo về tình hình gia đình ông Vĩnh Thụy...

Bản sao Biên bản Hội đồng Chính phủ, lưu tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.

- Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2016, t.3, tr.188

Tháng 5, ngày 22

Trong ngày, Chủ tịch Hồ Chí Minh ký:

- Sắc lệnh số 70 về việc lập tại Bắc Bộ một Ủy ban hộ đê Trung ương có nhiệm vụ nghiên cứu kế hoạch chống nạn lụt và kiểm soát việc bảo vệ đê điều. Ủy ban sẽ do Chủ tịch Ủy ban hành chính Bắc Bộ hoặc người đại diện chủ loa và gồm những nhà chuyên môn hoặc đủ kinh nghiệm do Chủ tịch Ủy ban hành chính Bắc Bộ cử ra. Sắc lệnh còn ấn định những thể lệ đặc biệt để thưởng người có công và phạt người phạm tội được ghi rõ trong các điều 2, 3, 4, 5.

Bản sao Biên bản Hội đồng Chính phủ, lưu tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.

- Bản chụp Sắc lệnh, lưu tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.

NĂM 1947

Tháng 6

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư cho đồng bào trung du và hạ du về việc chống lụt. Người nhấn mạnh: "Lụt cũng là một thử thách ghê gớm... Chúng ta cần phải ra sức ngăn giặc lụt cũng như chống giặc ngoại xâm" và kêu gọi mọi người phải coi việc canh đê phòng lụt là công việc thiết thân ai cũng phải tham gia.

"Lụt thì lụt cả làng,

Muốn cho khỏi lụt thiếp chàng cùng lo".

- Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 1995, t. 5, tr.160-161.

NĂM 1948

Tháng 1, từ ngày 17 đến ngày 19

Chủ tịch Hồ Chí Minh chủ trì phiên họp Hội đồng Chính phủ bàn về nhiều vấn đề, trong đó có hai vấn đề của Bộ Giao thông công chính:

- Việc sửa đê điều

- Việc tu bổ nông giang khu 1, 12 và 10

Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2016, t.4, tr.119

- Chủ tịch Hồ Chí Minh với công tác thủy lợi, Nxb Nông nghiệp, H.1990, tr. 82

Tháng 2, ngày 29

Chủ tịch Hồ Chí Minh chủ trì phiên họp Hội đồng Chính phủ bắt đầu từ 18 giờ 30 phút và kết (hết vào 2 giờ sáng hôm sau (1-3). Hội đồng bàn và ra nghị quyết một số việc, Bộ Giao thông Công chính có việc thủy nông: sửa chữa và vét máng nước, làm thêm đê đập và máng nước cho tỉnh Phú Thọ, Thái Bình, tiếp tục dạt bơm nước ở Đồ Lương, nghiên cứu và đặt ống nước bằng nứa ở Việt Bắc để làm vụ chiêm 1948.

- Bản sao Biên bản Hội đồng Chính phủ, lưu tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.

- Chủ tịch Hồ Chí Minh với công tác thủy lợi, Nxb Nông nghiệp, H.1990, tr.183

Tháng 4, ngày 13

Chủ tịch Hồ Chí Minh chủ tọa phiên họp Hội đồng Chính phủ. Hội đồng có bàn đến công tác thủy lợi và việc chi phí cho công tác này.

- Chủ tịch Hồ Chí Minh với công tác thủy lợi, Nxb Nông nghiệp, H.1990, tr.183

Tháng 4, ngày 14

Trong ngày, Chủ tịch Hồ Chí Minh ký:

- Sắc lệnh số 157/SL, bãi bỏ Ủy ban hộ đê Trung ương và thành lập ở mỗi khu, tỉnh, huyện, và nếu cần ở mỗi xã một Ủy ban hộ đê gồm một chủ tịch, một phó chủ tịch và một uỷ viên.

- Bản chụp Sắc lệnh, lưu tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.

Tháng 5, ngày 28

Trong ngày, Chủ tịch Hồ Chí Minh ký:

- Sắc lệnh số 194/SL, bãi bỏ Ủy ban hộ đê Trung ương trước đây và thành lập ở mỗi liên khu, tỉnh, huyện, xã một Ủy ban bảo vệ đê điều.

Bản chụp Sắc lệnh, lưu tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.

Tháng 6, trước ngày 30

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư tới đồng bào các tỉnh có đê, nhắc nhở mọi người phải coi việc giữ vững đê điều để chống giặc lụt cũng là công việc kháng chiến, và mong đồng bào sẽ quyết tâm vượt qua mọi khó khăn.

Báo Cứu quốc (chi nhánh số 2), số 975, ngày 30/6/1948.
- Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2011, t. 5, tr. 569-570.

Tháng 8, ngày 19

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp các nhà báo Việt Nam và nước ngoài, thông báo chính sách của Chính phủ về các vấn đề: hộ đê, lương binh liệt sĩ và hình ảnh chiến sự ở một số mặt trận thời gian gần đây.

- Tài liệu lưu trữ của Bộ Ngoại giao, Hồ sơ 68 (1945 - 1954), t. 2.

Tháng 10, ngày 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh chủ tọa phiên họp Hội đồng Chính phủ. Hội đồng nghe các Bộ báo cáo công việc của Bộ mình. Bộ Giao thông Công chính báo cáo việc đê điều. Chính phủ quyết định sẽ giúp đỡ công việc thủy nông ở Liên khu Bốn.

- Chủ tịch Hồ Chí Minh với công tác thủy lợi, Nxb Nông nghiệp, H.1990, tr.183-198/

Tháng 11, ngày 17

Chủ tịch Hồ Chí Minh chủ tọa phiên họp Hội đồng Chính phủ. Hội đồng nghe Bộ Giao thông Công chính báo cáo việc nhân dân tham gia đắp đê và góp tiền để sửa đê. Các tỉnh Thái Bình, Ninh Bình, Thanh Hóa được Chủ tịch Hồ Chí Minh nêu gương.

- Chủ tịch Hồ Chí Minh với công tác thủy lợi, Nxb Nông nghiệp, H.1990, tr.183-198/

Tháng 11, ngày 20

Chủ tịch Hồ Chí Minh viết thư gửi đồng bào Ninh Bình, khen ngợi về thành tích hộ đê. Người mong đồng bào "tiếp tục và phát triển chủ khí xung phong ấy trong phong trào Thi đua ái quốc để:

Diệt giặc đói,

Diệt giặc đói,

Diệt giặc ngoại xâm".

- Báo Cứu quốc, số 1123, ngày 21-12-1948,
- Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2011, t. 5, tr. 634.

NĂM 1949

Tháng 3, ngày 31

Chủ tịch Hồ Chí Minh chủ tọa phiên họp Hội đồng Chính phủ. Hội đồng bàn và ra nghị quyết một số việc. Trong đó có việc của Bộ Giao thông Công chính. Chính phủ chuẩn y nguyên tắc thành lập Hội đồng thủy nông để giúp vào việc đê điều và các công tác thủy nông.

Hồ Chí Minh - Biên niên diều sử, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2016, t.4, tr.233
- Chủ tịch Hồ Chí Minh với công tác thủy lợi, Nxb Nông nghiệp, H.1990, tr.184

Tháng 5

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư tới Đồng bào các tỉnh có đê, biểu dương sự cố gắng chung của toàn thể đồng bào, nhờ đó mà mấy năm liền đã tránh được nạn lụt, vì vậy mà tránh khỏi nạn đói. Dự báo năm nay, mực nước có thể to hơn. Người hô hào: "Đồng bào hãy xung phong thi đua góp công, góp của, đắp đê, giữ đê" để quyết thắng giặc lụt.

- Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2011, t. 6, tr. 75.

Tháng 6, từ ngày 14 đến ngày 16

Chủ tịch Hồ Chí Minh chủ tọa phiên họp Hội đồng Chính phủ. Hội đồng nghe báo cáo và xem xét một số việc, trong đó có kế hoạch đề phòng nạn lụt.

- Chủ tịch Hồ Chí Minh với công tác thủy lợi, Nxb Nông nghiệp, H.1990, tr.185
Bản chụp Sắc lệnh, lưu tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.

Tháng 8, trước ngày 8

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư khen về thành tích đắp đê của đồng bào huyện

Quỳnh Côi (nay thuộc Quỳnh Phụ), Thái Bình. Người mong: "Đồng bào toàn huyện sẽ theo đà háng hái ấy mà đẩy mạnh cuộc thi đua ái quốc, chuẩn bị Tổng phản công"... "Đồng bào các huyện khác trong tỉnh phải thi đua với đồng bào Quỳnh Côi. Cố làm cho Quỳnh Côi thành một huyện kiểu mẫu và Thái Bình thành một tỉnh kiểu mẫu".

- Bút tích bức thư. Bản chụp lưu tại Viện Hồ Chí Minh.

Tháng 10, ngày 6

Chủ tịch Hồ Chí Minh chủ tọa phiên họp Hội đồng Chính phủ để xem xét tình hình thế giới và trong nước tháng 9 vừa qua, nghe báo cáo của Bộ Giao thông công chính về tình hình đê điều năm thứ 4 từ ngày cách mạng. Chính quyền nhân dân đã thắng được nạn lụt. Hội đồng quyết định:

- Cần nêu cao thành tích bảo vệ đê điều của ta.
- Cu Chủ tịch sẽ có thư khen nhân viên của Bộ Giao thông Công chính đã có công trong việc này.

- Bản sao Biên bản Hội đồng Chính phủ, lưu tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.

- Chủ tịch Hồ Chí Minh với công tác thủy lợi, NXB Nông nghiệp, H.1990, tr.185

Tháng 11, ngày 10

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư khen ngợi các nhân viên và cơ quan quân, dân, chính, các đoàn thể nhân dân đã đánh thắng giặc lụt. Người nêu rõ: Đánh thắng giặc lụt là một thắng lợi bộ phận trong thắng lợi chung của toàn dân kháng chiến, toàn diện kháng chiến, là kết quả của sự háng hái, cố gắng, đồng tâm và sự phối hợp chặt chẽ giữa hành chính, chuyên môn, bộ đội, đoàn thể và nhân dân. Người mong mọi người, mọi cơ quan liên tục cố gắng thi đua, sửa chữa khuyết điểm, phát huy ưu điểm để làm tốt hơn công tác bảo vệ đê điều.

- Báo Cứu quốc, số 1393, ngày 10-11-1949.

- Hồ Chí Minh: Toàn tập, NXB. Chính trị quốc gia, H.2011, t. 6, tr. 244.

NĂM 1950

Tháng 6, ngày 15

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư tới Đồng bào các tỉnh có đê, căn dặn: "Mùa lụt sắp đến, giữa lúc đồng bào đang tích cực chuẩn bị chuyển mạnh sang tổng phản công. Giữ vững đê điều để chống giặc lụt cũng là một việc chuẩn bị". Người tin tưởng đồng bào sẽ quyết tâm vượt qua mọi khó khăn, cùng với chính quyền, chuyên môn, bộ đội, dân quân và các đoàn thể nhân dân kiên quyết chống giặc lụt, cũng như kiên quyết chống giặc ngoại xâm.

Báo Sự thật, số 135, ngày 15/6/1950.

- Hồ Chí Minh: Toàn tập, NXB. Chính trị quốc gia, H.2011, t. 6, tr. 393.

NĂM 1951

Tháng 4, ngày 10

Chủ tịch Hồ Chí Minh ký Sắc lệnh số 11/SL cho phép Ủy ban kháng chiến hành chính liên khu, tỉnh sẽ ấn định việc hành lập ủy ban bảo vệ đê điều ở các cấp.

- Chủ tịch Hồ Chí Minh với công tác thủy lợi, NXB Nông nghiệp, H.1990, tr.187

Tháng 4, trong tháng

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư cho đồng bào các tỉnh có đê. Người căn dặn: "Trong mỗi địa phương, đồng bào sẽ đặt kế hoạch giữ đê cho thật sát với tình hình quân sự và kinh tế, sẽ cố gắng thực hành kế hoạch cho kỳ được, để giữ gìn kho người và kho thóc của ta" và "thi hành triệt để chương trình hộ đê của Chính phủ".

- Hồ Chí Minh: Toàn tập, NXB. Chính trị quốc gia, H.2011, t. 7, tr.68.

Tháng 9, ngày 6

Bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh: *Đáp đề bằng* (hán ngữ), ký bút danh C.B, đăng Báo Nhân dân, số 24. Sau khi ca ngợi các chiến sĩ giải phóng quân Trung Quốc đã dũng cảm cứu đê trong mùa lũ ở tỉnh Hồ Bắc (Trung Quốc) và cho rằng tinh thần phục vụ nhân dân đó

cũng là linh thần của quân đội Việt Nam, tác giả kết luận: “Với linh thần ấy đánh giặc nào cũng thắng, làm việc gì cũng được”.

- Báo Nhân dân, số 24, ngày 6-9-1951.

Tháng 9, trong tháng

Chủ tịch Hồ Chí Minh chủ tọa phiên họp Hội đồng Chính phủ. Về Bộ Giao thông công chính, sau khi nghe ông Thứ trưởng, Tổng thư ký Hội đồng Chính phủ báo cáo về mưu mô của địch phá hoại các công trình thủy lợi của ta, Hội đồng Chính phủ quyết định:

1) Bộ Giao thông công chính nghiên cứu và chuẩn bị sửa chữa ngay các công trình thủy lợi khi bị địch phá hoại.

2) Chính quyền địa phương phải bố trí canh gác trên các công trình thủy lợi.

Chủ tịch Hồ Chí Minh với công tác thủy lợi, Nxb Nông nghiệp, H.1990, tr.137

Tháng 12, ngày 19

Bài viết *Nhân dân, thắng thiên* của Chủ tịch Hồ Chí Minh, ký bút danh C.B, đăng Báo Nhân dân, số 37, nêu gương đấu tranh khắc phục thiên tai của nông dân Trung Quốc và khẳng định: Việc gì anh em nông dân Trung Quốc làm được thì đồng bào nông dân Việt Nam ta cũng làm được.

- Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2011, t. 7, tr. 257.

- Báo Nhân dân, số 37, ngày 19-12-1951.

NĂM 1952

Tháng 5, ngày 29

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư cho đồng bào các tỉnh có đê, can dặn những việc cần làm để “Năm nay chúng ta cũng quyết đánh thắng giặc lụt”. Người mong sẽ có nhiều cá nhân và tập đoàn có thành tích đắp đê, hộ đê được nêu trong dịp tổng kết thi đua.

- Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2011, t. 7, tr. 417.

Tháng 5, trong tháng

Chủ tịch Hồ Chí Minh chủ tọa phiên họp Hội đồng Chính phủ. Hội đồng nghe báo cáo và ra nghị quyết một số việc, trong đó có việc chống nạn lụt trong năm 1952. Bộ Giao thông Công chính báo cáo tình hình đê điều ở Bắc Bộ. Hội đồng đề ra phương châm hoạt động của ta:

- Chủ động trong việc bảo vệ đê điều
- Gây ý thức cho dân để phòng địch phá đê
- Động viên nhân dân tích cực đắp đê và hộ đê
- Đặt kế hoạch để phòng vỡ đê.

- Chủ tịch Hồ Chí Minh với công tác thủy lợi, Nxb Nông nghiệp, H.1990, tr. 88

Tháng 6, ngày 14

Chủ tịch Hồ Chí Minh ký Sắc lệnh số 96/SL sửa đổi “Bản Điều lệ tạm thời thuế nông nghiệp”, quy định những gia đình có thu nhập bình quân hằng năm dưới 71kg thóc một người thì được miễn thuế. Những vùng bị thiên tai, dịch họa thì tùy theo mức độ thiệt hại sẽ được giảm hoặc miễn thuế.

- Bản chụp Sắc lệnh. Lưu tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.

Tháng 7, ngày 2

Chủ tịch Hồ Chí Minh chủ tọa phiên họp Hội đồng Chính phủ. Sau khi nghe ông Bộ trưởng Bộ Giao thông Công chính báo cáo về việc địch oanh tạc đập Thác Hướng ở Thái Nguyên, Hội đồng quyết định:

- Thông qua kế hoạch sửa đập Thác Hướng
- Thông qua kế hoạch bảo vệ các công trình thủy nông

- Chủ tịch Hồ Chí Minh với công tác thủy lợi, Nxb Nông nghiệp, H.1990, tr. 88

Tháng 10, ngày 17

Chủ tịch Hồ Chí Minh chủ tọa phiên họp Hội đồng Chính phủ. Ngoài các vấn đề lớn, Hội đồng còn nghe ông Bộ trưởng Bộ Giao thông Công chính báo cáo về tình hình thủy

nông. Sau đó Chính phủ thông qua phương hướng canh tác và phát triển lúa thủy nông để đảm bảo sản xuất ở những vùng bị dịch phá hoại công trình thủy nông và có kế hoạch chống hạn hán nói chung.

- Chủ tịch Hồ Chí Minh với công tác thủy lợi, NXB Nông nghiệp, 11.1990, tr.189

NĂM 1953

Tháng 4, ngày 30

Chủ tịch Hồ Chí Minh ký:

- Sắc lệnh số 156/SL, giải thể Nha Công chính Hòa xa và thành lập một cơ quan mới là Nha Công chính trực thuộc Bộ Giao thông Công chính, làm nhiệm vụ chỉ đạo công tác thủy nông, đê điều, vận tải và các công tác công chính khác.

- Bản chụp Sắc lệnh, lưu tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.

Tháng 5, ngày 21

Bài Huân chương bằng vàng của Chủ tịch Hồ Chí Minh, ký bút danh C.B, đăng Báo Nhân dân, số 113, viết về kinh nghiệm phòng chống thiên tai của nhân dân và cán bộ huyện Thiệu Nguyên, tỉnh Hà Long Giang (Trung Quốc). Huyện đã được vinh dự mang tên Huyện phong sản (huyện sản xuất phong phú nhất) và bí thư huyện được thưởng huân chương bằng vàng. Người nhắc nhở cán bộ và nhân dân ta cần gần phong trào phát động quần chúng, thực hiện chính sách ruộng đất với phong trào thi đua tăng gia sản xuất, làm cho lương thực càng đầy đủ, nhân dân càng no ấm, lực lượng kháng chiến càng dồi dào.

Hồ Chí Minh: Toàn tập, NXB Chính trị quốc gia, H.2011, t. B, tr. 133-134.

- Báo Nhân dân, số 113, từ ngày 21 đến ngày 25-5-1953.

Tháng 6, ngày 11

Bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh: *Chống sâu bọ, diệt giặc đói*, ký bút danh C.B đăng trên Báo Nhân dân, số 117, biểu dương tinh thần cố gắng của nông dân các tỉnh Trung Yên

trong việc tiêu diệt sâu bọ, bảo vệ mùa màng. Người khẳng định đó là những việc làm thiết thực để chống giặc đói và giặc ngoại xâm.

- Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử, NXB Chính trị quốc gia, H. 2007, t. 5, tr. 330

Tháng 7, ngày 16

Bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh: *Ra sức giữ đê phòng lụt*, ký bút danh C.B, đăng Báo Nhân dân, số 124. Người chỉ rõ: "Giặc lụt là tiền phong của giặc đói. Nó là đồng minh của giặc NGOẠI XÂM. Nó mong làm dân ta đói kém để giảm bớt sức kháng chiến của chúng ta". Vì vậy, việc "đắp đê, giữ đê là để chống giặc lụt và giặc đói, cho nên cũng như một chiến dịch". Người cũng đề ra nhiệm vụ, biện pháp để thi hành việc đắp đê phòng lụt.

- Báo Nhân dân, số 124, từ ngày 16 đến ngày 20-7-1953.

Tháng 9, ngày 1

Bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh: *Thành tích đắp đê, giữ đê*, ký bút danh C.B, đăng Báo Nhân dân, số 133, biểu dương những cố gắng của đồng bào các tỉnh có đê ở Bắc Bộ, Trung Bộ và chỉ rõ: Giặc Pháp là đồng minh của giặc lụt. Chúng ném bom phá đê hòng làm cho đồng bào ta bị lụt, bị đói. Do vậy, đồng bào ta phải "luôn luôn tỉnh táo, luôn luôn cố gắng, để đánh thắng địch họa và thiên tai".

- Báo Nhân dân, số 133, từ ngày 1 đến ngày 5-9-1953.

NĂM 1954

Tháng 10, ngày 11

Bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh: *Bộ đội đánh thắng giặc lụt*, ký bút danh C.B, Đăng báo Nhân dân, số 237. Bài báo biểu dương thành tích của các đơn vị bộ đội đã không ngại hy sinh gian khổ cùng nhân dân các địa phương ở Lý Nhân (Hà Nam), Vụ Bản (Nam Định) giữ đê chống lụt. Kết quả đã cứu được hàng vạn mẫu ruộng, lại thất chặt thêm mối đoàn kết giữa quân và dân.

Báo Nhân dân, số 237, từ ngày 11 đến ngày 12-10-1954.

NĂM 1955

Tháng 1, ngày 10

Bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh: Lực lượng to lớn của nhân dân, bút danh C.B., đăng báo Nhân dân, số 315. Nhân dịp đập thủy lợi Công Chu (Thanh Hoá) được xây dựng lại, Người biểu dương sức mạnh đoàn kết của nhân dân ta trong hàn gắn vết thương chiến tranh, xây dựng lại đất nước. Người viết: "Tục ngữ có câu "Mọi người đồng lòng, tát bể Đông cũng cạn". Bể Đông còn tát cạn được, thì việc khó khăn tày trời cũng nhất định thành công".

- Báo Nhân dân, số 315, ngày 10-1-1955.

Tháng 1, ngày 24 (mồng 1 Tết Nguyên đán)

Nhân dịp Tết Ất Mùi 1955, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm công trường đập Thác Huống, Thái Nguyên. Ở đập Thác Huống, Người chúc Tết anh chị em bộ đội, công nhân, cán bộ, dân công ở lại ăn Tết tại công trường; tặng công trường một số Huy hiệu để thưởng cho những người thi đua khá nhất.

- Báo Nhân dân, số 331, ngày 27-1-1955.

- Tài liệu ảnh lưu tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.

Tháng 2, ngày 5

Chủ tịch Hồ Chí Minh ra Lời kêu gọi thi đua sản xuất, tiết kiệm mùa xuân.

Người nêu lên những khó khăn của đất nước ta sau chiến tranh và kêu gọi bà con nông dân đẩy mạnh sản xuất, thực hành tiết kiệm:

- Cấy nhiều lúa, trồng nhiều màu,
- Cày sâu cuốc bẫm, làm cỏ bỏ phân,
- Chống hạn, phòng lụt, diệt sâu bọ,
- Khai phá ruộng hoang,
- Chăn nuôi nhiều gia súc,
- Tiết kiệm về mọi mặt".

- Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia, 11/2011, t.9, tr.299

Tháng 4, ngày 30

Bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh: Đề điều, bút danh C.B., đăng Báo Nhân dân, số 424.

Người nhắc nhở các cấp, các ngành và đồng bào vùng có đề cần đẩy mạnh công tác chăm lo, tu bổ đề điều trong mùa mưa bão.

- Báo Nhân dân, số 424, ngày 30-4-1955.

Tháng 5, ngày 10

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp các cán bộ phụ trách công tác đề điều các tỉnh từ Quảng Bình trở ra. Sau khi nghe các cán bộ địa phương báo cáo về công tác bảo vệ đề điều, Người căn dặn các địa phương phải đặc biệt quan tâm đến công việc phòng chống lụt khi mùa mưa đến. Nhắc nhở anh chị em phải đoàn kết chặt chẽ, dựa vào chính quyền và nhân dân để làm tốt công tác bảo vệ đề điều. Người nói: Chính phủ tin cậy các chủ. Đề năm nay dù nước to thế nào cũng cứ giữ vững".

- Hồ Chí Minh: Biên niên liệu sự, Nxb. Chính trị quốc gia, H. 2008, t. 6, tr/8-79

Tháng 6, ngày 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư cho nhân dân và cán bộ các tỉnh có đề. Trong thư, Người chỉ rõ tầm quan trọng của công tác bảo vệ đề, phòng lụt. Người viết: "Phòng lụt, chống lụt là như một chiến dịch lớn, trên một mặt trận dài, trong một thời gian khá lâu. Toàn thể đồng bào và cán bộ phải có quyết tâm, vượt mọi khó khăn, làm tròn nhiệm vụ đắp đê và giữ đê, phòng lụt và chống lụt".

Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2011 t.9, tr.496-497.

Tháng 6, ngày 21

Bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh: Xã kiểu mẫu, bút danh C.B., đăng Báo Nhân dân, số 475. Trong bài, Người biểu dương nhân dân xã Nam Thượng, huyện Nam Đàn, Nghệ An đã đoàn kết chặt chẽ, thương yêu đùm bọc, giúp đỡ nhau chống lũ lụt, đẩy mạnh sản xuất, xây dựng tổ đổi công. Bà con trong xã còn đánh đượm được hai tấn ngô, khoai, giúp đỡ xã bạn đang gặp khó khăn về lương thực.

- Báo Nhân dân, số 475, ngày 21-6-1955.

Tháng 6, ngày 22

Bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh: Thi đua đắp đê, bút danh C.B., đăng Báo Nhân dân, số 476. Trong bài, Người phê bình một số địa phương làm không tốt việc tu bổ đê điều. Người nhắc nhở các cấp, các ngành, các địa phương phải tăng cường kiểm tra thực hiện tu bổ đê điều theo ba nguyên tắc: làm nhanh, làm tốt, làm rõ.

- Báo Nhân dân, số 476, ngày 22-6-1955

Tháng 8, ngày 7

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm bà con nông dân thôn Kiều Mai đang khơi mương dẫn nước sông Nhuệ vào đồng ở gần Cầu Diễn (Tứ Liêm, Hà Nội).

- Những lần đờn Bức, NXB. Hà Nội, 1984, tr.49

- Chủ tịch Hồ Chí Minh với Thủ đô Hà Nội, Sự Văn hoá - Thông tin Hà Nội, 1985, tr.22

Tháng 9, ngày 9

Bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh: Giữ đê phòng lụt, bút danh C.B., đăng Báo Nhân dân, số 555. Trong bài, Người nêu rõ những tác hại do lũ lụt gây ra ở Mỹ, Ấn Độ, Đại Hời⁽¹⁾ và nhắc nhở các cấp, các ngành cùng toàn thể đồng bào phải chú trọng công tác bảo vệ đê điều. Người kết luận:

Chú rằng: Nhân định thắng thiên

Người mà cố gắng trời liền phải theo".

- Báo Nhân dân, số 555, ngày 9-9-1955

Hồ Chí Minh - Biên niên, tiểu sử, NXB. Chính trị quốc gia, H. 2008, t. 6, tr.150 -151

Tháng 9, ngày 20

Buổi sáng Chủ tịch Hồ Chí Minh đọc báo cáo tại kỳ họp thứ năm Quốc hội khoá I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà. Tại phiên họp này, theo yêu cầu công tác, Chủ tịch Hồ Chí Minh và Chính phủ đã quyết định Bộ Giao thông Công chính tách làm hai bộ:

(1) - Nay tách ra thành hai nước Pakistan và Bangladesh.

- Bộ Giao thông và Bưu điện do ông Nguyễn Văn Trân làm Bộ trưởng.

- Bộ Thủy lợi và Kiến trúc do ông Trần Đăng Khoa làm Bộ trưởng

- Chủ tịch Hồ Chí Minh với công tác thủy lợi, NXB Nông nghiệp, H.1990, tr.191

Tháng 10, ngày 8

Chủ tịch Hồ Chí Minh chủ toạ cuộc họp Hội đồng Chính phủ. Hội đồng Chính phủ quyết định cử phái đoàn Chính phủ, cùng phái đoàn Mặt trận Tổ quốc Việt Nam đi thăm đồng bào những vùng bị lũ lụt. Ông Bộ trưởng Bộ Thủy lợi và Kiến trúc báo cáo tình hình đê, tình thần đắp đê chống lụt của nhân dân và hộ đội.

Cùng ngày, bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh: Báo lụt, bút danh C.B., đăng Báo Nhân dân, số 584. Trong bài, Người nêu lên những thiệt hại do bão lụt gây ra ở Mỹ, Mêhicô, Ấn Độ, Nhật Bản... Người nhắc nhở các ngành, các cấp và đồng bào ta phải đặc biệt chú trọng công tác phòng chống bão lụt, bảo vệ đê điều.

- Báo Nhân dân, số 584, ngày 8-10-1955

Biên bản họp Hội đồng Chính phủ, lưu tại Trung tâm Lưu trữ quốc gia I.

Tháng 10, ngày 15

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi điện tới Chủ tịch Đoàn Chủ tịch Xôviết tối cao Liên Xô K.E.Vôrôsilốp, cảm ơn Chính phủ và nhân dân Liên Xô đã thăm hỏi và giúp đỡ nhân dân ta khắc phục những thiệt hại do bão lụt gây ra.

- Hồ Chí Minh: Toàn tập, NXB. Chính trị quốc gia, H.2011, t. 10, tr. 167

Tháng 10, ngày 20

Bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh: Ra sức trừ sâu cắn lúa, bút danh C.B., đăng Báo Nhân dân, số 596. Trong bài, Người nêu lên những tác hại của sâu bệnh và nhắc nhở bà con nông dân chú ý phòng trừ sâu bệnh, bảo vệ mùa màng.

- Báo Nhân dân, số 596, ngày 20-10-1955

Tháng 10, ngày 21

Bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh: Chúng ta cần biết, bút danh C.B., đăng Báo Nhân

dân, số 597. Bài báo viết về những thiệt hại do bão lụt gây ra tại nhiều nơi trên thế giới và nhắc nhở các ngành, các cấp và đồng bào ta cần chú trọng công tác phòng chống bão lụt, bảo vệ đề điều, mùa màng.

Báo Nhân dân, số 597, ngày 21-10-1955

Tháng 11, ngày 3

Bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh: *Được mùa*, bút danh C.B., đăng Báo Nhân dân, số 610. Trong bài, Người viết về những thành tựu trong sản xuất nông nghiệp của nông dân ở Liên Xô, Trung Quốc và các nước dân chủ nhân dân Đông Âu, nhắc nhở đồng bào ta phải chăm lo sản xuất, phòng chống thiên tai. Người kết luận:

"*Bao giờ thóc đã vào kho,
Mới là chắc chắn ăn no, được mùa.*"

- Báo Nhân dân, số 610, ngày 3-11-1955

Tháng 11, ngày 25

Chủ tịch Hồ Chí Minh ký:

- Sắc lệnh số 248/SL tặng Huân chương Lao động hạng Nhất cho Trung đoàn 33 thuộc Đại đoàn 350 và Đại đoàn 320 về thành tích chống bão và cứu nạn trong trận bão ngày 26/9/1955.

- Sắc lệnh lưu tại Trung tâm Lưu trữ Quốc gia I

Tháng 12, từ ngày 14 đến ngày 21

Chủ tịch Hồ Chí Minh chủ trì phiên họp Hội đồng Chính phủ, bàn một số vấn đề về tổ chức của Hội đồng Chính phủ; vấn đề lương mồi của cán bộ, công nhân viên; vấn đề quan hệ chủ thợ trong các xí nghiệp tư nhân; thảo luận dự thảo các sắc lệnh về quyền tự do hội họp, về quyền lập hội, về tự do báo chí, tự do xuất bản; và công tác chống lụt bão. Hội đồng Chính phủ duyệt tiến, lương thực, vải, thuốc cho nhân dân bị nạn, có kế hoạch sửa chữa lại nhà cửa, đề điều.

Biên bản họp Hội đồng Chính phủ, lưu tại Trung tâm Lưu trữ quốc gia I.

- Báo Nhân dân, số 660, ngày 23-12-1955.

Tháng 12, ngày 19

Lời kêu gọi đồng bào nông dân thi đua sản xuất và tiết kiệm năm 1956 của Chủ tịch Hồ Chí Minh đăng báo Nhân dân, số 656. Trong bài, Người kêu gọi nông dân ra sức thi đua sản xuất, tiết kiệm; chú trọng trồng thêm lúa, hoa màu, cây công nghiệp, phát triển chăn nuôi, đánh cá, khai thác gỗ, trồng cây gây rừng và phòng chống thiên tai.

Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2011, t.10, tr.212-214.

- Báo Nhân dân, số 656, ngày 19-12-1955.

Trong năm

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư cho đồng bào Hà Nội, Hải Phòng, Kiến An, Hồng Quảng sau trận bão. Trong thư Người biểu dương tinh thần hăng hái bảo vệ của công, kho tàng, giữ gìn đề điều, an ninh trật tự, v.v., của đồng bào, cán bộ, bộ đội. Người nhắc nhở việc cứu nạn, cũng như mọi việc khác, đồng bào ta đoàn kết, cán bộ ta hăng hái thì chúng ta nhất định khắc phục được mọi khó khăn.

- Bản đánh máy (trên giấy có tiêu đề, lưu tại Bảo tàng Hồ Chí Minh)

NĂM 1956

Tháng 1, ngày 3

Bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh: *Cần phát động phong trào đào mương chống hạn*, bút danh C.B., đăng Báo Nhân dân, số 671. Sau khi nêu một số biện pháp chống hạn như đào giếng, đào mương, gánh nước, v.v., và cho rằng đó là những cách chống hạn tốt nhất, Người nhắc nhở các tổ chức nông hội, chính quyền và chi bộ xã cần phải giải thích, động viên, tổ chức và khuyến khích nông dân thi đua đào giếng, đào mương lấy nước chống hạn; cán bộ huyện và tỉnh cần phải dôn đốc, giúp đỡ nông dân...

Qua kết quả chống hạn ở một số nơi, Người khẳng định: "Quyết tâm thì nhất định làm được".

- Báo Nhân dân, số 671, ngày 3-1-1956.

Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2011, t.10, tr. 237-238.

Tháng 1, ngày 10

Bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh: Thanh niên xung phong khai mương, đào giếng, Thanh niên nổi tiếng đào giếng, khai mương, ký bút danh C.B, đăng trên Báo Nhân dân, số 678, ngày 10-01-1956. Bài báo nói về sự đóng góp một phần quan trọng của thanh niên nông thôn trong việc chống hạn đổ tắng gia sản xuất đang diễn ra khắp nơi, Người nêu ví dụ: “Ở Hai Dương, Ủy ban hành chính tỉnh cùng 4 vạn đồng bào dân công đào kênh dài 20 cây số để lấy nước tưới ruộng”. Sau đó, Người nhấn mạnh: “Nếu thanh niên nông dân khắp nơi đều xung phong làm kiểu mẫu như thế, nếu đồng bào khắp nơi đều cố gắng như thế, thì chúng ta nhất định đánh thắng giặc hạn và vụ lúa sau này nhất định sẽ tốt.

- Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử, Nxb. Chính trị quốc gia, H. 2008, t. 6, tr. 213-214.
- Bác Hồ với Hai Dương - Hai Dương với Bác Hồ, Nxb. Thông tấn, H. 2008, tr. 138.

Tháng 2, ngày 7

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư khen đồng bào và cán bộ huyện Mỹ Đức, Hà Đông về thành tích chống hạn, bảo đảm đủ nước tưới cho hơn 9.000 mẫu lúa chiêm và hoa màu.

Người mong đồng bào các nơi học tập gương Mỹ Đức, ra sức khôi mương, đào giếng để đủ nước làm vụ chiêm.

- Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. Chính. tr. Quốc gia, Hà Nội 2011, tập 10, tr.264-265.

Tháng 2, ngày 10

Chủ tịch Hồ Chí Minh và Chính phủ khen thưởng một số địa phương và cá nhân ở Thanh Hoá, Sơn Tây, Hà Đông, Hai Dương, Hồng Quảng (nay là Quảng Ninh), Bắc Ninh, Thái Nguyên có nhiều thành tích trong việc chống hạn.

- Báo Nhân dân, số 709, ngày 10-2-1956.

Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử, Nxb. Chính trị quốc gia, H. 2008, t. 6, tr.229

Tháng 2, ngày 14

Chủ tịch Hồ Chí Minh và Chính phủ khen thưởng những đơn vị bộ đội đã lham gia chống hạn tốt. Đó là: Đại đoàn N, Đại đoàn B, Đại đoàn L, Đại đoàn X, đơn vị Z, đơn vị P, đơn vị H và đơn vị Y.

Báo Nhân dân, số 712, ngày 14-2-1956.

Tháng 2, trước ngày 26

Chủ tịch Hồ Chí Minh và Chính phủ khen thưởng bốn đơn vị có thành tích chống hạn, đó là:

- Đoàn ủy 4 cải cách huyện Anh Sơn (Nghệ An).
- Xã Vinh Sơn (Vĩnh Linh).
- Xã Kim Sơn (huyện Đông Triều, Hồng Quảng).
- Khu Hà Nam gồm ba xã: Nam Hà, Liên Hà, Hồng Thái thuộc huyện Yên Hưng (Hồng Quảng).

Báo Nhân dân, số 724, ngày 26-2-1956.

Tháng 2, ngày 26

Bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh: Tuyệt đối chờ chủ quan khinh địch, bút danh C.B., đăng Báo Nhân dân, số 724. Đây là bài viết về phong trào chống hạn, bổ sung cho bài Phương Tây rét lạnh lạ thường, đăng Báo Nhân dân, ngày 21-2-1956. Người viết: “Hạn hán cũng là một thử thách, chúng ta không nên chủ quan coi thường hạn hán”. Sau khi phê bình một số cán bộ cấp tỉnh, huyện, xã, thôn chưa thật sự quan tâm đến công tác chống hạn, chưa có kế hoạch thiết thực cho công tác này, Người nêu gương phong trào chống hạn ở ba tỉnh Hà Nam, Hà Bắc, Sơn Đông (Trung Quốc) và khuyên chúng ta nên học tập, thi đua.

Báo Nhân dân, số 724, ngày 26-2-1956.

Tháng 2, trong tháng

Chủ tịch Hồ Chí Minh chủ tọa phiên họp Hội đồng Chính phủ. Hội đồng có bàn đến việc chống hạn. Hội đồng ra nghị quyết khen ngợi nhân dân, bộ đội đã cố gắng chống hạn, cứu mạ và hoa màu, quyết định đẩy mạnh công tác chống hạn, kiểm tra và chỉnh đốn việc quản lý và bảo vệ các hệ thống nông giang.

- Chủ tịch Hồ Chí Minh với công tác thủy lợi, Nxb. Nông nghiệp, H.1990, tr.194

Tháng 3, ngày 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Hội nghị liên hoan chiến sĩ thi đua nông nghiệp và đại

biểu các lỗ đối công gương mẫu loạn miền Bắc. Người nói chuyện với hội nghị về nội dung kế hoạch Nhà nước năm 1956 mà trọng tâm là vấn đề nông nghiệp. Người chỉ rõ: "Tăng gia sản xuất phải đi đôi với tiết kiệm. Tiết kiệm phải đi đôi với tăng gia sản xuất"; Động lực chính là thanh niên và bộ đội; Thanh niên và bộ đội phải như đầu tàu của phong trào thi đua trong nông nghiệp"; "Muốn tăng gia sản xuất phải thi đua, phải đấu tranh chống bão lụt, hạn hán..., phải cải tiến kỹ thuật, phải học hỏi và trao đổi kinh nghiệm"...

- Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2011, t.10, tr.279-281.

Tháng 3, ngày 3

Chủ tịch Hồ Chí Minh đặt giải thưởng một lá cờ danh dự cho địa phương đạt thành tích xuất sắc nhất trong cuộc thi đắp đê phòng chống lụt, dự định tổ chức từ ngày 3-3 đến ngày 19-5-1956. Tiêu chuẩn thi đua là:

1. Hoàn thành kế hoạch, bảo đảm thời gian và kỹ thuật.
2. Tăng năng suất, vượt mức kế hoạch đê ra.
3. Hạ giá thành sản phẩm và tiết kiệm nhất.

- Báo Nhân dân số 758, ngày 31-3-1956

Tháng 4, trong tháng

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Hội nghị tổng kết công tác nông, lâm, ngư nghiệp năm 1956.

Nói chuyện tại hội nghị. Người chỉ rõ: "Nghề nông phải đấu tranh chống những tai nạn của thiên nhiên: hạn, lụt, sâu bọ, chim, chuột, dịch, v.v. lại còn phải đấu tranh với các tập quán bảo thủ lạc hậu". Do đó, cán bộ nông lâm "cần chú ý hướng dẫn nông dân làm cỏ bỏ phân, phòng bão, phòng lụt. Đê năm nay đắp chậm, vì tuyên truyền kém, cán bộ chủ quan"; "Về trồng cây có cố gắng, nhưng cũng phải lo bảo vệ rừng, cấm phá rừng. Trong việc này phải khéo vận động nhân dân". Sau khi chỉ ra một số sai lầm, khuyết điểm của cán bộ nông, lâm, Người nhắc nhở: Nông dân phải chú trọng cả việc trồng cây công nghiệp, nuôi cá, trồng rừng.

Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2011, t.10, tr.318-320.

Tháng 6, ngày 9

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư cho đồng bào, bộ đội và cán bộ các tỉnh có đê. Người

nhắc nhở việc giữ đê: Tổ chức phải chặt chẽ, chỉ huy phải vững vàng, dụng cụ phải đầy đủ. Chính phủ sẽ khen thưởng những đơn vị, địa phương và cá nhân nào làm tốt việc giữ đê, phòng lụt.

- Báo Nhân dân, số 826, ngày 10-6-1956

- Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2011, t.10, tr.341

Tháng 6, ngày 12

Bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh: Chiến sĩ đắp đê, bút danh C.B., đăng Báo Nhân dân, số 830. Người nêu gương anh Phan Văn Nghi, 21 tuổi, ở xã Sơn Hà (Hà Tĩnh) có thành tích trong việc đắp đê và đề nghị các cơ quan phụ trách nên phổ biến rộng rãi kinh nghiệm của anh Nghi cho những nơi khác học tập.

- Báo Nhân dân, số 830, ngày 21-6-1956.

Tháng 6, ngày 30

Bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh: Thắng lợi không kiêu, bút danh C.B., đăng báo Nhân dân, số 848. Người nhắc nhở bà con nông dân cần khiêm tốn, chủ quan khi vụ mùa thắng lợi. Cán bộ lãnh đạo "không được chủ quan, phải lãnh đạo thiết thực"; Đơn vị nào có thành tích xuất sắc nhất trong tỉnh thì báo cáo đề nghị Chính phủ khen thưởng để khuyến khích đồng bào nông dân thêm hăng hái thi đua".

- Báo Nhân dân, số 848, ngày 30-6-1956.

NĂM 1957

Khoảng đầu năm

Chủ tịch Hồ Chí Minh về thăm công trường máng số 7, một công trình thủy lợi lớn của tỉnh Hà Đông (nay thuộc tỉnh Hà Tây). Người đã tới thăm và kiểm tra trực tiếp nhiều khâu công việc. Nói chuyện với gần 2.000 cán bộ và dân công trên công trường, Người nói: "Ta có ruộng, phải biến ruộng đó thành thóc gạo. Muốn có thóc gạo phải cấy lúa, muốn lúa tốt phải có đủ nước, nhiều phân, giống tốt. Vì vậy, ta phải làm thủy lợi, phải cố gắng để chủ động trong tưới tiêu".

- Ban Nghiên cứu lịch sử Đảng Hà Sơn Bình: Bác Hồ với cơ sở, nhận dân các dân tộc Tả Sơn Tĩnh, 1980, tr.149.

Tháng 1, ngày 14

Chủ tịch Hồ Chí Minh ra Lời kêu gọi đồng bào nông dân tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm. Trong Lời kêu gọi Người chỉ rõ: "Sang năm mới, sản xuất nông nghiệp vẫn là nhiệm vụ chủ yếu trong kế hoạch nhà nước nhằm tăng cường thêm nữa sản xuất lương thực, thật sự đẩy mạnh việc trồng cây công nghiệp, việc chăn nuôi gia súc; đồng thời coi trọng nghề rừng, nghề cá, nghề muối và những nghề phụ khác". Người kêu gọi bà con nông dân và cán bộ các cấp ra sức thực hiện đầy đủ và kịp thời những công tác: Cấy lúa chiêm và trồng ngô, khoai; Trồng cây công nghiệp, nhất là trồng bông; Phải ra sức chống hạn, chống rét...

- Hồ Chí Minh; *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2011, t.10, tr.474-475.

Tháng 4, ngày 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh ký Sắc lệnh số 013-SL, tặng Huân chương Lao động hạng Nhất cho cán bộ và nhân dân tỉnh Kiến An (nay thuộc thành phố Hải Phòng), là tỉnh có thành tích dẫn đầu toàn miền Bắc về công tác phòng chống thiên tai năm 1956.

Sắc lệnh lưu tại Trung tâm Lưu trữ quốc gia I

Tháng 4, ngày 17

Chiều, Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Hội nghị tổng kết công tác nông lâm năm 1956. Nói chuyện với hội nghị, Người nêu rõ nhiệm vụ quan trọng của ngành nông lâm trong nền kinh tế quốc dân; những khó khăn mà ngành phải quyết tâm vượt qua; những khuyết điểm, yếu kém phải khắc phục; nhắc nhở các đại biểu khi về địa phương công tác phải hết sức chú trọng công tác đáp ứng phòng chống lũ lụt.

- Báo Nhân dân, số 1137, ngày 18-4-1957

Tháng 5, ngày 9

Trong ngày, Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp và nói chuyện thân mật với các chuyên gia thủy lợi Liên Xô đến chào Người trước khi về nước.

- Chủ tịch Hồ Chí Minh với công tác thủy lợi, Nxb. Nông nghiệp, H.1990, tr. 96.

Tháng 5, ngày 30

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm thành phố Hải Phòng. Chiều, tại Nhà hát thành phố Hải

Phòng, Chủ tịch Hồ Chí Minh nói chuyện với hơn 500 đại biểu các tầng lớp nhân dân Hải Phòng. Người căn dặn cán bộ và nhân dân Hải Phòng hết sức chú ý việc đáp ứng, phòng chống lụt; chú ý làm tốt công tác bình dân học vụ và xóa nạn mù chữ; chú ý để phòng bệnh cúm, bảo vệ sức khỏe nhân dân, v.v..

Báo Nhân dân, số 1180, ngày 1-6-1957.

- Hồ Chí Minh; *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2011, t. 10, tr. 563-576.

Tháng 5, cuối tháng

Chủ tịch Hồ Chí Minh chủ trì phiên họp Hội đồng Chính phủ. Hội đồng nghe báo cáo của Bộ Thủy lợi về tình hình mùa màng, đề điều. Người chỉ thị cho các địa phương phấn đấu hoàn thành nhanh gọn việc thu hoạch vụ chiêm, chú trọng việc bảo vệ các công trình thủy lợi trong mùa mưa bão.

- Biên bản Hội đồng Chính phủ, lưu tại Trung tâm Lưu trữ quốc gia I.

Tháng 6, ngày 10

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư cho đồng bào, bộ đội và cán bộ về việc phòng và chống lụt, bão. Người viết: "Trong mùa mưa công việc giữ đê, phòng lụt, chống lụt, phòng bão, chống bão là nhiệm vụ cực kỳ quan trọng... Chúng ta phải chuẩn bị sẵn sàng đối phó với mọi tình thế". Người kêu gọi: Đồng bào phải đoàn kết nhất trí, quyết tâm vượt khó khăn giúp đỡ nhau chiến thắng thiên tai; cán bộ các cấp phải nhận rõ trách nhiệm, có kế hoạch thiết thực và đầy đủ; bộ đội phải tranh thủ thời gian giúp đỡ nhân dân; nông hội và thanh niên phải xung phong làm gương mẫu; khi bão lụt, thì việc chống bão chống lụt phải đặt lên trên hết.

- Báo Nhân dân, số 1192, ngày 12-6-1957; số 1193, ngày 14-6-1957.

Hồ Chí Minh; *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2011, t.10, tr.596-597.

Tháng 6, ngày 13

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm tỉnh Thanh Hóa. Nói chuyện với gần 4.000 đại biểu cán bộ và các tầng lớp nhân dân trong buổi họp mặt đón chào Người, về nhiệm vụ của cán bộ và nhân dân Thanh Hóa, Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ phải: "đoàn kết lương giáo, đoàn kết dân

lộc Kinh và thiêu số, đoàn kết Nam - Bắc, đoàn kết quân dân, đoàn kết Việt - Hoa", Phải làm tốt công tác sửa sai. Phải chú ý phát triển sản xuất. Phải chú ý làm tốt các công tác giữ vệ phòng lụt, vệ sinh phòng bệnh, bình dân học vụ và xây dựng, phát triển các thuần phong mỹ tục.

Ban Nghiên cứu lịch sử Đảng tỉnh Thanh Hóa: Thanh Hóa khác sau lời Bác, tr.35-48.

Tháng 6, ngày 15

Chủ tịch Hồ Chí Minh tham Quân khu 4 và nói chuyện với đại biểu các đơn vị quân đội trong quân khu. Sau khi biểu dương thành tích về sẵn sàng chiến đấu bảo vệ Tổ quốc, cố gắng học tập và công tác, giúp nhân dân trong công tác sửa sai và phòng chống thiên tai, Người nhắc nhở cán bộ và chiến sĩ phải sửa chữa các khuyết điểm: Tinh thần cảnh giác chưa đầy đủ; một số cán bộ, chiến sĩ còn có biểu hiện công thần, suy bị ghen tị; một số quan niệm chưa đúng về phân công lao động; ý thức kỷ luật quân đội có lúc biểu hiện chưa nghiêm.

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm tỉnh Hà Tĩnh. Trong buổi nói chuyện với đại biểu cán bộ, đảng viên các cơ quan và đoàn thể trong tỉnh, Người biểu dương hai gương tốt của tỉnh Hà Tĩnh là đồng chí Bí thư chi bộ Kỳ Hải dũng cảm trong chống lũ lụt và nữ đồng chí Thiện gương mẫu trong công tác xây dựng tổ chức công vùng đồng bào theo đạo Thiên chúa. Kết thúc buổi nói chuyện, Người nhắc nhở cán bộ và nhân dân Hà Tĩnh phải thực hiện tốt các nhiệm vụ: Thực hiện đoàn kết; chú ý phòng chống thiên tai, phát triển sản xuất toàn diện; đề cao ý thức bảo vệ lợi ích của Nhà nước, làm tốt nghĩa vụ thuế và trả nợ Nhà nước; làm tốt công tác bình dân học vụ.

- Ban Nghiên cứu lịch sử Đảng Tỉnh ủy Nghệ Tĩnh: Bác Hồ với quê hương Nghệ Tĩnh, 1977, tr.59-69, 70-76.

Tháng 6, ngày 27 và 28

Chủ tịch Hồ Chí Minh chủ trì phiên họp Hội đồng Chính phủ để thảo luận và thông qua quyết toán ngân sách nhà nước năm 1956, dự toán ngân sách năm 1957 và nghe Bộ Thủy lợi báo cáo về công tác đắp đê phòng chống lụt bão.

- Biên bản Hội đồng Chính phủ lưu tại Trung tâm Lưu trữ quốc gia I.

- Báo Nhân dân, số 1210, ngày 1-7-1957.

Tháng 9, ngày 5

Sáng, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm đê Mai Lâm (nay thuộc xã Mai Lâm, huyện

Đông Anh, ngoại thành Hà Nội) và đồng bào vùng bị lụt ở Bắc Ninh. Người đi bộ xem xét suốt quãng đê mới đắp. Thay mặt Đảng và Chính phủ, Người khen ngợi bộ đội, cán bộ và dân công đã cố gắng hàn đê vỡ và khuyên anh chị em dân công tiếp tục làm cho tốt. Người tặng công trường đê 10 huy hiệu của Người để làm giải thưởng thi đua.

Sau đó, Người thăm một số gia đình ở thôn Du Lâm Nội thuộc xã Mai Lâm. Rồi đến Mai Lâm, Chủ tịch Hồ Chí Minh đi thăm những cánh đồng dọc đường số 1 từ Cầu Đường lên Bắc Ninh. Người đã nghe đồng chí Bí thư Tỉnh ủy Bắc Ninh báo cáo tình hình và tham Hội nghị kiểm điểm công tác sửa sai của tỉnh đang họp. Sau đó, Người nói chuyện với cán bộ, đại biểu các tầng lớp nhân dân thị xã Bắc Ninh và mấy xã xung quanh. Người nhấn mạnh: Đảng và Chính phủ là đầy tớ của dân, luôn luôn lo lắng đến đời sống của dân. Khi được tin đê vỡ, Đảng và Chính phủ tập trung mọi khả năng, mọi lực lượng để hàn gắn bằng được quãng đê này.

Báo Nhân dân, số 1275, ngày 5-9-1957; số 1276, ngày 6-9-1957.

- Ty Văn hóa Hà Bắc: Bác Hồ với Hà Bắc, 1974, tr.174.

Tháng 9, ngày 12

Sáng, Chủ tịch Hồ Chí Minh dự buổi bế mạc Hội nghị tổng kết công tác vụ chiêm năm 1957. Nói chuyện với hội nghị, Người chỉ ra những công việc cần làm để hoàn thành tốt vụ mùa năm 1957. Yêu cầu các ngành, các cấp phải đặc biệt chú trọng chỉ đạo công tác chống hạn, phòng lũ lụt và quan tâm nhiều hơn nữa đến vùng đồng bào thiếu số.

Báo Nhân dân, số 1283, ngày 13-9-1957.

Tháng 10, ngày 4

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm vùng mỏ và tỉnh Quảng Ninh. Người dành nhiều thời gian nói rõ những công việc đồng bào các dân tộc Quảng Ninh cần làm. Công nhân phải làm ra nhiều than cho Tổ quốc. Bà con nông dân phải chú trọng phòng chống bão lụt, hạn hán và ra sức chăm bón mùa màng. Bộ đội phải tập luyện tốt để bảo vệ Tổ quốc. Đồng bào người Hoa, bà con tiểu thương phải đoàn kết chặt chẽ để xây dựng quê hương. Tổ chức đảng, chính quyền, công đoàn, đoàn thanh niên cần được củng cố vững chắc.

- Báo Nhân dân, số 1312, ngày 12-10-1957.

- Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2011, t. 11, tr. 107-117.

Tháng 12, ngày 25

Bài viết *Không (hề) phải mới được!* bút danh T.L của Chủ tịch Hồ Chí Minh đăng Báo Nhân dân, số 1386. Người lên án nhà cầm quyền miền Nam Việt Nam ngoan cố phá hoại Hiệp định Giơnevơ 1954 về Đông Dương, ngăn cản việc trao đổi thư từ, điện tín của đồng bào hai miền Nam Bắc, từ chối đề nghị của Hội Chữ thập đỏ nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa về việc giúp đỡ đồng bào miền Nam bị bao lụt. Người khẳng định đó là hành động vô nhân đạo sẽ bị dư luận trong và ngoài nước lên án.

Báo Nhân dân, số 1386, ngày 25-12-1957

Tháng 12, ngày 31

Chủ tịch Hồ Chí Minh chủ tọa phiên họp cuối năm của Hội đồng Chính phủ để bàn về việc: Tổng kết kế hoạch 3 năm khôi phục kinh tế; xây dựng kế hoạch năm 1958 và kế hoạch 5 năm (1958-1960); điều chỉnh tổng dự toán ngân sách nhà nước năm 1957 và dự án tổng dự toán ngân sách năm 1958; vấn đề ngân sách cấp xã; tình hình sản xuất nông nghiệp và công tác chống hạn.

Khi bàn về công tác chống hạn, Người yêu cầu: phải động viên lực lượng trên xuống dưới. Ngoài những vị trong Chính phủ cần làm việc lập kế hoạch, những người khác, từ Chủ tịch trở xuống có thể xuống xã. Bây giờ ta phải quyết tâm chống hạn, phải tăng cường tổ chức lãnh đạo chống hạn.

Về công tác trước mắt, Người nói: “Cần chú ý mấy việc sau đây: chống hạn, chống rét. Tết năm ngoài có nhiều lệch lạc, đồng bào nông thôn bỏ sản xuất để hội hè, giết trâu bò, ăn uống, cờ bạc. Tết năm nay sắp đến, Bộ Văn hóa phải chú ý ngăn ngừa trước”.

- Báo Nhân dân, số 1396, ngày 4-1-1958.

Biên bản họp Hội đồng Chính phủ, ngày 31-12-1957, lưu tại Trung tâm Lưu trữ quốc gia I.

NĂM 1958**Tháng 1, ngày 5**

Chủ tịch Hồ Chí Minh về thăm tỉnh Hưng Yên đang chống hạn.

Sau khi nghe cán bộ khu và tỉnh báo cáo tình hình, Người đến dự Hội nghị chống hạn của tỉnh với sự tham gia của hơn 1.600 cán bộ các cơ quan đảng, chính quyền, các đoàn thể nhân dân của 157 xã, 9 huyện và thị xã Hưng Yên. Nói chuyện với hội nghị, Người biểu dương những cố gắng của nhiều địa phương, khuyến khích nhân dân và cán bộ đoàn kết giúp đỡ lẫn nhau, phát huy truyền thống tốt đẹp của tỉnh trong kháng chiến cũng như trong chống hạn và cần dân: “Trong việc chống hạn, phải tự lực cánh sinh, chờ hoàn toàn ỷ lại vào Chính phủ, chờ ỷ lại vào máy bơm nước, chờ ngồi không mà chờ trời”. “Việc chống hạn là một chiến dịch, cho nên phải có thưởng, có phạt”...

Người trao cờ luân lưu theo bốn chữ CHỐNG HẠN KHÁ NHẤT cho tỉnh Hưng Yên và năm Huân chương Lao động cùng một số huy hiệu của Người để tặng cho những đơn vị và cá nhân có thành tích trong phong trào chống hạn.

Khi đi thăm đồng bào đang vét ngôi Triều Dương, Người đã nắm bàn tay ấm bần của một cụ 82 tuổi mà nói: “Tôi cảm ơn Cụ đã làm gương cho con cháu”, rồi quay sang cán bộ dân: “Các cụ tham gia chống hạn để khuyến khích con cháu như thế là rất tốt, nhưng chờ để các cụ làm qua sức”.

Chiều, Người về thăm đồng bào một số xã ở huyện Tiên Lữ (nay thuộc huyện Phù Tiên), đi bộ ra tận cánh đồng để thăm hỏi và động viên bà con nông dân đang đào mương chống hạn.

- Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia, H. 2011, t. 11, tr. 219-220.

- Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử, Nxb. Chính trị quốc gia, H. 2009, t. 7, tr. 3.

Tháng 1, ngày 11

Bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh: *Nông dân Trung Quốc chống hạn, ký bút danh Trần Lực, đăng báo Nhân dân, số 1403, giới thiệu những kinh nghiệm chống hạn của nông dân Trung Quốc. Bài báo kết luận: “Chúng ta đoàn kết nhất trí và quyết tâm, thì công việc chống hạn của ta nhất định cũng thắng lợi”.*

- Báo Nhân dân, số 1403, ngày 11-1-1958 và số 1404, ngày 12-1-1958.

Tháng 1, ngày 12

Sáng, Chủ tịch Hồ Chí Minh tham dự Hội nghị chống hạn, đẩy mạnh sản xuất của tỉnh

Hà Đông, Nói chuyện về quyết tâm chống hạn với 3.000 cán bộ từ lính đến xã về dự. Người chỉ rõ các nguyên nhân tình Hà Đông đến nay chống hạn còn kém. Trước hết là vì còn tư tưởng bi quan, sợ khó, ỷ lại vào máy bơm, một số người chỉ thấy lợi ích trước mắt, lợi ích của cá nhân mà không thấy lợi ích lâu dài, lợi ích của tập thể. Người góp một số ý kiến cụ thể với Hà Đông trong việc tổ chức chống hạn và tin tưởng rằng: "Làm tốt những việc nói trên, khắc phục khuyết điểm, phát huy ưu điểm và truyền thống sẵn có, giúp đỡ nhau đoàn kết thì đưa thì chống hạn nhất định thắng lợi".

8 giờ 25, Người đến xã Đại Thanh, huyện Thường Tín⁽¹⁾ và cùng bà con nông dân tát nước chống hạn trên cánh đồng Quai Chảo.

Cùng ngày, Chủ tịch Hồ Chí Minh về thăm nhân dân xã Mê Trì, huyện Từ Liêm (Hà Nội). Người đi xem giếng chống hạn ở cánh đồng Cửa Miếu. Nói chuyện với cán bộ, nhân dân tại Hội nghị chống hạn của xã, Người nhấn mạnh: Muốn chống hạn được tốt, cần phải chống những tư tưởng lệch lạc, phải đoàn kết giúp đỡ nhau, trong thi đua, thưởng phạt phải phân minh. Người tặng Hội nghị một số Huy hiệu của Người để làm giải thưởng thi đua.

- Tỉnh ủy Hà Sơn Bình: *Bác Hồ với Hà Sơn Bình*, 1990, tr. 141-142.

- Hồ Chí Minh: *Toán tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2001, t. 11, tr.227-234.

Tháng 1, ngày 14

Chủ tịch Hồ Chí Minh về thăm nhân dân tỉnh Hà Nam đang chống hạn. Tại Hội nghị chống hạn của tỉnh, Người trao cờ luân lưu theo bốn chữ CHỐNG HẠN KHÁ NHẤT cho huyện Bình Lục, sau đó, Người đi thăm đập Cát Tường xã Văn Tường (Bình Lục). Trên đường về, vào thăm trại thương binh, Người khen ngợi anh em đã cố gắng tham gia cùng đồng bào chống hạn và căn dặn mọi người luôn nêu cao gương đoàn kết, giữ vững ý thức tổ chức kỷ luật.

- Báo Nhân dân, số 1407, ngày 15-1-1958.

- Ban Nghiên cứu lịch sử Đảng Nam Hà: *Nam Hà làm theo lời Bác*, 1975, tr. 43-45.

- Tài liệu lưu trữ của Bảo tàng Hồ Chí Minh.

(2)- Nay thuộc Hà Nội.

Tháng 1, ngày 19

Trên đường đi công tác, Chủ tịch Hồ Chí Minh ghé thăm công trình thủy lợi Máng số 7 của Hà Đông⁽²⁾. 9 giờ, Người đến xem đoạn mương cống Hà Nam Rừng bên tuyến đường quốc lộ số 6 thuộc thôn Ngọc Giả (xã Ngọc Hòa, Chương Mỹ). Nói chuyện với cán bộ, dân công trên công trường, Người khen công trường có nhiều cố gắng và căn dặn phải hoàn thành tốt công trình để sớm đưa nước về chống hạn.

- Tỉnh ủy Hà Sơn Bình: *Bác Hồ với Hà Sơn Bình*, 1990, tr. 139-140.

- Bác Hồ với Hà Tây, Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh Hà Tây, 2006, tr. 60.

Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử, Nxb. Chính trị quốc gia, H. 2009, t. 7, tr. 14.

Tháng 1, ngày 26

Sáng, Chủ tịch Hồ Chí Minh về thăm nhân dân xã Hùng Sơn (nay là xã Uy Nỗ), huyện Đông Anh (ngoại thành Hà Nội) là nơi có phong trào chống hạn khá. Người đi xem các kiểu giếng đang đào, các dụng cụ dùng để tát nước chống hạn của bà con. Trước khi ra về, Người nhắc nhở cán bộ địa phương phải nêu cao quyết tâm, học hỏi kinh nghiệm tổ chức và lãnh đạo để chống hạn có kết quả.

Cùng ngày, Người đến thăm các đồng chí chuyên gia thủy lợi Trung Quốc giúp bà con nông dân Vĩnh Phúc đào giếng chống hạn.

Chủ tịch Hồ Chí Minh với Thủ đô Hà Nội, Sở Văn hoá - Thông tin Hà Nội, 1985, tr. 30.

- Bác Hồ với Vĩnh Phúc, Ty Văn hoá Vĩnh Phúc xuất bản, 1975, tr. 91-92.

- Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử, Nxb. Chính trị quốc gia, H. 2009, t. 7, tr. 18-19.

Tháng 3, ngày 2

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm tỉnh Thái Nguyên. Người tới thăm trạm bơm nước xã Lữ Yên (Yên Thịnh, Phú Bình) nơi đang chạy thử máy bơm tự động chạy bằng sức nước do Trung Quốc giúp đỡ.

Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2009, t.7, tr.52

(3) - Đây là lần thứ hai Người tới thăm công trình này, lần thứ nhất vào đầu năm 1957.

Tháng 4, ngày 16 đến ngày 29

Chủ tịch Hồ Chí Minh tham dự kỳ họp thứ 8 của Quốc hội khoá I. Tại kỳ họp này Quốc hội đã quyết định tách Bộ Thủy lợi và Kiến trúc làm hai bộ: Bộ Thủy lợi và Bộ Kiến trúc.

- Chủ tịch Hồ Chí Minh với công tác thủy lợi, NXB Nông nghiệp, H.1990, tr.199

Tháng 5, ngày 23

Chủ tịch Hồ Chí Minh tới thăm và nói chuyện với Đại hội liên hoan chiến sĩ thi đua nông nghiệp toàn quốc lần thứ III. Người nhắc nhở các đại biểu cần vận động bà con nông dân tổ chức nhau lại để đẩy mạnh tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm. Muốn sản xuất tốt phải chú ý các khâu liên hoàn “nhất nước, nhì phân, tam cần và tứ là cải tiến kỹ thuật”, và giới thiệu một số kinh nghiệm tốt của các nước Trung Quốc, Liên Xô. Người có nhắc tới công tác thủy nông và cần dẫn các nơi làm tốt công tác này, chú trọng liễu thủy nông, liên dẫn lên trung thủy nông và đại thủy nông.

- Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, NXB. Chính trị quốc gia, H.2011, t.11, tr.414-41/

Tháng 6, ngày 30

Bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh: Kinh nghiệm huyện Lai Pin, ký bút danh T.L., đăng Báo Nhân dân, số 1570, giới thiệu phong trào làm thủy lợi của huyện Lai Pin (tức Lai Tân, thuộc Quảng Tây, Trung Quốc) và rút ra những bài học kinh nghiệm để nhân dân ta vận dụng.

- Báo Nhân dân, số 1570, ngày 30-6-1958.

Tháng 7, ngày 3

Chủ tịch Hồ Chí Minh về thăm đồng bào và cán bộ tỉnh Hưng Yên. Người về thăm xã Vạn Xuân là xã nhờ đào giếng mạch mà có đủ nước cấy vùi cấy được vụ chiêm.

Trong ngày, bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh: Làm thật nhiều thủy nông nhỏ mới thật sự chống được hạn, ký bút danh Trần Lực, đăng Báo Nhân dân, số 1573, tác giả dẫn lại những kinh nghiệm làm công tác thủy lợi có hiệu quả của tỉnh Hà Nam (Trung Quốc) và kết quả của công tác phát triển tiểu thủy nông và tăng gia sản xuất của một số tỉnh như Giang Tây, Thiên Tân, Quảng Đông.

Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, NXB. Chính trị quốc gia, H.2011, t.11, tr.489-493.

- Báo Nhân dân, số 1573, ngày 3-7-1958.

Tháng 7, ngày 8

Chủ tịch Hồ Chí Minh đi thăm tỉnh Sơn Tây⁽¹⁾. Sáng sớm, Người tới làng Cổ Đô, xã Tân Lập, huyện Quảng Oai⁽²⁾. Vừa tới nơi, Người ra ngay cánh đồng Miêu thăm đồng bào đang bắt sâu cứu mạ. Sau đó, Người đi xem xét hai kè Cổ Đô và Vũ Chu. Trên đường về thị xã, Chủ tịch ghé thăm hơn 2000 cán bộ, bộ đội, nhân dân đang thực tập chống lụt ở hai quảng dè Cam Thượng và Viên Sơn. Người đặc biệt biểu dương các cụ phụ lão thị xã Sơn Tây, không quản ngại tuổi già, vẫn hăng hái tham gia thực tập cùng con cháu và căn dặn: “Muốn thắng được giặc lụt phải lấy phòng là chính, phải đắp đê cho chắc và phải canh phòng cẩn thận...”

- Tỉnh ủy Hà Sơn Bình: *Bắc Hồ với Hà Sơn Bình*, 1990, tr.145.

- Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, NXB. Chính trị quốc gia, H.2011, t.11, tr.498-500.

Tháng 7, ngày 20

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm và nói chuyện với đồng bào, cán bộ tỉnh Phú Thọ, thăm nhân dân thực tập hộ đê chống lụt.

- Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy Vĩnh Phú: *Vĩnh Phú những lần đón Bác*, 1990, tr.38-48.

- Chủ tịch Hồ Chí Minh với công tác thủy lợi, NXB. Nông nghiệp, H.1990, tr.201.

Tháng 7, cuối tháng

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự Hội nghị chống lụt gồm các vị trong Ban chỉ huy chống lụt Trung ương và các ông chủ tịch khu và tỉnh. Người nhắc nhở các khu, tỉnh không được chủ quan, phải thấy hết tầm quan trọng về chính trị và kinh tế của công tác phòng lụt, chống lụt; cần kết hợp tốt giữa sản xuất và phòng chống lũ lụt, phải biến quyết tâm của lãnh đạo thành quyết tâm của đảng viên, đoàn viên và đông đảo nhân dân, thi đua vượt khó giữ vững đê điều, giành vụ mùa thắng lợi.

- Báo Nhân dân, số 1604, ngày 3-8-1958.

Tháng 9, ngày 5

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự họp Bộ Chính trị bàn về công tác tổ chức của Đảng, Chính

(1) - Nay thuộc Lào Nôi

(2) - Nay thuộc huyện Ba Vì, Hà Nội.

phủ và công tác thủy lợi. Về thủy lợi, Người lưu ý phải chuẩn bị tốt một kế hoạch lâu dài tu bổ để điều chỉnh “nước đến chân mới nhảy” không nên lý luận suông, phải chú trọng ý kiến của quần chúng và phải có kế hoạch cho từng năm.

Biên bản Hội nghị Bộ Chính trị, lưu tại Cục Lưu trữ Trung ương Đảng, phòng Ban Chấp hành Trung ương, khóa II.

- Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử, Nxb. Chính trị quốc gia, H. 2009, t. 7, tr. 137.

Tháng 9, ngày 7

Sáng, Chủ tịch Hồ Chí Minh đi thăm công trình thủy nông Gia Thượng, xã Ngọc Thụy, quận 8 (huyện Gia Lâm), ngoại thành Hà Nội.

- Báo Nhân dân, số 1639, ngày 8-9-1958.

Tháng 9, ngày 15

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi tặng huy hiệu của Người cho: Cụ Đỗ Văn Khẩu và hai cháu của cụ là Đỗ Văn Mùi và Đỗ Văn Đoàn (thôn Phi Liệt, xã Liên Nghĩa, huyện Văn Giang, Hưng Yên), đã nêu gương dũng cảm quên mình chống lụt cứu nhân dân.

- Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử, Nxb. Chính trị quốc gia, H. 2009, t. 7, tr. 138.

Tháng 9, ngày 20

Chủ tịch Hồ Chí Minh về thăm Công trường thủy lợi Bắc - Hưng - Hải. Nói chuyện với cán bộ và dân công. Người cho rằng đây là “một chiến dịch chống giặc hạn”, cho nên dân công phải được giáo dục, tổ chức, lãnh đạo tốt...; cán bộ lãnh đạo và cán bộ các ngành phải thông tư tưởng, phải có quyết tâm khắc phục khó khăn, phải đồng cam cộng khổ, biết khuyến khích và giúp đỡ nhân dân phát huy sáng kiến, cải tiến kỹ thuật, nâng cao năng suất. Người mong mọi người đoàn kết chặt chẽ. Đoàn kết giữa cán bộ với cán bộ, giữa cán bộ với dân công, giữa dân công với dân công, giữa cán bộ và dân công với đồng bào địa phương.

- Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia, H. 2011, t. 11, tr. 529.

- Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử, Nxb. Chính trị quốc gia, H. 2009, t. 7, tr. 141.

Tháng 10, trước ngày 18

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm một số công trường thủy lợi loại vừa ở Bắc Ninh và lần

thứ hai đến Công trường thủy lợi lớn Bắc - Hưng - Hải. Người đi bộ dọc theo con kênh đang đào luộc hai huyện Gia Lương, Thuận Thành (Bắc Ninh), đến lặn lội thăm hỏi dân công đang lao động.

Tối công sông Đình Dù, nơi tập trung đông đảo cán bộ và dân công hai tỉnh Bắc Ninh và Hưng Yên, Người nói chuyện và khen ngợi những đơn vị, cá nhân có thành tích thi đua; cảm ơn các cu và đồng bào địa phương đã tận tình giúp đỡ nơi ăn, chốn ở, lại luôn luôn đến thăm hỏi động viên dân công và căn dặn mọi người phải tổ chức lao động cho tốt, phải thi đua và học hỏi kinh nghiệm lẫn nhau. Sau đó, Người thưởng huy hiệu cho các đơn vị và cá nhân có thành tích và gửi lại một số huy hiệu dành cho đợt sơ kết thi đua cuối tháng.

Tại công trường thủy lợi Bắc - Hưng - Hải, mặc dù trời mưa nặng hạt, đường lầy lội, Chủ tịch vẫn đến thăm anh chị em dân công đang đào kênh dẫn phía ngoài cống Xuân Quan. Nói chuyện với ngót ba vạn dân công, công nhân, cán bộ trên công trường qua loa phỏng thanh, Người nhấn mạnh: “Việc xây dựng công trường đại thủy lợi Bắc - Hưng - Hải là một chiến dịch. Trong chiến dịch này, ta phải có tinh thần quyết chiến quyết thắng. Các đảng viên, đoàn viên, thanh niên, công nhân, cán bộ phải làm gương mẫu. Phải cố gắng làm thế nào đảm bảo có đủ nước cho vụ chiêm sắp tới được thắng lợi, đem lại no ấm cho đồng bào”.

Báo Nhân dân, số 1679, ngày 18-10-1958.

- Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử, Nxb. Chính trị quốc gia, H. 2009, t. 7, tr. 138.

Tháng 11, ngày 26

Bài viết 10...15...20..., ký bút danh T.L của Chủ tịch Hồ Chí Minh đăng trên báo Nhân dân, số 1718, nêu những yếu tố cần thiết để bảo đảm thành công trong sản xuất nói chung, trong vụ đông - xuân năm nay nói riêng. Đó là: “Đặt mức 10 phần, phải có biện pháp 15 phần và phải cố gắng 20 phần”.

- Báo Nhân dân, số 1718, ngày 26-11-1958.

Tháng 12, ngày 11

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự họp Bộ Chính trị nghe báo cáo về công tác thủy lợi và ý kiến của đoàn chuyên gia Trung Quốc. Sau khi nghe báo cáo, Người đề nghị nên nhờ

chuyên gia Trung Quốc giúp đỡ kinh nghiệm, việc trị thủy sông Hồng nên phối hợp với bạn (Trung Quốc); cần có kế hoạch chống úng cho vùng Hà Nam, Nam Định.

- *Biên bản Hội nghị Bộ Chính trị*, lưu tại Cục Lưu trữ Trung ương Đảng, phòng Ban Chấp hành Trung ương, khóa II.

Hồ Chí Minh - *Biên niên tiểu sử*, Nxb. Chính trị quốc gia, H. 2009, t. 7, tr. 155-156.

Tháng 12, ngày 15

Chủ tịch Hồ Chí Minh về thăm Công trường thủy lợi Thụy Phương ở ngoại thành Hà Nội. Người đi xem cống Liên Mạc và đến tận nơi thăm anh em bộ đội, dân công đang đào kênh dẫn nước vào sông Nhuệ. Người căn dặn mọi người phải thi đua với nhau, giúp nhau hoàn thành nhiệm vụ.

Rời công trường, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm Trung đoàn 254 bảo vệ Thủ đô và dân quân thôn Hoàng (xã Cổ Nhuế, huyện Từ Liêm, Hà Nội) đang đắp mương trung thủy nông ở xứ Cầu Điều. Người yêu cầu các lực lượng vũ trang cần luyện tập quân sự cho tốt để sẵn sàng chiến đấu bảo vệ Tổ quốc, nhưng cũng cần phải tham gia lao động giúp đỡ nhân dân làm thủy lợi để phát triển sản xuất thì nhân dân và bộ đội đều được ấm no.

- Báo Nhân dân, số 1740, ngày 10-12-1950.

Thành ủy Hà Nội - Ban Tuyên giáo: *Chủ tịch Hồ Chí Minh với Thủ đô Hà Nội - Biên niên sự kiện (1945-1969)*, Nxb. Hà Nội, 2000, tr. 188-189.

Tháng 12, ngày 25

Chủ tịch Hồ Chí Minh về thăm Công trường thủy lợi Bắc - Hưng - Hải lần thứ ba. Người lên tận nơi đổ bê tông móng cống Xuân Quan thăm hỏi mọi người. Người khen anh em công nhân có nhiều tiến bộ và nhắc nhở cần cố gắng hơn nữa, phát huy nhiều sáng kiến, bảo đảm chất lượng công trình, đồng thời đẩy mạnh việc chống lãng phí, tham ô.

- Hồ Chí Minh - *Biên niên tiểu sử*, Nxb. Chính trị quốc gia, H. 2009, t. 7, tr. 186.

Tháng 12, ngày 26

Sáng, Chủ tịch Hồ Chí Minh dự họp Bộ Chính trị bàn về công tác thủy lợi và kế hoạch thủy lợi ba năm lợi, Người đề nghị Ban Bí thư xem xét lại một lần nữa Nghị quyết trước khi Bộ

Chính trị thông qua và nhắc nhở "chú ý kiên toàn tổ chức để làm tốt, khôi lãng phí".

- *Biên bản Hội nghị Bộ Chính trị*, lưu tại Cục Lưu trữ Trung ương Đảng, phòng Ban Chấp hành Trung ương, khóa II.

- Hồ Chí Minh - *Biên niên tiểu sử*, Nxb. Chính trị quốc gia, H. 2009, t. 7, tr. 192.

Tháng 12, cuối tháng

Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng huyện Đông Anh, Hà Nội lá cờ huyện chống hạn khá nhất.

- Chủ tịch Hồ Chí Minh với công tác thủy lợi, Nxb. Nông nghiệp, 11/1990, tr. 202.

Trong năm

Chủ tịch Hồ Chí Minh đi thăm công Chèm.

- Báo làng Hồ Chí Minh; *Chuyện kể của những người giúp việc Bác Hồ*, Nxb. Thông tấn, Hà Nội, 2003, tr. 133.

NĂM 1959

Tháng 1, ngày 10

Trong ngày, Chủ tịch Hồ Chí Minh tới thăm Hội nghị tổng kết công tác thủy lợi toàn miền Bắc. Người chỉ rõ khuyết điểm lớn nhất của cán bộ thủy lợi trong mấy năm qua là "thiếu chí khí làm chủ nước nhà, thiếu tinh thần trách nhiệm", do đó đã làm thiệt hại tiền bạc của Nhà nước, công sức của nhân dân. Người yêu cầu: "Cán bộ phải đi đúng đường lối quần chúng, tất cả mọi việc đều lấy chính trị làm đầu. Cần thực hiện đúng phương châm của Đảng và Chính phủ: giữ nước là chính, thủy lợi hạng nhỏ là chính và nhân dân tự làm là chính". "Cán bộ hãy cùng nhân dân 'vắt đất ra nước, thay trời làm mưa, quyết tâm đảm bảo có đủ nước cho vụ Đông - Xuân'".

- Hồ Chí Minh: *Toán tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, H. 2011, t. 2, tr. 13-14.

- Hồ Chí Minh - *Biên niên tiểu sử*, Nxb. Chính trị quốc gia, H. 2009, t. 7, tr. 205.

Tháng 2, ngày 20

Chủ tịch Hồ Chí Minh đi thăm Công trường thủy lợi Bắc - Hưng - Hải. Đến cổng Xuân Quan, Người xem xét từng hạng mục công trình và nghe Ban chỉ huy công trình báo cáo về tình hình thi công.

Báo Nhân dân, số 1805, ngày 22-2-1959.

- Chủ tịch Hồ Chí Minh với Thủ đô Hà Nội. Sở Văn hóa - Thông tin, Hà Nội, 1985, tr. 36-37.

- Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử, Nxb. Chính trị quốc gia, 11/2009, t. 7, tr.205.

Tháng 3, ngày 15

Chủ tịch Hồ Chí Minh về thăm tỉnh Nam Định. Nói chuyện với cán bộ và nhân dân trong tỉnh. Người khen Nam Định đã cố gắng chống hạn và phê bình Nam Định diện bị hạn vẫn còn rộng ảnh hưởng tới thu hoạch. Người yêu cầu phải tập trung lực lượng, tìm mọi cách chống hạn và trong lúc chống hạn, phòng hạn, phải có kế hoạch phòng ứng. “Muốn làm tròn nhiệm vụ ấy phải chống tư tưởng bảo thủ, tư tưởng mệt mỏi, tư tưởng ỷ lại, tức là phải quyết tâm, quyết tâm và quyết tâm nữa, quyết tâm mãi làm cho đến thắng lợi”.

Cùng ngày, Người về thăm và nói chuyện với đại biểu cán bộ và nhân dân tỉnh Ninh Bình. Về công tác phòng chống hạn của Ninh Bình, Người nhắc nhở cần biến quyết tâm của cán bộ thành quyết tâm của nhân dân, đoàn kết giúp đỡ lẫn nhau giữa các xóm, các xã, các huyện, các tỉnh; đảng viên, đoàn viên phải gương mẫu, hợp tác xã và tổ đổi công cũng phải gương mẫu, giúp đỡ những người còn làm ăn riêng lẻ.

Ban Nghiên cứu lịch sử Đảng Nam Hà: *Nam Hà làm theo lời Bác*, Nam Hà, 1975, tr. 57-58.

- *Lịch sử Đảng bộ tỉnh Ninh Bình*, Nxb. Ninh Bình, 1989, tr. 52.

- Hồ Chí Minh: *Toán tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, 11/2011, t.12, tr.125-126, 129-130

Tháng 4, ngày 1

Trên đường đi thăm Hải Phòng về, Chủ tịch Hồ Chí Minh tới Hải Dương, gặp các đại biểu Ủy ban nhân dân các cấp và tỉnh ủy Hải Dương. Người khen ngợi thành tích của đồng bào và cán bộ Hải Dương trong sản xuất nông nghiệp, hợp tác đổi công và nhắc nhở:

Phải tổ chức lao động cho tốt để nâng cao năng suất.

- Cùng cố các tổ đổi công.

- Hết sức chú trọng công tác phòng chống lụt bão bảo vệ đồ đạc.

- Báo Nhân dân, số 1847, ngày 5-4-1959.

- Chủ tịch Hồ Chí Minh với Đảng bộ và nhân dân Hải Phòng, Nxb. Hải Phòng, 1985, tr. 167-168.

Tháng 4, ngày 17

Tối, Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp tục dự Hội nghị Trung ương Đảng lần thứ 16. Sau khi nghe các địa phương báo cáo về phong trào hợp tác hoá, Người căn dặn lãnh đạo các địa phương phải chú ý đến công tác đề điều thủy lợi, quan tâm đến xây dựng trường học, tạo điều kiện cho các cháu học tập. Người đặc biệt nhấn mạnh tới việc trồng cây gây rừng: “Nếu mỗi nhân khẩu trồng 5 cây, có làm được không?, bộ đội ở Hòn Gai mỗi người trồng 10 cây thông, phải trồng xoan... để trong 5 năm nữa có thể thay đổi nhà cho nhân dân. Các địa phương nên chú ý làm việc đó”.

- *Biên bản Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương*, lưu tại Cục Lưu trữ Trung ương Đảng, phòng Ban Chấp hành Trung ương, khoá II.

- Báo Nhân dân, số 1860, ngày 18-4-1959.

Tháng 4, ngày 19

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp tục dự Hội nghị Trung ương Đảng lần thứ 16 nghe các địa phương báo cáo. Kết thúc ngày họp, Người căn dặn vấn đề hợp tác hoá phải chú trọng chất lượng để sau này phát triển dễ hơn, phải chú ý đến vai trò của thanh niên lao động trong công tác này và các địa phương nên chú ý chăn nuôi, phòng bệnh cho gia súc, cây trồng; ở những công trình thủy nông nên trồng cây, nuôi cá... các xã phải có nghĩa trang liệt sĩ...

Biên bản Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương, lưu tại Cục Lưu trữ Trung ương Đảng, phòng Ban Chấp hành Trung ương, khoá II.

Tháng 4, ngày 29

Trong ngày, Chủ tịch Hồ Chí Minh ký Sắc lệnh số 23/SL, tặng thưởng Huân chương Lao động hạng Nhất cho công nhân, dân công, bộ đội, cán bộ và các thành phần lao động khác đã tham gia xây dựng công Xuân Quan và công trình phụ thuộc “vì đã nêu cao tinh thần khắc phục khó khăn, lao động dũng cảm, phát huy sáng kiến, cải tiến kỹ thuật, bảo

đảm chất lượng thực hành kiểm nghiệm và hoàn thành vượt mức kế hoạch”.

- Bản gốc Sắc lệnh, lưu tại Trung tâm Lưu trữ quốc gia I.

Tháng 5, ngày 3

Bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh: Cần phải tiếp tục cố gắng chống hạn, ký bút danh T.L., đăng báo Nhân dân, số 1874, biểu dương tinh thần cố gắng chống hạn của nhân dân các địa phương và kêu gọi bà con nông dân tiếp tục cố gắng, khắc phục tư tưởng ngại khó, ngại khổ để hoàn thành vụ chiêm thắng lợi.

Bài báo kết luận:

“Muốn cho đời sống vui tươi

Lúa dù nước uống thì người thừa ăn”.

- Báo Nhân dân, số 1874, ngày 3-5-1959.

Tháng 5, ngày 30

Bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh: Nông dân phải trồng cây chuẩn bị làm nhà ở, ký bút danh Trần Lực, đăng báo Nhân dân, số 1901, nêu rõ sự cần thiết ngay từ bây giờ nông dân phải lo việc trồng cây và đề ra định mức cây trồng cho mỗi người và mỗi gia đình.

Bài báo kết luận:

“Muốn làm nhà cửa tốt,

Phải ra sức trồng cây.

Chúng ta chuẩn bị từ nay

Đăm dăm sau, sẽ bắt tay dựng nhà”.

- Hồ Chí Minh; Toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia, 11/2011, (12), tr.216-217.

Tháng 6, ngày 18

Bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh: Người quyết tâm thì lúa được mùa, ký bút danh Trần Lực, đăng báo Nhân dân, số 1920, biểu dương thắng lợi to lớn của vụ chiêm - xuân ở miền Bắc, phân tích nguyên nhân đạt được kết quả đó và đề ra một số nhiệm vụ cần khẩn trương xúc tiến giành vụ mùa tốt hơn.

- Báo Nhân dân, số 1920, ngày 18-6-1959.

Tháng 6, ngày 20

Buổi chiều, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm và nói chuyện với hơn 2000 đồng bào đang làm việc trên công trường đê Ngọc Tảo (huyện Phúc Thọ, Hà Nội). Sau khi thăm hỏi đồng bào và xem xét tình hình đắp đê, Người nhắc nhở: “Các cô, các chú cần cố gắng đắp đê cho tốt. Đê có vững mới chống được lụt. Nếu xảy ra lụt thì dân sẽ chết đói”. Để khích lệ tinh thần nhân dân địa phương, Người nêu ra ý kiến tổ chức thi đua đắp đê theo 3 đợt, mỗi đợt 7 ngày, từ ngày 20/6 đến ngày 10/7/1959.

Bác Hồ với Hà Tây, Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh Hà Tây, 2006, tr. 86-87.

Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử, Nxb. Chính trị quốc gia, H. 2009, t.7, tr.291.

Tháng 8, ngày 29

Chủ tịch Hồ Chí Minh đi kiểm tra tình hình chống úng của tỉnh Nam Định.

- Viện Bảo tàng Hồ Chí Minh: Hồ Chí Minh - Những sự kiện, Nxb. Thông tin lý luận, Hà Nội, 1987, tr.288.

- Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử, Nxb. Chính trị quốc gia, 11/2009, t.7, tr.205.

Tháng 9, ngày 14

Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm Hội nghị thủy lợi toàn miền Bắc tổ chức tại Bắc Ninh. Nói chuyện với Hội nghị. Người phân tích về nhiệm vụ của công tác thủy lợi và nhấn mạnh: “Làm thủy lợi phải là phong trào của toàn dân. Xã này với xã khác, huyện này với huyện khác, tỉnh này với tỉnh khác, đều có liên quan với nhau, phải cùng làm, phải thảo luận với nhau, phải đoàn kết giúp đỡ lẫn nhau, không nên chỉ nhìn thấy lợi ích của nơi mình mà để thiệt cho nơi khác”.

- Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử, Nxb. Chính trị quốc gia, H. 2009, t.7, tr.332.

Tháng 10, ngày 9

Trong ngày, Chủ tịch Hồ Chí Minh nhận được tin báo cáo về tình hình bão lũ ở Hà Tĩnh và Vĩnh Linh, Người cho ý kiến bồi chương trình đi thăm Quảng Châu để về nước sớm.

Tư liệu lưu tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.

Tháng 11, ngày 28

Trong bài *Tết trồng cây*, ký bút danh Trần Lực, đăng báo Nhân dân, số 2082, Chủ tịch Hồ Chí Minh đề nghị tổ chức một ngày “Tết trồng cây” để thiết thực kỷ niệm ngày thành lập Đảng. Bài báo nêu rõ ý nghĩa và lợi ích của việc trồng cây đối với đất nước, từng gia đình, từng người dân và kết luận: “Đó cũng là một cuộc thi đua dài hạn nhưng nhẹ nhàng mà tất cả mọi người - từ các cụ phụ lão đến các em nhi đồng, đều có thể hăng hái tham gia”.

Báo Nhân dân, số 2082, ngày 28 11 1959.

Tháng 12, ngày 4

Bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh: Phải ra sức chống hạn, ký bút danh Trần Lực, đăng Báo Nhân dân, số 2088. Phân tích nguyên nhân vụ mùa vừa qua giành được thắng lợi, mặc dù nhiều nơi bị thiên tai hạn hán, tác giả kết luận:

“Dù cho hạn hán khắp nơi,
Người mà quyết chí, thì trời phải thua
Không mưa mà vẫn được mùa”.

Dư báo tình trạng hạn hán có thể xảy ra, tác giả nhắc nhở bà con nông dân, cán bộ, bộ đội, thanh niên phải quyết tâm tìm mọi cách chống hạn, bảo đảm vụ chiêm thắng lợi, lấy thành tích chào mừng 30 năm thành lập Đảng.

- Báo Nhân dân, số 2088, ngày 4-12-1959.

NĂM 1960

Tháng 1, ngày 11

16 giờ 30, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến Công viên Bảy Mẫu⁽¹⁾ và trồng cây đa lưu niệm. Sau đó, Người đi thăm và nói chuyện với nhân dân và cán bộ cùng tham gia lao động về lợi ích của việc trồng cây, cần dặn phải trông nom, săn sóc, bảo vệ cây trồng và hứa sẽ gửi phần

(1) - Sau này là Công viên Thống Nhất và nay là Công viên Lenin.

thưởng cho đơn vị nào thi đua khá nhất.

- Sơ Văn hoá - Thông tin Hà Nội: *Bác Hồ với nhân dân Hà Nội*, Nxb. Hà Nội, Hà Nội, 1980, tr. 120.

Tháng 1, ngày 14

Chủ tịch Hồ Chí Minh điều khiển phiên họp Hội đồng Chính phủ. Hội đồng thảo luận và ra nghị quyết nhiều việc, trong đó có việc: Thành lập Ủy ban trị thủy và khai thác sông Hồng.

- Bản sao Biên bản Hội đồng Chính phủ, lưu tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.

- Chủ tịch Hồ Chí Minh với công tác thủy lợi, Nxb. Nông nghiệp, 11.1990, tr.204-205.

Tháng 1, ngày 19

Bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh: “Tết trồng cây”⁽⁷⁾ đã thắng lợi bước đầu, ký bút danh T.L., đăng báo Nhân dân, số 2133, nêu gương một số địa phương đã làm tốt công tác vận động nhân dân tham gia “Tết trồng cây”, đồng thời, nhắc nhở mọi người phải “xem trọng chất lượng”, nghĩa là trồng cây nào chắc cây ấy, không nên tham trồng quá nhiều mà không ra sức bảo vệ và trông nom cây” và “thực hiện “Tết trồng cây” (cùng với kế hoạch trồng cây gây rừng của Nhà nước) một cách liên tục, bền bỉ và vững chắc”.

- Báo Nhân dân, số 2133, ngày 19-1-1960.

Tháng 2, ngày 3

Bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh: Mùa xuân quyết thắng, ký bút danh Trần Lực, đăng trên báo Nhân dân, số 2147, nêu những công việc cần thực hiện ngay trong sản xuất nông nghiệp để giành vụ đông - xuân thắng lợi toàn diện, vượt bậc và vững chắc. Người nhắc nhở mọi người phải nhớ: “kế hoạch 10 phần, thì biện pháp phải 15 phần và quyết tâm phải 20 phần”.

Báo Nhân dân, số 2147, ngày 3 2 1960

(7) Ngày 28 11 1959, Chủ tịch Hồ Chí Minh với bút danh Trần Lực đã viết bài đăng trên báo Nhân dân với nhan đề “Tết trồng cây”. Người phân tích rõ ý nghĩa và lợi ích thiết thực của việc trồng cây đối với đất nước, gia đình và mỗi người dân. Cuối năm 1959, Người kêu gọi toàn dân hưởng ứng một tháng trồng cây (từ ngày 6-1 đến ngày 6-2-1960), gọi là Tết trồng cây. Từ đó, hàng năm, mỗi khi mùa xuân đến, nhân dân ta lại tổ chức Tết trồng cây theo lời Người và đời đời nhớ ơn Người. Tết trồng cây trở thành một phong tục tập quán tốt đẹp của nhân dân ta trong những dịp vui Tết đón Xuân.

Tháng 2, ngày 16

Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm và nói chuyện tại Hội nghị tổng kết phong trào sản xuất nông, lâm, ngư nghiệp năm 1959. Người nêu rõ vị trí quan trọng của nông - lâm - ngư nghiệp trong công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội. Người còn góp ý kiến cụ thể về các biện pháp cần thực hiện để giành một vụ Đông - Xuân thắng lợi.

- Báo Nhân dân, số 2162, ngày 18-2-1960.

Tháng 3, ngày 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng thưởng huy hiệu cho:

- Cụ Đồ Đăng Huệ ở xã Hòa Nam, huyện Ứng Hòa, Hà Đông (nay thuộc Hà Nội) có thành tích trồng cây.

Tài liệu lưu Bảo tàng Hồ Chí Minh.

- Báo Nhân dân, số 2179, ngày 6-3-1960.

Tháng 3, ngày 7

Chủ tịch Hồ Chí Minh đến dự và phát biểu tại Hội nghị tổng kết công tác thủy lợi năm 1959. Sau khi nêu lên những thành tích của ngành thủy lợi và tầm quan trọng của công tác thủy lợi trong sản xuất nông nghiệp, Người chỉ rõ: "Muốn làm tốt công tác thủy lợi, các cấp ủy, các cán bộ chuyên môn phải đi đúng đường lối quần chúng, liên hệ mật thiết với quần chúng, dựa vào lực lượng quần chúng. Quần chúng thông suốt về phương châm, phương pháp của Đảng và Chính phủ thì nhất định sẽ làm được và làm tốt". Chủ tịch hứa sẽ tặng chiếc máy cày của Đoàn Thanh niên cộng sản Liên Xô biếu Người cho đơn vị nào làm tốt cả hai vụ chiêm và mùa.

- Báo Nhân dân, số 2182, ngày 9-3-1960.

- Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2011, t.12, tr.505-506.

Tháng 4, ngày 22

Chiều, Chủ tịch Hồ Chí Minh dự họp Bộ Chính trị bàn về vấn đề xây dựng thủy điện ở Quảng Cư, Lang Tiêt, Thác Bà. Phát biểu tại cuộc họp, Người nhấn mạnh việc làm ngay thủy

điện Thác Bà nếu chuyên gia Liên Xô bảo đảm được và phải giải quyết tốt công việc, đời sống cho dân như đường giao thông, trồng cây công nghiệp, nuôi cá, hồ du lịch...

- Biên bản Hội nghị Bộ Chính trị, lưu tại Cục Lưu trữ Trung ương Đảng, phòng Ban Chấp hành Trung ương, khoá II.

Tháng 5, ngày 6

Bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh: Anh em công nhân Trung Quốc và chị em nông dân Trung Quốc, ký bút danh T.L., đăng báo Nhân dân, số 2239, phân tích những tiến bộ nhảy vọt và nguyên nhân thành công trên mặt trận kinh tế của Trung Quốc trong những năm gần đây. Tác giả cũng nêu những tấm gương lao động của công nhân, nông dân Trung Quốc và cho rằng đây là những tấm gương cho công nhân và phụ nữ Việt Nam học tập.

- Báo Nhân dân, số 2239, ngày 6-5-1960.

Tháng 6, ngày 7

Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm và nói chuyện với Đại hội sản xuất của tỉnh Hà Đông (nay thuộc Hà Nội). Người nêu rõ tầm quan trọng của việc củng cố và phát triển hợp tác xã; cần dẫn phải ra sức thực hiện khẩu hiệu: "Cần kiệm xây dựng hợp tác xã"; phải coi trọng đúng mức tổ đổi công; xã viên phải đoàn kết thương yêu nhau và nhắc nhở các hợp tác xã, tổ đổi công và xã viên phải làm tốt những công việc trước mắt: thủy lợi, phân bón, cải tiến nông cụ, chọn giống và gieo mạ cho kịp thời vụ.

Cùng ngày, Người về thăm Đại hội đoàn kết chống hạn của hai huyện Ứng Hòa và Mỹ Đức tổ chức tại xã I Hòa Xá, huyện Ứng Hòa. Nói chuyện với Đại hội, Người biểu dương tinh thần đoàn kết giúp đỡ nhau của nhân dân hai huyện và căn dặn mọi người phải quyết tâm chống hạn để sản xuất thắng lợi.

Sau đó, Người ra thăm và động viên đồng bào địa phương đang tích cực tát nước chống hạn trên cánh đồng thôn Thái Bình, xã Vạn Thái, huyện Ứng Hòa.

Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia, H. 2011, t.10, tr.584- 589.

- Tỉnh ủy Hà Sơn Bình: Bắc Hà với Hà Sơn Bình, 1990, tr. 153.

Tháng 6, sau ngày 9, trước ngày 14

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi huy hiệu của Người cho tám thanh niên có nhiều thành tích trong công tác thủy lợi.

- Báo Nhân dân, số 2278, ngày 14-6-1960.

- Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử, Nxb. Chính trị quốc gia, H. 2009, t. 7, tr.339.

Tháng 6, ngày 14

Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm Hội nghị bàn việc củng cố và phát triển phong trào hợp tác xã nông nghiệp do Ban Bí thư Trung ương Đảng triệu tập. Nói chuyện với Hội nghị, Người nhấn mạnh: Hiện nay, đẩy mạnh sản xuất vụ mùa là một nhiệm vụ hết sức quan trọng đối với việc củng cố và phát triển phong trào hợp tác hoá nông nghiệp và chỉ rõ những biện pháp cần làm để đẩy mạnh sản xuất.

Hồ Chí Minh: *Toán tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2011, t.12, tr.595-596.

Tháng 6, ngày 16

Chủ tịch Hồ Chí Minh thưởng huy hiệu cho hai "kiến tướng" làm thủy lợi của tỉnh Phú Thọ, đã có thành tích xuất sắc trong phong trào làm thủy lợi chống hạn, đẩy mạnh sản xuất vụ mùa⁽⁸⁾.

- Báo Nhân dân, số 2281, ngày 17-6-1960.

- Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử, Nxb. Chính trị quốc gia, H. 2009, t.7, tr.486.

Tháng 6, cuối tháng

Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng huy hiệu của Người cho anh Phạm Nguyên, cán bộ Ty Thủy lợi Hai Dương, có tinh thần vượt khó khăn quyết tâm hoàn thành nhiệm vụ.

- Báo Nhân dân, số 2290, ngày 26-6-1960.

- Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử, Nxb. Chính trị quốc gia, H. 2009, t.7, tr.493.

(8) - Ông Sĩ: Bí thư Đảng ủy xã Đông Phú, huyện Cẩm Khê, Phú Thọ.
Bà Nguyễn Thị Thái, xã viên Hợp tác xã Minh Tân, xã Hai Tàng, Hà Hòa, Phú Thọ.

Tháng 7, ngày 25

Chủ tịch Hồ Chí Minh đi kiểm tra tình hình đê điều và công tác chuẩn bị phòng chống lũ lụt ở Bắc Ninh. Người đến xem xét các quảng đê quan trọng, các điểm canh đê và kẻ thuộc địa phận của địa phương phụ trách (đê xã Việt Thống và kẻ Thống Thượng, huyện Quế Võ).

Tối, tại thị xã Bắc Ninh, sau khi nghe Tỉnh ủy báo cáo tình hình chuẩn bị chống lụt, Người căn dặn cán bộ các ngành trong tỉnh phải tích cực động viên nhân dân tham gia, phải chuẩn bị chống giặc lụt như trong thời kỳ kháng chiến chống giặc ngoại xâm, cần khắc phục tư tưởng chủ quan trong cán bộ, nhân dân, phải thường xuyên sẵn sàng đối phó kịp thời với bão lụt.

Cùng ngày, Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng Huy hiệu cho đồng chí Đinh Công Hoan, Hiệu trưởng trường phổ thông cấp I xã Cộng Hòa, huyện Ứng Hòa (Hà Nội) có thành tích trong phong trào trồng cây.

- Báo Nhân dân, số 2321, ngày 27-7-1960.

- Bác Hồ với Hà Tây, Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh Hà Tây, 2006, t. 483.

NĂM 1961

Tháng 1, ngày 25

Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm thôn Lạc Trung (xã Bình Dương, huyện Vĩnh Tường), một thôn có phong trào trồng cây khá nhất tỉnh Vĩnh Phúc. Người nhắc nhở cán bộ, đồng bào các thôn khác, các địa phương khác cần học tập kinh nghiệm của Lạc Trung để đẩy mạnh phong trào trồng cây và cần làm cho mọi người hiểu rõ lợi ích to lớn của việc trồng cây.

- Hồ Chí Minh: *Toán tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2011, t.13, tr. 17,

- Báo Nhân Dân, số 2503, ngày 25-1-1961.

Tháng 1, ngày 28

Trong bài Tết trồng cây, ký bút danh Trần Lực, đăng báo Nhân Dân số 2506, Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ: 'Sở dĩ Tết trồng cây đã trở thành một phong trào quần chúng mạnh mẽ, là vì mọi người đều thấy lợi ích thiết thực và lâu dài của nó'. Sau khi nêu ưu khuyết điểm của một số địa phương, Người nhắc nhở những công việc cụ thể cần thực hiện để việc trồng cây ngày càng đạt kết quả.

- Báo Nhân Dân, số 2506, ngày 28-1-1961.

Tháng 2, ngày 5

Sáng, Chủ tịch Hồ Chí Minh tham gia trồng cây tại Vườn hoa Thanh niên và Công viên Thống Nhất (nay là công viên Lenin) cùng các đại biểu dự Đại hội đại biểu Đoàn Thanh niên Lao động Thủ đô. Nói chuyện với các đại biểu thanh niên tại hiện trường. Người dặn dò: "Nếu mỗi cháu thanh niên một năm trồng ba cây, chăm sóc cho thật tốt, thì tám triệu thanh niên miền Bắc sẽ trồng được 24 triệu cây. Năm năm liền, các cháu sẽ trồng được 120 triệu cây. Nếu các cháu đem 120 triệu cây ấy trồng trên đường nối liền Hà Nội - Mátxcova thì con đường từ chủ nghĩa xã hội lên chủ nghĩa cộng sản càng thêm xanh tươi".

- Báo Nhân Dân, số 2515, ngày 6-2-1961.

Bác Hồ với nhân dân Hà Nội. Nxb. Hà Nội, 1980, tr. 147.

Tháng 4, trước ngày 6

Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng huy hiệu của Người cho 5 cá nhân đã nêu gương dũng cảm, liêm khiết và có thành tích sản xuất, tiêu biểu như cụ Giảng Nhi Toả, dân tộc Mèo, 142 tuổi ở Đồng Văn, Hà Giang; chị Phạm Thị Vách "quan quân thủy lợi" ở Kim Động, Hưng Yên.

- Báo Nhân dân, số 2573, ngày 6-4-1961.

Tháng 4, trước ngày 19

Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng cờ Thi đua khá nhất cho nhân dân tỉnh Hải Dương về thành tích dẫn đầu phong trào thủy lợi toàn miền Bắc năm 1960 và gửi tặng nhân dân tỉnh Hưng Yên một chiếc đồng hồ vàng về thành tích làm tốt công tác thủy lợi trong mấy năm vừa qua.

Báo Nhân dân, số 2586, ngày 19-4-1961.

Tháng 4, ngày 28

Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng Huân chương Lao động hạng Nhì cho tỉnh Hải Dương về thành tích thủy lợi.

- Báo Nhân dân, số 2597, ngày 30-4-1961.

- Bác Hồ với Hải Dương - Hải Dương với Bác Hồ, Nxb. Thông, t.1, 2008, tr. 162

Tháng 5, ngày 9

Chủ tịch Hồ Chí Minh ra thăm đảo Cô Tô tỉnh Hải Ninh (nay thuộc Quảng Ninh) giữa lúc đồng bào đang tích cực chuẩn bị cho vụ cá sắp tới và đang hăng hái làm thủy lợi chuẩn bị cho vụ mùa. Người lời thăm hỏi hợp tác xã nông nghiệp của bà con Hoa kiều trên đảo. Nói chuyện trước hơn 2.000 đồng bào, cán bộ, bộ đội trên khu đồi sim đang mùa hoa nở. Người dặn dò mọi người trên đảo những công việc cụ thể cần làm tốt để các đảo thiết thực góp phần vào sự nghiệp chung xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc và đấu tranh thực hiện hoà bình thống nhất nước nhà. Trên đường đi, Chủ tịch Hồ Chí Minh tham Trà Cổ. Tại đây, Người gặp gỡ nhân dân và cán bộ của tỉnh, hỏi thăm công việc và đời sống của nhân dân.

- Ban Nghiên cứu Lịch sử Đảng Tỉnh uỷ Quảng Ninh: Những sự kiện Lịch sử Đảng tỉnh Quảng Ninh (1955-1965), 1984, tr. 148.

- Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2011, t.13, tr.129-130.

Tháng 6, ngày 16

Bài viết Cần phải chuẩn bị thật chu đáo, sẵn sàng để phòng lụt, chống lụt của Chủ tịch Hồ Chí Minh, ký bút danh Trần Lực, đăng Báo Nhân dân, số 2643. Trước diễn biến phức tạp của thời tiết và tình hình mực nước các triển sông lớn lên cao. Người yêu cầu các địa phương phải lập tức chuẩn bị đầy đủ, sẵn sàng để phòng lụt chống lụt, phải kiện toàn các ban chỉ huy từ trung ương đến xã, phải có kế hoạch bảo vệ kho tàng và các cơ sở sản xuất, tuyệt đối không được chủ quan, chờ "nước đến chân mới nhảy".

- Báo Nhân dân, số 2643, ngày 16-6-1961.

Tháng 8, trước ngày 5

Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng huy hiệu của Người cho 3 cá nhân có thành tích trong công tác thủy lợi, chăn nuôi và làm phân bón.

- Báo Nhân dân, số 2693, ngày 5-8-1961.

Tháng 8, ngày 10

Chủ tịch Hồ Chí Minh đi xem xét các đê kè và kiểm tra công tác phòng chống lụt của thành phố Hà Nội.

- Chủ tịch Hồ Chí Minh với công tác thủy lợi, Nxb. Nông nghiệp, H.1990, tr.207.

Tháng 9, ngày 16

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự Hội nghị thủy lợi toàn miền Bắc tổ chức ở Hưng Yên. Nói chuyện với Hội nghị, sau khi khen ngợi những cố gắng và thành tích của ngành, của các tỉnh trong công tác thủy lợi và nêu rõ tầm quan trọng của công tác thủy lợi, Người nhấn mạnh: các tỉnh Hưng Yên, Hải Dương, Ninh Bình, Thái Nguyên, Hải Ninh, Yên Bái làm tốt được công tác thủy lợi thì các tỉnh khác cũng có thể làm tốt được. Điều quan trọng là các tỉnh uỷ phải trực tiếp lãnh đạo công tác này. Người đã trao cờ "Làm công tác thủy lợi khá nhất" cho ngành thủy lợi để làm giải thưởng luân lưu cho các tỉnh có nhiều thành tích trong kế hoạch 5 năm.

Cùng ngày, Người đã gặp gỡ và nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Hưng Yên. Người khen ngợi Hưng Yên làm thủy lợi khá, nhờ đó mà đời sống đồng bào được cải thiện nhanh chóng. Người căn dặn đồng bào và cán bộ Hưng Yên cần làm đúng 9 điều cụ thể do Người nêu ra về sản xuất nông nghiệp và xây dựng hợp tác xã, làm cho Hưng Yên "đứng vào hàng tỉnh khá nhất trong công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc và đấu tranh thực hiện hoà bình thống nhất nước nhà".

Báo Nhân dân, số 2736, ngày 18-9-1961, và số 2737, ngày 19-9-1961.

- Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2011, t.13, tr.198-201.

Tháng 12, ngày 8

Chủ tịch Hồ Chí Minh về thăm quê hương lần thứ hai⁽⁹⁾. Làm việc với Ban Chấp hành

(9) - Chủ tịch Hồ Chí Minh về thăm Nghệ An lần thứ nhất vào năm 1957.

Đảng bộ Nghệ An. Người thân tình và thẳng thắn nhận xét những việc làm được, những việc chưa làm được của tỉnh như "Thủy lợi ở Nghệ An còn kém lắm. Trong Hội nghị thủy lợi toàn miền Bắc họp ở Hưng Yên, nếu nói về cái kém thì Nghệ An rồi đến Thanh Hoá. Các chú, các cô có nhận thấy thế không? Nếu nói 40 phần trăm hợp tác xã tốt thì nó sẽ ảnh hưởng, nó sẽ kéo 45% hợp tác xã vọt lên, như thế thủy lợi càng tốt. Nhưng thủy lợi còn kém vì hợp tác xã kém". Người cũng nhấn mạnh "Trồng cây gây rừng là rất quan trọng.... Đồng bào muốn ăn ở tươi mát thì phải có gỗ. Muốn có gỗ thì phải trồng cây. Đã trồng cây thì phải chăm bón. Năm nay Nghệ An định trồng mấy triệu cây? Các chú cứ làm sao năm nay trồng được 15 triệu cây cho tốt. Trồng cây nào sống cây ấy, chứ 19 triệu mà chết hết nửa thì vô ích. Năm nào cũng trồng, nhưng trồng cây nào phải tốt cây ấy". Người lấy ví dụ cách làm ở Vĩnh Phúc: "có một xã kiểu mẫu về trồng cây, có những người gương mẫu về trồng cây... hợp tác xã trích ra hai người chỉ lo về trồng cây. 1 hợp tác xã trả công điểm cho họ trội hơn công điểm các xã viên khác. Nhờ thế, bây giờ xã này cây cối rất um tùm, mặc dù lúc kháng chiến đã bị phá trụi. Cái ấy các cô, các chú cũng nên chú ý. Ví dụ: năm nay trồng 19 triệu cây, sang năm trồng 19 triệu cây nữa, trong 5 năm thành hàng triệu. Cứ trồng liếp tục năm này qua năm khác, chứ không phải làm 6-7 năm rồi thôi. Nếu mỗi năm trồng 19 triệu cây, cứ tiếp tục trong 5 năm, 10 năm thì trồng cả vào trong nhà nữa chứ không phải chỉ ngoài trời. Kế hoạch của Trung ương đề ra cho Nghệ An bao nhiêu? Nếu các chú làm được 10 triệu cho tốt thì cũng vừa."

Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2011, t.13, tr.250-256.

- Bác Hồ với quê hương Nghệ Tĩnh, Ban Nghiên cứu lịch sử Đảng Tỉnh uỷ Nghệ Tĩnh xuất bản, 1977, tr.78.

Tháng 12, ngày 9

Chủ tịch Hồ Chí Minh gặp gỡ và nói chuyện với cán bộ và đồng bào tỉnh Nghệ An. Đề cập đến nông nghiệp, Người khen ngợi: "Đồng bào nông dân đã đấu tranh vượt qua những khó khăn do hạn và lụt năm ngoái để lại và đã đẩy mạnh sản xuất năm nay tiến lên. Đồng bào đã ra sức vỡ hoang (hơn 1 vạn 8 ngàn mẫu tây), tăng vụ, trồng xen, cải tiến nông cụ...". Người nhấn mạnh: "Muốn phát triển nông nghiệp thì phải đẩy mạnh công tác thủy lợi (hiện nay mỗi đầu người 3 thước khối, như thế là quá ít), làm nhiều phân bón (trong vụ chiêm 28 phần trăm diện tích cấy chay), cấy cấy kịp thời vụ (vụ mùa qua, 25 phần trăm

diện tích không kịp (hời vự)."

Hồ Chí Minh: Toàn tập. Nxb. Chính trị quốc gia, H.2011, t.13, tr.257-258.

Hồ Chí Minh - Những sự kiện, Nxb. Thông tin lý luận, Hà Nội, 1987, tr. 323-324.

Tháng 12, ngày 10

Chủ tịch Hồ Chí Minh đi thăm Hợp tác xã cấp cao Vinh Thành và Nông trường Đồng Hiếu (Nghệ An). Người đã tặng huy hiệu của Người cho 5 xã viên có ngày công cao, có thành tích làm phân, làm thủy lợi sau khi đã hỏi ý kiến bà con xã viên "Thành tích của các cô, các chú trên có đúng thật sự không?".

- Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2009, t.8, tr.160-161.

Tháng 12, ngày 19

Bài viết Nồng dân ta ngày càng no ấm của Chủ tịch Hồ Chí Minh, ký bút danh T.L, đăng báo Nhân Dân, số 2828, giới thiệu hai hợp tác xã nhỏ là Hợp tác xã Thống Nhất ở miền núi Phú Thọ và Hợp tác xã Diên Hải chốn nước mặn đồng chua nơi sơn cùng thủy tận của đất Nghệ An đã phấn đấu "từ đói đến no, từ nghèo đến giàu".

- Báo Nhân Dân, số 2828 ngày 19-12-1961.

Tháng 12, ngày 30

Cùng ngày, trong bài Tết trồng cây, ký bút danh T.L, đăng báo Nhân Dân, số 2839, Người biểu dương thành tích trồng cây của hai Tết trước, nêu những kinh nghiệm trồng cây tốt của những cá nhân, tập thể điển hình và chỉ rõ: Sở dĩ họ đạt được những thành tích tốt là vì cá nhân họ đã thực hiện khẩu hiệu "Yêu cây như yêu con". Người nhắc nhở: Tết trồng cây cũng như mọi việc khác, các cấp ủy Đảng phải lãnh đạo cụ thể và chặt chẽ thì sẽ thành công.

- Báo Nhân Dân, số 2839 ngày 30-12-1961.

NĂM 1962

Tháng 1, trước ngày 31

Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng huy hiệu của Người cho 2 thanh niên có thành tích trong phong trào "Tết trồng cây".

- Báo Nhân Dân, số 2871, ngày 31-1-1962.

Tháng 3, ngày 26

Chủ tịch Hồ Chí Minh đi máy bay trực thăng về thăm tỉnh Thái Bình⁽¹⁰⁾. Người thăm xã Nam Cường (Tiền Hải) và tặng huy hiệu cho bốn xã viên và cán bộ có thành tích khá nhất trong phong trào khai hoang lấn biển.

Gặp gỡ và nói chuyện với các đại biểu từ xã, huyện trong toàn tỉnh họp mặt tại Đồng Lâm (Tiền Hải), Người khen ngợi nhân dân Thái Bình trong thời gian qua đã có nhiều thành tích sản xuất như tăng vụ, vỡ hoang, làm thủy lợi, phân bón... Người căn dặn Thái Bình cần chú ý nâng cao chất lượng bố cục văn hoá, mở thêm các lớp mẫu giáo, đào thêm giống nước ăn, làm nhiều hồ xi kiểu mới...

- Thái Bình năm lần đón Bác, Ban Nghiên cứu lịch sử Đảng Thái Bình xuất bản, 1970, tr. 54-61.

- Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2009, t.8, tr.212-214.

Tháng 5, ngày 17

Bài viết Cần phải đẩy mạnh hơn nữa công việc xây đắp đê điều của Chủ tịch Hồ Chí Minh, ký bút danh T.L, đăng trên báo Nhân dân số 2975, nhắc nhở các cấp uỷ đảng và các Ủy ban hành chính tỉnh, huyện, xã những công việc cần làm để bảo vệ tính mạng và tài sản của nhân dân trong mùa mưa lũ sắp đến.

Báo Nhân Dân, số 2975, ngày 17-5-1962.

Tháng 5, ngày 29

Bài viết nhan đề: Nông thôn ta không ngừng tiến bộ của Chủ tịch Hồ Chí Minh, ký bút danh T.L, đăng Báo Nhân dân số 2987, nêu những thành tích về thủy lợi, khai hoang và sự không ngừng nâng cao đời sống của nhân dân ở làng Vinh Thành (Nghệ An) và tỉnh Phú Thọ. Qua đó tác giả rút ra kết luận: "Làng Vinh Thành và tỉnh Phú Thọ đạt được kết quả tốt như vậy là do cấp uỷ và cán bộ đi sâu sát cơ sở sản xuất, mọi xã viên thấm nhuần ý thức làm chủ và tinh thần cần kiệm xây dựng hợp tác xã. Nếu các làng, các tỉnh học tập Vinh Thành và Phú Thọ thì chắc chắn sẽ làm cho "nước mạnh, dân giàu"."

- Báo Nhân Dân, số 2987, ngày 29-5-1962.

(10) Trong cuộc gặp đồng chí Bí thư Tỉnh uỷ Thái Bình tại Hà Nội, Chủ tịch Hồ Chí Minh nói: Người muốn về một xã mới nhờ lấn biển khai hoang và một xã có phong trào cách mạng sớm, nay lại có phong trào sản xuất khá. Thường vụ Tỉnh uỷ ban, dân Người về Nam Cường - xã mới lấn biển và xã Đồng Lâm - một địa phương từ năm 1930 dưới sự lãnh đạo của Đảng đã có phong trào hiếu tình chống Pháp dân áp phong trào Xã viên Nghệ Tĩnh và đòi giảm sưu thuế, chia ruộng đất.

Tháng 7, ngày 17

Chủ tịch đi kiểm tra tình hình đề điều và công tác phòng chống lụt bão ở Hà Nội, Sơn Tây và Hà Đông. Người tới thăm đập Đáy, trạm bơm Đan Hoài, các đoạn đê xung yếu và một số điểm canh đê dọc sông Hồng. Tại đập Đáy, Người làm việc với các đại diện của Bộ Thủy lợi, Bộ Giao thông vận tải và ba tỉnh Hà Nội, Sơn Tây, Hà Đông.

Nói chuyện với mọi người, Người căn dặn: "Trước kia, tỉnh nào biết tỉnh ấy, bây giờ phải lo chung. Cán bộ và đồng bào các tỉnh gần nhau phải phối hợp chặt chẽ, tích cực giúp đỡ nhau chuẩn bị phòng và chống lụt bão, cán bộ phải đi xuống cơ sở cùng với đồng bào bàn kế hoạch và thực hiện kế hoạch chuẩn bị phòng và chống lụt bão cho tốt."

- Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2002, t. 10, tr. 568-569.

- *Hồ Chủ tịch với cán bộ và nhân dân Hà Tây*, Ban Nghiên cứu lịch sử Đảng Hà Tây, 1973, tr. 85.

Tháng 7, ngày 19

Bài viết *Chờ để "nước đến chân mới nhảy"* của Chủ tịch Hồ Chí Minh, ký bút danh T.L, đăng Báo Nhân dân số 3038. Dẫn chứng tình hình thiết hai năng nề ở nhiều nước trên thế giới do lũ lụt lớn gây ra, tác giả nêu rõ: "Ở nước ta, mùa này cũng là mùa lụt. Vì vậy đắp đê, giữ đê, phòng lụt, chống lụt là công việc quan trọng và cấp bách nhất hiện nay", và nhắc nhở các cấp uỷ đảng, chính quyền phải lo chuẩn bị sẵn sàng, "Quyết chờ để nước đến chân mới nhảy!".

Báo Nhân dân, số 3038, ngày 19-7-1962.

Tháng 7, ngày 26

Chủ tịch Hồ Chí Minh về thăm tỉnh Hải Dương. Sau khi tham gia chống ủng cùng nông dân xã Hiệp Lực, xã Ứng Hoà, Ninh Giang, Người gặp gỡ và nói chuyện với đại biểu nhân dân và cán bộ trong tỉnh. Chủ tịch khen Hải Dương "có tiến bộ về mọi mặt" so với lần đầu Người về thăm (1957), song "những tiến bộ đó chưa làm thoả mãn được những nhu cầu của nhân dân".

Bác Hồ với Hải Hưng, Ban Nghiên cứu lịch sử Đảng, Ty Văn hoá thông tin tỉnh Hải Hưng xuất bản, 1979, tr. 30.

- Hồ Chí Minh - *Biên niên tiểu sử*, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2009, t.8, tr.258.

Tháng 9, ngày 22

Buổi sáng, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm Hội nghị cán bộ Đoàn Thanh niên Lao động toàn miền Bắc. Nhân dịp này, Người đã giao nhiệm vụ cho thanh niên phải làm chủ lực trong phong trào trồng cây, gây rừng. Người chỉ rõ: "Trồng cây sẽ có gỗ để làm nhà. Cây cối còn làm cho đất nước tươi đẹp, người đi đường có cây cao bóng mát để nghỉ ngơi. Cây cối còn ảnh hưởng tốt đến khí hậu và sức khoẻ của nhân dân. Thanh niên nên phụ trách việc trồng cây. Đồng thời phải kết hợp với lực lượng các cụ phụ lão và các cháu thiếu nhi. Nhiều cụ trồng cây rất giỏi. Phải giáo dục cho các cháu thiếu nhi bảo vệ và chăm sóc cây cối. Cán bộ kế hoạch làm cho mọi người tham gia trồng cây. Làm sao cho người trồng cây cùng có lợi. Như vậy mọi người sẽ phấn khởi trồng cây. Thanh niên nên chuẩn bị một kế hoạch trồng cây: Trồng ở đâu? Trồng bao nhiêu? Trồng cây gì, v.v., bàn bạc với các địa phương để thực hiện kế hoạch cho tốt."

Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2011, t.13, tr.472.

NĂM 1963**Tháng 1, ngày 13**

Bài viết *Cần phải cải tiến mạnh công tác thủy lợi* của Chủ tịch Hồ Chí Minh, ký bút danh T.L, đăng báo Nhân dân số 3215, nêu tầm quan trọng của công tác thủy lợi đối với việc phát triển nông nghiệp và khen ngợi những kinh nghiệm tốt của lĩnh Nghệ An khi hành lập các đội thủy lợi chuyên.

- Báo Nhân Dân, số 3215, ngày 13-1-1963.

Tháng 1, ngày 23

Chủ tịch Hồ Chí Minh ký: Lệnh số 7-LCT, tặng thưởng 1 Huân chương Lao động hạng Nhì, 7 Huân chương Lao động hạng Ba và 2 Huân chương Chiến công hạng Ba cho 10 đơn vị đã có thành tích chống bão, lụt trong tháng 9 năm 1962; truy tặng 1 Huân chương Lao động hạng Ba cho một cá nhân đã dũng cảm hy sinh trong khi làm nhiệm vụ bảo vệ của công.

- Lệnh Chủ tịch (bản gốc), lưu tại Trung tâm Lưu trữ Quốc gia I.

Tháng 1, ngày 27

Báo Nhân Dân đăng bài viết Tết trồng cây (ký bút danh T.L) của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Nhắc nhở mọi người nhân ngày Tết trồng cây, Người đặc biệt nhấn mạnh: Tết trồng cây chẳng những có ý nghĩa về kinh tế, mà còn có ý nghĩa chính trị to lớn. khi Mỹ-Diệm dùng thuốc độc phá hoại cây cối núi rừng ở miền Nam, ta trồng cây cho ta và cho cả đồng bào miền Nam nữa".

- Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2011, t.14, tr.19-20.
Báo Nhân Dân, số 3228 ngày 27/1/1963.

Tháng 1, ngày 30

Chủ tịch Hồ Chí Minh đi kiểm tra tình hình chống hạn của tỉnh Hà Đông.

Đến thăm trạm bơm diên ở xã Quảng Phú Cầu (huyện Ứng Hoà). Người khen các công nhân đã ở lại trong những ngày Tết để bơm nước giúp nông dân chống hạn.

Tại xã Quyết Tiến, Người nói chuyện với gần một vạn nhân dân và cán bộ trong tỉnh. Người căn dặn mọi người phải quyết tâm khắc phục mọi khó khăn, tìm mọi cách chống hạn, tránh tư tưởng ỷ lại, chờ trời. Người giao nhiệm vụ cho các cán bộ kỹ thuật và những kiện tướng thủy lợi của tỉnh về giúp các cơ sở, và hứa nếu Hà Đông chống hạn thắng lợi sẽ tặng hai câu thơ:

"Hà Đông anh dũng tuyệt vời.

Vất đất ra nước, thay trời làm mưa".

Sau đó, Người về thăm xã Quất Động (Thường Tín), cùng đồng bào tát nước chống hạn trên cánh đồng Cần Thơ của Hợp tác xã Đò Đức.

- Bác Hồ với Hà Sơn Bình, Tỉnh ủy Hà Sơn Bình, tháng 5-1990, tr. 160-161.
Nhật ký công tác báo về Bác Hồ (1945-1969), bản đánh máy, lưu tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.
- Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2011, t.14, tr.22-24.

Tháng 2, ngày 3

Chủ tịch Hồ Chí Minh về thăm và tham gia trồng cây trong hội "Tết trồng cây thống nhất" của nhân dân huyện Đông Anh (Hà Nội). Tại đây, Người đã trồng một cây đa. Sau đó,

Người đến thăm Đại đội 129 thuộc Trung đoàn 260 bộ đội phòng không. Thấy đơn vị đang lao động xây dựng vườn hoa trong doanh trại, Người góp ý: "Phải lao nên (trồng ngoài hàng rào, quanh vườn hoa nên trồng nhân, vừa đẹp lại vừa có quả mà ăn". Tiếp tục trên đường đi công tác. Người dừng xe thăm bà con nông dân thôn Thụy Lương (Phù Cường, Sóc Sơn, Hà Nội) đang tưới nước cho ngô. Người căn dặn mọi người phải khắc phục mọi khó khăn, làm tốt công tác chống hạn.

- *Bác Hồ với Thủ đô Hà Nội*, Sở Văn hóa - Thông tin, Hà Nội xuất bản, 1990, tr. 88.
- *Nguồn sức mạnh*, Nxb. Sự thật, Hà Nội, 1992, tr.177.

Tháng 2, ngày 8

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự cuộc họp Bộ Chính trị nghe Bộ Thủy lợi báo cáo kế hoạch xây dựng công trình Thủy điện Thác Bà.

Người yêu cầu lãnh đạo các ngành liên quan phải quan tâm phục vụ công trình lớn này của đất nước, và phải đặc biệt lưu ý hai vấn đề:

- 1- Tổ chức công lương cho tốt.
- 2- Tổ chức di dân cho tốt.

- *Diễn văn Hội nghị Bộ Chính trị*, lưu tại Cục Lưu trữ Trung ương Đảng, phòng Ban Chấp hành Trung ương, khoá III.
- Hồ Chí Minh - *Biên niên tiểu sử*, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2009, t.8, tr.348.

Tháng 2, ngày 14

Chủ tịch Hồ Chí Minh gọi điện thoại hỏi thăm tình hình chống hạn của đồng bào và cán bộ Hà Đông (nay thuộc Hà Nội), Tỉnh ủy Hà Đông đã báo cáo với Người một số hành tích chính. Người gửi lời thăm hỏi và khen ngợi nhân dân và cán bộ Hà Đông tích cực chống hạn.

Chủ tịch Hồ Chí Minh với công tác thủy lợi, Nxb. Nông nghiệp, H.1990, tr.210.

Tháng 3, ngày 2

Chủ tịch Hồ Chí Minh lên thăm Vĩnh Phúc là tỉnh bị hạn hán nặng và nhân dân đang hăng hái thi đua chống hạn đẩy mạnh vụ sản xuất đông - xuân. Tại thị xã Vĩnh Yên,

nói chuyện với trên một vạn rưỡi đồng bào, cán bộ và bộ đội trong tỉnh, Người căn dặn Vĩnh Phúc "phải dùng đủ mọi cách để chống hạn và sản xuất", đồng thời "phải sẵn sàng phòng lụt và chống lụt". Người mong "mỗi đảng viên và mỗi đoàn viên phải xung phong gương mẫu trong mọi công việc, phải ra sức đoàn kết và giúp đỡ bà con cùng tiến bộ, phải làm cho Vĩnh Phúc thành một trong những tỉnh giàu có, **phồn thịnh nhất ở miền Bắc nước ta**".

Trong ngày, Chủ tịch Hồ Chí Minh ký: **Lệnh số 12-LCT**, bổ nhiệm ông Hà Kế Tấn làm Bộ trưởng Bộ Thủy lợi.

- Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia, 11.2011, t.14, tr.38-41.
- **Lệnh Chủ tịch** (bản gốc), lưu tại: Trung tâm Lưu trữ Quốc gia I.

Tháng 3, ngày 7

Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm Hội nghị bí thư, phó bí thư của 21 tỉnh, thành, khu uỷ và đại biểu các ngành ở Trung ương để kiểm điểm tình hình chuẩn bị và phát động cuộc vận động cải tiến quản lý hợp tác xã, cải tiến **kỹ thuật**, nhằm phát triển sản xuất nông nghiệp toàn diện, **manh mẽ và vững chắc**.

- Báo Nhân Dân, số 3269, ngày 9-3-1963.

Tháng 3, ngày 26

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi điện chia buồn với Tổng thống Xucácno khi được tin nạn núi lửa ở Bali và nạn lụt ở Tây Nam Calimantan đã gây thiệt hại lớn về người và của cho nhân dân Indonexia. Người nhờ Tổng thống chuyển lời thăm hỏi và lời an ủi thân thiết tới nhân dân những vùng bị nạn.

- Báo Nhân Dân, số 3286, ngày 26-3-1963.

Tháng 5, ngày 29

Trong ngày, Chủ tịch Hồ Chí Minh ký **Lệnh số 25-LCT**, tặng thưởng 2 Huân chương Lao động hạng Nhất cho Trưởng đoàn chuyên gia Trung Quốc Trương Tử Lâm và Tổng công trình sư Thẩm Diễn Cơ; 1 Huân chương Lao động hạng Nhì và 4 Huân chương Lao động hạng Ba cho các giáo sư, công trình sư, kỹ thuật viên Trung Quốc có công giúp Việt Nam khôi phục và phát triển công tác thủy lợi.

Lệnh Chủ tịch (bản gốc), lưu tại: Trung tâm Lưu trữ Quốc gia I.

Tháng 6, trước ngày 25

Chủ tịch Hồ Chí Minh lặng huy hiệu của Người cho 7 cá nhân có thành tích trong sản xuất, làm thủy lợi, nêu cao gương tốt về tinh thần hiếu học, về đạo đức cách mạng.

Báo Nhân Dân, số 3376, ngày 25-6-1963.

Tháng 11, ngày 5

Chiều, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm và nói chuyện với Hội nghị phát động phong trào làm thủy lợi toàn quốc hai năm 1964-1965. Người khen ngợi một số địa phương đã làm tốt công tác thủy lợi như Hưng Yên, Hải Dương, Nghệ An, Sơn Tây, và nhắc nhở vẫn còn nhiều tỉnh làm chưa tốt. Sau khi phân tích tầm quan trọng của công tác thủy lợi đối với nông nghiệp và những bài học kinh nghiệm, Người chỉ thị: "Cán bộ từ trên xuống dưới cần thấm nhuần ý nghĩa quan trọng của cuộc vận động này, thấy rõ quyết tâm của Trung ương, tổ chức cho tốt và giải thích cho nhân dân hiểu rõ về cuộc vận động, thì nhất định sẽ làm tốt, và sản xuất nông nghiệp nhất định sẽ được đẩy mạnh".

- Báo Nhân Dân, số 3509 và 3510, ngày 6 và ngày 7-11-1963.
- Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử, Nxb. Chính trị quốc gia, 11.2009, t.8, tr.455.

Tháng 11, ngày 26

Bài viết Cần phải tổ chức ngay đội thủy lợi của Chủ tịch Hồ Chí Minh, ký bút danh T.L, đăng báo Nhân Dân số 3529, yêu cầu các cấp uỷ Đảng phải thành lập ngay ở các hợp tác xã các đội chuyên trách làm công tác thủy lợi, vì "có đội chuyên trách, thì thủy lợi làm được nhiều, nhanh, tốt, rẻ. Rõ ràng là vừa lợi cho Nhà nước, vừa lợi cho hợp tác xã, lợi cho các xã viên và lợi cho các đội viên".

Đêm trăng đưa nước tưới đồng,
Một tấc nước bạc là trăm bông lúa vàng.
Đội thủy lợi phải sẵn sàng,
Thủy lợi càng tốt, dân càng ấm no.

- Báo Nhân Dân, số 3529, ngày 26-11-1963.
- Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia, 11.2011, t.14, tr.211-212.

NĂM 1964

Tháng 1, ngày 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm tỉnh Thái Nguyên và Khu gang thép Thái Nguyên. Nói chuyện với hơn 4,5 vạn đại biểu cán bộ, đồng bào các dân tộc trong tỉnh, công nhân và chuyên gia Trung Quốc đang công tác tại Khu gang thép. Người khen ngợi thành tích về các mặt sản xuất nông nghiệp, trồng cây gây rừng và xây dựng kinh tế miền núi; về phong trào hợp tác hoá, văn hoá giáo dục, an ninh - quốc phòng và nêu một số mặt yếu kém cần khắc phục.

- Báo Nhân dân, số 3567, ngày 3-1-1964.

Tháng 1, ngày 26

Sáng, Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm xã Vinh Quang, huyện Thanh Thủy, Phú Thọ, một xã có nhiều thành tích trong phong trào trồng cây gây rừng. Nói chuyện với cán bộ và nhân dân xã họp mặt ở đình làng. Người khen ngợi thành tích trồng và chăm sóc cây của cán bộ, nhân dân địa phương, đặc biệt là các cụ phụ lão, các cháu thiếu niên, nhi đồng và cán dân không được tự mãn, phải chú ý chăm sóc những cây đã trồng, cố gắng trồng thêm nhiều cây trong dịp Tết; chú ý sản xuất hoa màu, chăn nuôi; chăm sóc các cháu thiếu niên, nhi đồng; tổ chức Tết vui vẻ, tiết kiệm. Người yêu cầu việc trồng cây phải có kế hoạch chu đáo; phải động viên toàn dân và tranh thủ thời vụ; đảng viên và đoàn viên phải gương mẫu.

Báo Nhân dân, số 3593, ngày 29-1-1964.

- Vinh Phú những lần đón Bác, Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy Vĩnh Phú, 1990, tr.78-83.

Đầu năm

Trên đường đi công tác, Chủ tịch Hồ Chí Minh nghỉ chân tại đồi Chu Mật, huyện Ba Vì, Sơn Tây (nay thuộc tỉnh Hà Tây). Người nói với Bí thư Tỉnh ủy Sơn Tây: Khí hậu ta tốt, đất đồi ta nhiều. Trồng cây có nhiều cái lợi, lợi trước mắt và lợi sau này. Các chú phải lãnh đạo trồng cây cho tốt. Việc khó nhưng phát động nhân dân thì sẽ làm được".

- Ban Nghiên cứu Lịch sử Đảng Tỉnh ủy Hà Tây: Hồ Chí Minh với cán bộ và nhân dân Hà Tây, 1972, tr.110.

Hồ Chí Minh. Biên niên tiểu sử, Nxb. Chính trị quốc gia, H. 2008, tr. 9, tr. 93.

Tháng 2, ngày 5

Bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh:

Ngày Xuân vui Tết trồng cây.

Nơi nơi phấn khởi người người thi đua.

bút danh T.L., đăng báo Nhân dân, số 3600.

Bài viết cho biết, qua ba năm thực hiện Tết trồng cây, nhiều đồi trọc đã trở thành vườn cây và mang lại nhiều lợi ích thiết thực cho đời sống nhân dân. Bài viết biểu dương thành tích trồng và chăm sóc cây tốt của một số địa phương như Hưng Yên, Quảng Ninh, Phú Thọ, Vĩnh Phúc, Nghệ An, Hà Tĩnh, Hòa Bình, v.v.. Đặc biệt là gương trồng và chăm sóc cây tốt của xã Vinh Quang, huyện Thanh Thủy (nay là huyện Tam Thanh) Phú Thọ, đã được nhiều địa phương học tập. Bài viết cũng nêu rõ nguyên nhân của các thành tích đó là do chỉ bộ Đảng lãnh đạo tốt, cán bộ, đảng viên, đoàn viên thanh niên hăng hái, gương mẫu đã tạo nên phong trào được toàn dân hưởng ứng.

- Báo Nhân dân, số 3600, ngày 5-2-1964.

Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2011, t.14, tr.248-250.

Tháng 3, ngày 19

Bài viết Tổ chức tốt hơn nữa các đội thủy lợi của Chủ tịch Hồ Chí Minh, bút danh T.L., đăng báo Nhân dân, số 3642. Bài báo biểu dương những địa phương đã làm tốt và phê phán một số địa phương còn thiếu sót trong việc xây dựng các đội thủy lợi chuyên trách và nêu rõ: "Đội chuyên làm thủy lợi có tác dụng quyết định đối với phong trào hai năm làm thủy lợi. Nó là đội quân chủ lực để thực hiện kế hoạch xây dựng thủy lợi vô cùng to lớn của chúng ta. Các cấp ủy Đảng và các hợp tác xã cần phải vượt mọi khó khăn và thành lập cho tốt và cho kịp thời. Muốn vậy, lãnh đạo phải đi sát quần chúng; cán bộ, đảng viên, đoàn viên thanh niên phải xung phong gương mẫu."

- Báo Nhân dân, số 3642, ngày 19-3-1964.

Tháng 4, ngày 8

Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng Huy hiệu của Người cho chị Trần Thị Ánh, đội trưởng đội sản xuất hợp tác xã Mai Viên, xã Song Mai, huyện Kim Động, Hưng Yên có thành tích làm thủy lợi ngày công cao.

- Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử, Nxb. Chính trị quốc gia, II-2008, t. 9, tr. 49.

Tháng 4, ngày 11

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư cho Đại hội hợp tác xã và đội sản xuất nông nghiệp tiên tiến miền núi và trung du⁽¹⁾. Sau khi khái quát những tiến bộ về các mặt trong đời sống xã hội, đặc biệt là công tác xây dựng hợp tác xã ở miền núi và trung du, Chủ tịch Hồ Chí Minh nêu rõ tiềm năng kinh tế, vị trí quan trọng của miền núi và trung du trong sự nghiệp xây dựng đất nước; nêu hai yêu cầu mà các hợp tác xã và đội sản xuất miền núi và trung du phải thực hiện tốt là củng cố, phát triển hợp tác xã nông nghiệp; định phương hướng sản xuất đúng, cả về cây lúa, hoa màu, cây công nghiệp và việc bảo vệ rừng: "Về lúa: hết sức chú ý thâm canh ruộng lúa nước để có năng suất cao, đồng thời làm tốt thủy lợi để tăng vụ. Giảm dần lúa nương và lúa dổi vì năng suất quá thấp mà lại gây ra xói mòn"; "Về bảo vệ rừng: hợp tác xã nào cũng phải có kế hoạch trồng rừng và tích cực bảo vệ rừng. Nếu rừng kiệt thì không còn gỗ và mất nguồn nước thì ruộng nương mất màu, gây ra lụt lội và hạn hán. Vì vậy đồng bào miền núi và trung du cũng như đồng bào miền xuôi lên tham gia phát triển kinh tế ở đây phải bảo vệ rừng như bảo vệ nhà cửa của mình."

- Báo Nhân dân, số 3665, ngày 11-4-1964.

- Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2011, t.14, tr.293-295.

Tháng 4, ngày 15

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm hồ Suối Hai, huyện Ba Vì, Hà Tây.

- Chủ tịch Hồ Chí Minh với công tác thủy lợi, Nxb. Nông nghiệp, Hà Nội, 1990, tr.213.

(1) - Đại hội hợp tác xã 17-4-1964 tại thành phố Thái Nguyên.

Tháng 7, ngày 7

Chủ tịch Hồ Chí Minh ký Lệnh số 26-LCT, bổ nhiệm ông Hà Kế Tấn giữ chức Bộ trưởng Bộ Thủy lợi.

- Lệnh lưu tại Trung tâm Lưu trữ quốc gia I.

Trong tháng 7

Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng thưởng Cờ luân lưu làm thủy lợi khá nhất cho cán bộ và nhân dân tỉnh Hưng Yên có thành tích làm thủy lợi giỏi trong sáu tháng đầu năm 1964.

- Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2008, tr. 9, tr. 93.

Tháng 8, ngày 8

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp Đoàn đại biểu thủy lợi nước Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Triều Tiên do Phó Chủ tịch thứ nhất Ủy ban Thiết kế cơ bản Nhà nước Triều Tiên dẫn đầu sang thăm và làm việc tại Việt Nam.

- Chủ tịch Hồ Chí Minh với công tác thủy lợi, Nxb. Nông nghiệp, II-1990, tr.213.

Tháng 10, trước ngày 9

Chủ tịch Hồ Chí Minh thưởng huy hiệu cho một thương binh, bị thương chi bộ ở Hà Nam đã lãnh đạo sản xuất tốt, gương mẫu trong việc chống úng lụt và làm tốt công tác bố trí văn hóa.

Báo Nhân dân, số 3844, ngày 9-10-1964.

Tháng 11, ngày 17

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư thăm hỏi đồng bào các tỉnh miền Nam bị bão lụt. Người bày tỏ sự thông cảm sâu sắc trước những tổn thất về người và tài sản của đồng bào miền Nam trong trận bão lớn vừa xảy ra và nhắc nhở đồng bào miền Nam đoàn kết vượt qua mọi khó khăn, nhanh chóng hàn gắn vết thương do bão lụt gây ra; tiếp tục vững bước trong cuộc đấu tranh giải phóng miền Nam, tiến tới thống nhất nước nhà. Người cho biết Hội chữ thập đỏ nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa đã chuẩn bị gửi tặng đồng bào miền Nam một số lương thực, vải và thuốc men với tinh thần "không đói có nhau, sẽ cơm nhường áo".

Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, t.14, tr. 418.

TỔNG CỤC PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

Tháng 12, ngày 9

Bài viết *Hai huyện đáng khen* của Chủ tịch Hồ Chí Minh, bút danh T.L., đăng báo Nhân dân, số 3905. Bài báo khen ngợi huyện Vinh Tường (Vĩnh Phúc) và huyện Lâm Thao (Phú Thọ), do chỉ bộ lãnh đạo tốt, nông dân tích cực áp dụng khoa học kỹ thuật và hăng hái sản xuất nên năng suất lúa đạt 28 tạ một mẫu tây. Người mong các huyện khác cố gắng thi đua theo kịp các huyện trên.

- Báo Nhân dân, số 3905, ngày 9-12-1964.

Tháng 12, ngày 30

Bài viết *Củng cố và phát triển tốt hơn nữa các đội thủy lợi* của Chủ tịch Hồ Chí Minh, bút danh T.L., đăng báo Nhân dân, số 3926. Bài báo cho biết toàn miền Bắc đã có 17 nghìn đội chuyên thủy lợi với 33 vạn đội viên. Các đội này đã phát huy vai trò trong công tác thủy lợi năm 1964. Bài báo đưa ra các ví dụ cụ thể để khẳng định năng suất lao động của các đội thủy lợi chuyên, cả ở các công trình thủy lợi lớn, vừa và nhỏ. Vì vậy bà con nông dân càng tin tưởng và yêu quý các đội thủy lợi. Bài báo phê phán một số địa phương không chú ý củng cố đội thủy lợi, nêu lên một số yêu cầu thực hiện để các hợp tác xã củng cố và phát triển tốt các đội thủy lợi.

- Báo Nhân dân, số 3926, ngày 30-12-1964.

NĂM 1965

Tháng 1, ngày 1

Bài viết *Năm mới hãy nhiệt liệt tổ chức Tết trồng cây* của Chủ tịch Hồ Chí Minh, bút danh T.L., đăng báo Nhân dân, số 3928. Trong bài, Người biểu dương một số địa phương có phong trào Tết trồng cây tốt; ý nghĩa và những biện pháp đẩy mạnh phong trào Tết trồng cây.

- Báo Nhân dân, số 3928, ngày 1-1-1965.

- Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, H.2011, t.14, tr.445-446.

Chủ tịch Hồ Chí Minh VỚI CÔNG TÁC PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

Tháng 1, ngày 5

Chủ tịch Hồ Chí Minh ký Lệnh số 3 - LCT, thưởng ba Huân chương Kháng chiến hạng Nhất cho ba cán bộ ngành thủy lợi có nhiều thành tích trong kháng chiến chống thực dân Pháp.

Lệnh lưu tại Trung tâm Lưu trữ quốc gia I.

Tháng 1, ngày 31

Sáng, Chủ tịch Hồ Chí Minh tham và tham gia trồng cây với hơn 1.500 cán bộ và đồng bào khu vực Cổ Loa (Hà Nội). Sau đó, Người thăm và tham gia trồng cây với bà con nông dân hợp tác xã Phú Diễn, xã Trần Phú, huyện Từ Liêm (ngoại thành Hà Nội). Thay mặt Trung ương Đảng và Chính phủ, Người chúc tết bà con xã viên: nghe chủ nhiệm hợp tác xã báo cáo tình hình sản xuất và đời sống của nhân dân địa phương. Người nhắc nhở hợp tác xã cần phải đẩy mạnh sản xuất hơn nữa và chỉ dẫn tỉ mỉ cách đào giếng nước, xây dựng công trình vệ sinh cho bà con nông dân.

- Báo Nhân dân, số 3960, ngày 4-2-1965.

- Bác Hồ với nhân dân Hà Nội, Nxb. Hà Nội, 1980, tr.81.

Ảnh tư liệu lưu tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.

Hồ Chí Minh: *Biên niên tiểu sử*, Nxb. Chính trị quốc gia, H. 2008, t. 9, tr.184.

Tháng 2, ngày 15

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm hợp tác xã Hồng Thái, huyện Ninh Giang và xã Nam Chính, huyện Nam Sách, Hải Dương. Tại hợp tác xã Hồng Thái, là cơ đầu trong phong trào thủy lợi toàn miền Bắc, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã nói chuyện với hơn 3.000 cán bộ, nhân dân và bộ đội tỉnh Hải Dương. Người nhắc nhở, Hải Dương là một trong những trọng điểm lúa ở miền Bắc, phải phấn đấu làm cho nông nghiệp tiến bộ mạnh mẽ, toàn diện, vững chắc để cải thiện đời sống nhân dân, cung cấp nhiều lương thực và thực phẩm cho Nhà nước, góp phần vào sự nghiệp công nghiệp hóa và đấu tranh thống nhất nước nhà. Người đã đáp ứng nước với một cán bộ địa phương.

- Báo Nhân dân, số 3974, ngày 18-2-1965.

- Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, H. 2011, t. 14, tr. 489-493

- Bác Hồ với Hải Dương - Hải Dương với Bác Hồ, Nxb. Thông tấn, H. 2008, tr. 130-135.

Tháng 3, ngày 17

Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng Huy hiệu của Người cho cụ Vũ Duy Minh, 74 tuổi, xã Ông Đình, huyện Khoái Châu, Hưng Yên đã tích cực trồng cây.

- Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử, Nxb. Chính trị quốc gia, H. 2008, t. 9, tr. 207.

Tháng 7, ngày 28

Bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh: *Phải sẵn sàng phòng chống bão lụt*, bút danh T.L., đăng báo Nhân dân, số 4133. Sau khi nêu lên những thiệt hại do bão lụt gây ra ở một số nước trên thế giới và tình hình lũ lụt ở nước ta. Chủ tịch Hồ Chí Minh yêu cầu các địa phương phải chuẩn bị chu đáo, sẵn sàng chống lụt bão, các ủy ban phòng chống bão lụt các cấp phải có kế hoạch thật chu đáo, tập dượt thành thạo. Người kết luận: "Phải đề phòng lụt như đề phòng giặc. Chúng ta kịp thời chuẩn bị đầy đủ sẵn sàng, thì dù bão lụt to mấy cũng không sợ".

Báo Nhân dân, số 4133, ngày 28/7/1965.

- Hồ Chí Minh Toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, t.14, tr. 585-586.

Tháng 7

Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng thưởng Cờ luân lưu cho đội thủy lợi Tân An, huyện Tiên Lữ, Hưng Yên có thành tích làm thủy lợi giỏi trong sáu tháng đầu năm 1965.

- Ban Thương vụ Tỉnh ủy Hưng Yên: Bác Hồ với Hưng Yên, Hưng Yên với Bác Hồ. Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2000, tr. 80.

NĂM 1966

Tháng 1, trước ngày 7

Chủ tịch Hồ Chí Minh thưởng huy hiệu cho hai công dân trồng cây giỏi.

- Báo Nhân dân, số 4295, ngày 7-1-1966.

Tháng 1, ngày 19

Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng bằng khen cho các cụ phụ lão huyện Đông Anh, Hà Nội đã

hàng hái sản xuất, trồng cây gây rừng, tổ chức tốt đội bạch đầu quân, hội mẹ chiến sĩ, góp phần chống Mỹ, cứu nước, nêu gương cho con cháu noi theo.

- Báo Nhân dân, số 431, ngày 2/-1-1966.

Tháng 2, ngày 19

Chủ tịch Hồ Chí Minh ký Lệnh số 24-LCT, thưởng hai Huân chương Lao động hạng Nhì, ba Huân chương Lao động hạng Nhì, năm Huân chương Lao động hạng Ba cho nhân dân và cán bộ 10 tỉnh đã lập nhiều thành tích trong phong trào thi đua làm thủy lợi hai năm 1964-1965.

- Lệnh lưu tại Trung tâm Lưu trữ quốc gia I.

Chủ tịch Hồ Chí Minh với công tác thủy lợi, Nxb. Nông nghiệp, H.1990, tr.214-215.

Tháng 6, ngày 28

Bài viết *Kiên quyết đập tan âm mưu của giặc Mỹ* của Chủ tịch Hồ Chí Minh, bút danh T.L., đăng báo Nhân dân, số 4465. Bằng những dẫn chứng cụ thể, bài báo nêu rõ sự thất bại của đế quốc Mỹ trong cuộc chiến tranh xâm lược Việt Nam và nhắc nhở quân dân ta phải chuẩn bị thật chu đáo, sẵn sàng đập tan mọi âm mưu của địch, quan trọng nhất là bảo vệ hệ thống đê điều và các công trình thủy lợi.

- Báo Nhân dân, số 4465, ngày 28-6-1966; số 4466, ngày 30-6-1966.

- Hồ Chí Minh Toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, t.15, t.123-124.

Tháng 7, ngày 6

Chủ tịch Hồ Chí Minh được báo cáo lưu vực sông Đà mưa lớn từ ngày 3 tháng 7. Mức nước các triền sông đang lên. Mức nước sông Hồng vượt mức báo động số 3, trên 11 mét. Người báo nhắc các địa phương chú ý bảo vệ tốt đê điều.

Cùng ngày, tại Phủ Chủ tịch, Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp Đoàn cán bộ tỉnh Hà Tĩnh (). Người chỉ rõ: Hà Tĩnh là tỉnh có vị trí quan trọng đối với cả nước, là hậu phương của miền Nam và là tiền tuyến của miền Bắc. Quân dân Hà Tĩnh cần làm tốt 10 nhiệm vụ, trong đó có 2 nhiệm vụ là: "Xây dựng thủy lợi và áp dụng tiến bộ khoa học - kỹ thuật để phát triển sản

xuất nông nghiệp”; “Phát triển trồng cây gây rừng, nhất là trồng cây dọc các tuyến đường giao thông. Ưu tiên trồng cây nào sống cây ấy”.

Chủ tịch Hồ Chí Minh với công tác thủy lợi, Nxb. Nông nghiệp, H. 1990, tr.214.

Bác Hồ với Hà Tĩnh, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 1995, tr.86-91.

Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử, Nxb. Chính trị quốc gia, H. 2008, t. 9, tr. 424-426.

Tháng 10, ngày 9

Bài viết Phái đoàn quyết tâm diệt giặc hạn của Chủ tịch Hồ Chí Minh, bút danh T.L., đăng báo Nhân dân, số 4567. Bài báo chỉ rõ tác hại của hạn hán và nhắc nhở các cấp bộ đảng, các ngành, các địa phương phải có kế hoạch và kiên quyết chống hạn, bảo vệ mùa màng; tất cả đảng viên, đoàn viên dân quân và thanh niên xung phong là lực lượng chủ chốt, phải gương mẫu để lời cuốn bà con nông dân. Bài báo viết: "Thêm một gấu nước mát sẽ là thêm một bát cơm vàng".

- Báo Nhân dân, số 4567, ngày 9-10-1966.

- Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, t.15, tr. 165-166.

Tháng 11, ngày 19

Chủ tịch Hồ Chí Minh ký Lệnh số 102 - LCT, thưởng bốn Huân chương Lao động hạng Ba cho nhân dân, cán bộ và các lực lượng vũ trang các tỉnh Nghệ An, Nam Hà (nay là Nam Định và Hà Nam), Hà Tây và Thái Bình đã có nhiều thành tích phòng chống lụt bão, bảo vệ đề diếu và các công trình thủy lợi năm 1966.

- Tệp lưu tại Trung tâm Lưu trữ quốc gia I.

NĂM 1967

Tháng 2, trước ngày 27

Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng Cờ thi đua luân lưu làm thủy lợi khá nhất cho tỉnh Nam Hà và Lạng Sơn.

- Báo Nhân dân, số 4707, ngày 27-2-1967

Tháng 4, ngày 5

Chủ tịch Hồ Chí Minh ký Lệnh số 30 - LCT, thưởng bốn Huân chương Lao động hạng

Ba cho:

- Nhân dân và cán bộ huyện Tràng Định, tỉnh Lạng Sơn.
- Nhân dân và cán bộ xã Quốc Khánh, huyện Tràng Định, tỉnh Lạng Sơn.
- Nhân dân và cán bộ xã Hòa Sơn, huyện Hữu Lũng, tỉnh Lạng Sơn.
- Xã viên và cán bộ Hợp tác xã Chè Lán, xã Lộc Yên, huyện Cao Lộc, tỉnh Lạng Sơn.

Đã có nhiều thành tích xuất sắc trong phong trào làm thủy lợi năm 1966

Bản gốc Lệnh lưu tại Trung tâm Lưu trữ quốc gia I.

Tháng 7

Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng cờ thưởng luân lưu cho tỉnh Tuyên Quang, đơn vị làm công tác thủy lợi khá nhất trong sáu tháng đầu năm 1967 của Bộ Thủy lợi.

Báo Nhân dân, số 4864, ngày 4-8-1967.

Tháng 7, ngày 11

Bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh: Quyết tâm đánh thắng giặc Mỹ, giặc hạn và giặc lụt, ký bút danh T.L., đăng báo Nhân Dân, số 4840, nêu ra các nhiệm vụ cụ thể mà các ngành, các giới, các địa phương phải quyết tâm thực hiện tốt sản xuất vụ mùa thắng lợi và góp phần đẩy mạnh cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước đến toàn thắng.

- Tài liệu lưu tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.

- Báo Nhân dân, số 4840, ngày 11-7-1967.

Trong năm

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi hai thư khen các hợp tác xã: Tân Phong, Nam Hưng, Đông Bình Cách và hợp tác xã Hiệp Hoà cùng đội thủy lợi Quang Trung ở Thái Bình có nhiều thành tích trong sản xuất, chăn nuôi, trồng cây và làm thủy lợi giỏi.

- Thái Bình năm lần đón Bác, Ban Nghiên cứu Lịch sử Đảng Thái Bình, 1990, tr.17-18

NĂM 1968

Tháng 7, ngày 4

Bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh nhan đề *Phải làm tốt công tác phòng và chống lụt, bão* năm 1968, ký bút danh T.L., đăng báo Nhân dân, số 5196, nhắc nhở các ngành các địa phương cần chú trọng hơn nữa việc phòng và chống lụt, bão, chống dịch đánh phá dẽ diều, kẻ, chuẩn bị lực lượng và nguyên vật liệu sẵn sàng ứng phó với các tình huống bão lụt...

- Báo Nhân dân, số 5196, ngày 4-7-1968.

Tháng 8, ngày 15

Chủ tịch Hồ Chí Minh nghe Phó Thủ tướng Lê Thanh Nghị báo cáo về tình hình bão lụt.

- Tư liệu lưu tại Khu di tích Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Phủ Chủ tịch, Hà Nội.

Tháng 9, ngày 16

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi điện nhờ Chủ tịch Nguyễn Hữu Thọ và các vị trong Ủy ban Trung ương Mặt trận Dân tộc giải phóng miền Nam chuyển lời thăm hỏi của Người và của đồng bào miền Bắc tới đồng bào miền Trung bị bão lụt gây nhiều thiệt hại và kêu gọi đồng bào chiến sĩ đoàn kết thì sẽ thắng thiên tai cũng như thắng dịch họa.

Báo Nhân dân, số 5270, ngày 17-9-1968.

Tháng 12, ngày 27

7 giờ 30, Chủ tịch Hồ Chí Minh nghe Tổng Cục trưởng Tổng cục Lâm nghiệp Nguyễn Tạo báo cáo về tình hình trồng cây, gây rừng.

Tổng Cục trưởng trình bày với Người những báo thống kê về sự phá hoại của địch như ném bom, rải chất độc hủy diệt trên những cánh rừng miền Nam và tình trạng đẵn gỗ, đốt rừng bừa bãi ở miền Bắc. Tổng Cục trưởng thưa với Người:

- Ở miền Bắc, cứ địa này thì chỉ còn 10, 15 năm nữa chúng ta sẽ "hoàn thành xuất sắc" công cuộc phá rừng đầu nguồn...

Chủ tịch báo cho Tổng Cục trưởng Lâm nghiệp rằng Người sẽ vận động nhân dân trồng cây, mở đầu bằng Tết trồng cây¹¹, dặn dò cơ quan lâm nghiệp phải chuẩn bị cây giống, tiếp tục công tác tuyên truyền vận động đồng bào bảo vệ rừng, phủ xanh những rừng đã bị đốt, phá...

Tổng Cục trưởng ngỏ ý mời Người vào tham rừng Cúc Phương. Người nhận lời.

- Tư liệu của Tổng cục Lâm nghiệp.

Tạp chí Trẻ, số 2, 1995.

Nguyễn Tạo: "Rừng cây đón Bác" in trong sách *Bác Hồ với nhân dân các dân tộc Lạng Sơn*,

Nxb. Văn hóa - Thông tin, Hà Nội, 1995, tr.214-239.

NĂM 1969

Tháng 2, ngày 5

Bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh Tết trồng cây, ký bút danh T.L., đăng trên báo Nhân dân, số 5411, nêu lên ý nghĩa và lợi ích to lớn của việc trồng cây gây rừng ở các địa phương.

Tác giả bài báo đưa nhiều dẫn chứng về các địa phương, cá nhân có nhiều thành tích trồng cây, gây rừng, nhắc nhở một số địa phương còn yếu trong công tác này và chỉ ra rằng muốn làm tốt công tác trồng rừng, các cấp ủy, chính quyền địa phương, các ngành cần làm tốt công tác vận động quần chúng, quan tâm đúng mức tới lợi ích của họ để phong trào trồng cây gây rừng ngày càng được mở rộng và sôi nổi. Bài báo kết luận: "Kinh nghiệm cho thấy rằng: mọi người đều nên tham gia trồng cây, nhưng lực lượng các cụ phụ lão có tổ chức là quan trọng và các cháu thiếu nhi là lực lượng góp phần đắc lực".

- Báo Nhân dân, số 5411, ngày 5-2-1969.

Tháng 2, trước ngày 6

Chủ tịch Hồ Chí Minh thường huy hiệu cho những người có thành tích xuất sắc trong phong trào trồng cây gây rừng⁽¹²⁾.

- Báo Nhân dân, số 5412, ngày 6-2-1969.

Tháng 2, ngày 16 (tức ngày mừng một Tết năm Kỷ Dậu)

11 giờ, Người đến thăm và chúc tết nhân dân xã Vật Lại, huyện Ba Vì, tỉnh Hà Tây. Người cùng nhân dân xã Vật Lại khai xuân trồng cây trên đồi của xã.

Buổi trưa, dưới bóng cây bạch đàn trên đồi Vật Lại, Người thân mật nói chuyện và chúc tết nhân dân địa phương. Người nói: “Các cụ thì biết chuyện cũ, chuyện mới, nhưng các cháu ngày nay chỉ biết chế độ dân chủ cộng hòa. Đất nước bây giờ là của ta, cho nên cần phải thi đua sản xuất giỏi, trồng cây giỏi”.

-Vu Kỳ: *Bác Hồ viết Di chúc*. Nxb. Sự thật, Hà Nội, 1989, tr.88-89.

- Báo Nhân dân, số 5424, ngày 18-2-1969.

-Tư liệu lưu tại Khu Di tích Phủ Chủ tịch, Hà Nội.

Tháng 2, trước ngày 23

Chủ tịch Hồ Chí Minh thường huy hiệu của Người cho những cụ già có thành tích xuất sắc trong phong trào trồng cây gây rừng⁽¹³⁾.

- Báo Nhân dân, số 5429, ngày 23-2-1969.

(12) - Danh sách những người được thưởng huy hiệu:
- Nguyễn Văn Quốc, xã Gia Hưng, Gia Viễn, Ninh Bình.
- Nông Quang Liêm, xã Hữu Khánh, Lôi Bình, Long Sơn.
- Nguyễn Văn An, xã Út Sơn, Phú Bình, Bắc Thái.
- Nguyễn Văn Lịch, Đường Lâm, Ba Vì, Hà Tây.
- Cụ Diên, Hợp tác xã Sơn Hà, xã Hòa Bình, Lục Nam, Hà Bắc.

(13) - Danh sách những người được thưởng huy hiệu:
- Cụ Trần Văn Cừ, xã Đức Lập, Đức Thọ, Hà Tĩnh.
- Cụ Kiều, xã Tự Mỹ, Quảng Bình.
- Cụ Trường Đình Giăng, xã Văn Tiến, Ý Yên, Nam Hà.
- Cụ Đường Thi Na, Hợp tác xã Út Sơn, xã Hướng Sơn, huyện Phú Bình, Bắc Thái.

Tháng 8, ngày 30

Tình hình sức khỏe của Chủ tịch Hồ Chí Minh diễn biến xấu. Buổi chiều, Thủ tướng Phạm Văn Đồng đến thăm Người. Người hỏi tình hình nước sông Hồng như thế nào và nhắc phải chú ý để phòng lụt.

- Giữ yên giấc ngủ cho Người, Nxb. Quân đội nhân dân, Hà Nội, 1990, tr.19.

“... Nước sông cao bao nhiêu đi nữa, mà lòng nhiệt tâm của các bạn cao hơn thì không bao giờ có lụt nữa”.

Chủ tịch Hồ Chí Minh, ngày 10/1/1946

Tuyên đề kiểu mẫu Phòng liên - Hưng Yên

MỤC LỤC

Lời nói đầu	4
Chủ tịch Hồ Chí Minh với sự nghiệp phòng chống thiên tai bảo vệ bình an cuộc sống của nhân dân	6
PHẦN 1: CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VỚI CÔNG TÁC PHÒNG, CHỐNG THIÊN TAI	17
I. Chủ tịch Hồ Chí Minh - Người đi đầu trong công tác phòng, chống lụt	18
II. Bác Hồ với công tác bảo vệ đê điều	27
III. Bác Hồ với công tác chống rét và chống hạn, đảm bảo sản xuất nông nghiệp cũng như đời sống của nhân dân	42
IV. Bác Hồ với công tác trồng cây, bảo vệ rừng để góp phần thực hiện tốt công tác phòng chống thiên tai	54
V. Những tấm gương “người tốt, việc tốt” được Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng huy hiệu trong công tác phòng chống thiên tai	63
“Người tốt, việc tốt” trong phong trào phòng chống thiên tai được Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng huy hiệu của Người	65
PHẦN 2: NHỮNG CÂU CHUYỆN, HỒI KÝ VỀ BÁC HỒ VỚI CÔNG TÁC TUYÊN TRUYỀN VÀ PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI	71
Hồ Chủ tịch về thăm xóm Mai Lâm, xã Mai Lâm, huyện Từ Sơn và vùng bị lụt Bắc Ninh	74
Nhớ lời Bác dạy	77
Bác đi làm ruộng với nông dân	80
Mỗi bước đi có Bác chỉ đường	87
Thế là tình ủy cùn quan liêu	90
Hồ Chủ tịch về chống hạn ở Nam Định	93
Mai Xá mãi mãi làm theo lời Bác	95
Bác về đập Đáy	97
Lời Bác vẫn còn đây	100

PHẦN 3: CÔNG TÁC PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI LÀM THEO LỜI BÁC	105
I. Sự quan tâm của các đồng chí lãnh đạo Đảng, Nhà nước đối với công tác phòng, chống và khắc phục hậu quả thiên tai	106
II. Công tác phòng, chống thiên tai luôn nhận được sự khen thưởng, động viên kịp thời	128
III. Truyền thống đoàn kết, nỗ lực vượt mọi khó khăn được tiếp nối qua các thế hệ	130
PHẦN 4: THÀNH TỰU TRONG CÔNG TÁC PHÒNG, CHỐNG THIÊN TAI	135
I. VỀ THỂ CHẾ, CHÍNH SÁCH	136
II. VỀ TỔ CHỨC BỘ MÁY	137
1. Cơ quan quản lý nhà nước	137
2. Cơ quan điều phối liên ngành	138
III. VỀ CƠ SỞ HẠ TẦNG PHÒNG, CHỐNG THIÊN TAI VÀ CÁC CÔNG TRÌNH KHÁC PHỤC VỤ PCTT	140
1. Về đê điều	140
2. Về hệ thống công trình hồ, đập	141
3. Cơ sở hạ tầng đảm bảo an toàn cho tàu thuyền	143
4. Hệ thống công trình dự báo, cảnh báo, giám sát	144
5. Cơ sở dữ liệu phòng chống thiên tai	145
6. Nguồn nhân lực	146
7. Công tác dự báo, cảnh báo	147
8. Khoa học công nghệ	148
9. Tăng cường hợp tác quốc tế trong lĩnh vực phòng chống thiên tai	150
10. Thông tin truyền thông, nâng cao nhận thức cộng đồng	151
PHẦN 5: BIÊN NIÊN SỰ KIỆN CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VỚI CÔNG TÁC PHÒNG, CHỐNG THIÊN TAI TỪ 1945-1969	153

TỔNG CỤC PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI

Chủ tịch Hồ Chí Minh **VỚI CÔNG TÁC** **PHÒNG CHỐNG THIÊN TAI**

CHỈ ĐẠO BIÊN SOẠN

BỘ NÔNG NGHIỆP VÀ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

BAN BIÊN SOẠN

TS. TRẦN QUANG HOÀI - Tổng cục trưởng Tổng cục Phòng, chống thiên tai
Ông NGUYỄN VĂN CÔNG - Giám đốc Khu di tích Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Phủ chủ tịch
Ông ĐỖ HOÀNG LINH - Phó Giám đốc Khu di tích Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Phủ chủ tịch
Ông NGUYỄN TY NIÊN - Nguyên Cục trưởng Cục Quản lý đê điều và phòng chống lụt bão
Ths. NGUYỄN VĂN TIẾN - Phó Tổng cục trưởng Tổng cục Phòng, chống thiên tai

THÀNH VIÊN

Ths. NGUYỄN HUYNH QUANG - Tổng cục Phòng chống thiên tai
Ths. NGUYỄN VĂN DƯƠNG - Khu di tích Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Phủ chủ tịch
TS. TRẦN VIỆT HOA - Giám đốc Trung tâm Lưu trữ Quốc gia III
Ths. ĐINH THỊ THANH VÂN - Tổng cục Phòng chống thiên tai
Ths. VŨ THỊ KIM YẾN - Khu di tích Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Phủ chủ tịch
Ths. LƯƠNG THỊ LAN - Khu di tích Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Phủ chủ tịch
Ths. LÊ THỊ LÝ - Trung tâm Lưu trữ Quốc gia III

CHỊU TRÁCH NHIỆM XUẤT BẢN

Giám đốc - Tổng biên tập MAI THỊ THANH HẰNG

BIÊN TẬP: HOÀNG THỊ THANH DUNG

THIẾT KẾ: BÀNG GIANG

Số Đăng ký xuất bản: 1561-2021/CXBIPH/02-86/LĐ. Số QĐXB: 734/QĐ-XNBLD ngày 6/5/2021
Thực hiện bởi: IQ Design, Co., Ltd

NHÀ XUẤT BẢN LAO ĐỘNG

Địa chỉ: Số 175 Giảng Võ - Hà Nội
Điện thoại: 0243.8515.380; Fax: 0243.8515.381
Email: info@nxblaodong.vn
Website: www.nxblaodong.com.vn

CHI NHÁNH PHÍA NAM

Số 85 Cách mạng Tháng Tám, Quận 1, TP. Hồ Chí Minh
ĐT: 0283.8390.970; Fax: 0283.925.7205